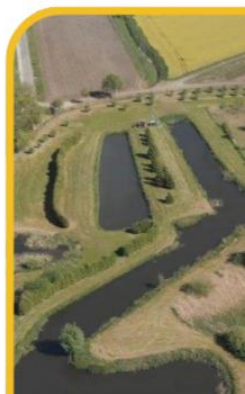
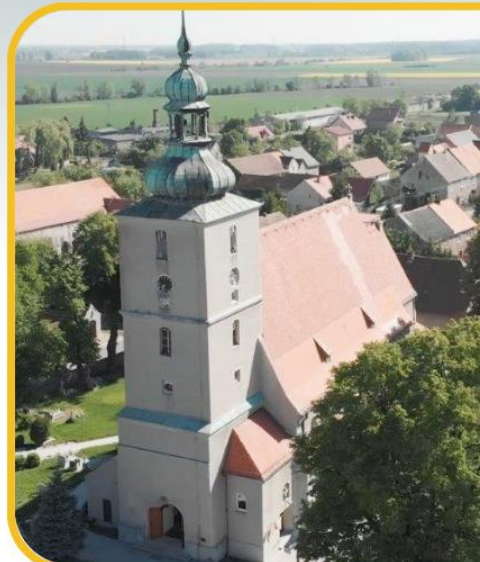

STRATEGIA ROZWOJU GMINY DOMANIÓW NA LATA 2026-2035

Opracowanie

Urząd Gminy Domaniów

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu specjalistów:

- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik projektu,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent,
- Natalia Szarzyńska, Starsza Specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego – koordynator projektu,
- Alicja Marjańska, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Gminy Domaniów i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2024 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY DOMANIÓW

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	10
2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej	13
3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	15
4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	17
5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	20
5.1. Ocena sytuacji w Gminie	20
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe	23
6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	25
1. Misja i wizja	30
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.	31
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Domaniów oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie...	51
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	90
1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	93
2. Ramy finansowe i źródła finansowania	95
.....	97
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Domaniów.....	98
Załącznik nr 2: Wzór ankiety	170
Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna	176

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Strategia stanowi również formalną podstawę i uzasadnienie do aplikowania o zewnętrzne środki finansowe na realizację celów rozwojowych Gminy oraz wsparcie w procesie przygotowania dokumentacji aplikacyjnej.

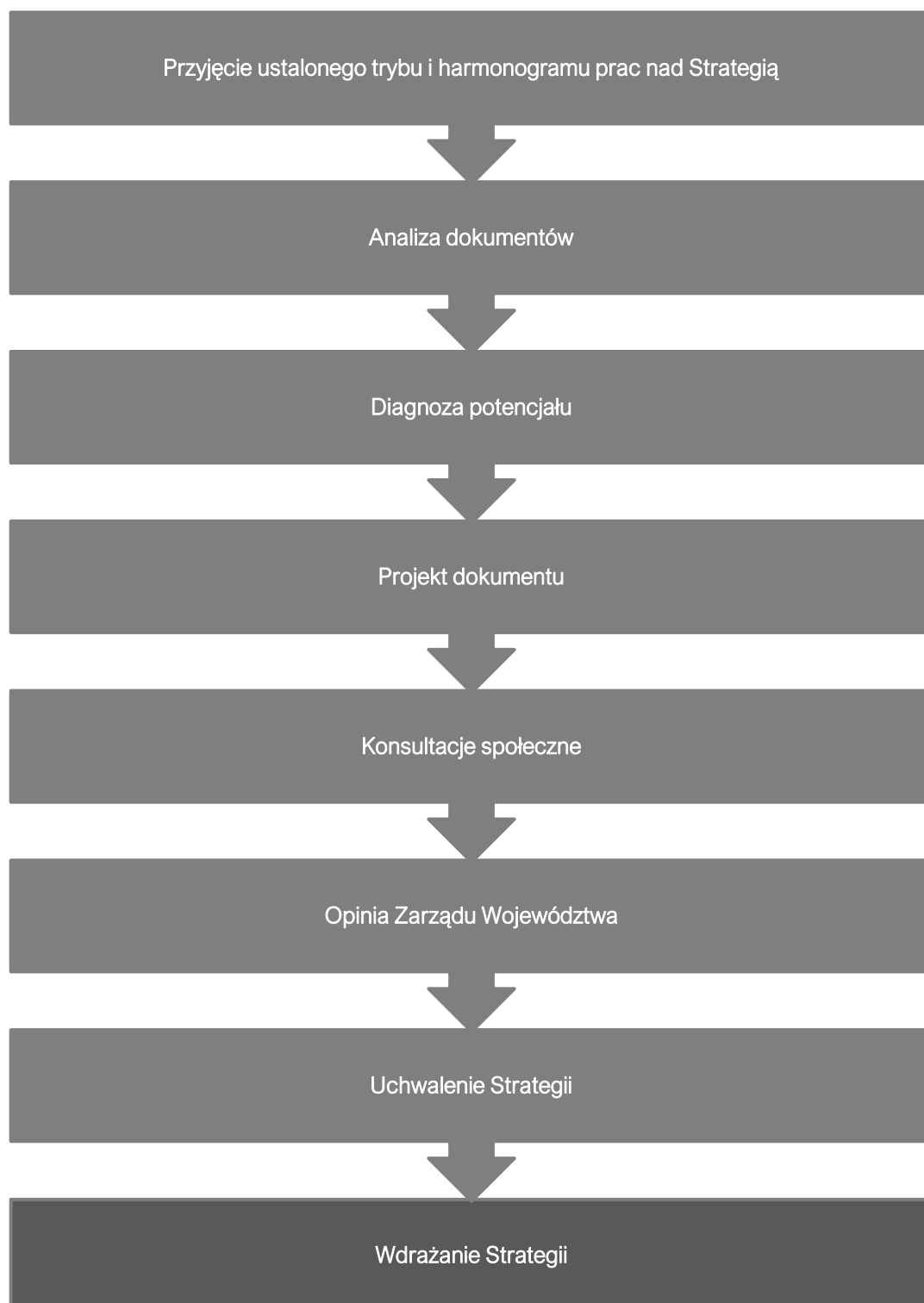
Strategia Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Domaniów, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla innych sektorowych planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Domaniów będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne oraz stanie się punktem odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Domaniów, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2026 do 2035 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 została opracowana w sposób kompleksowy, z wykorzystaniem różnorodnych danych i dokumentów jako podstawy dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Domaniów w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Domaniów) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na opracowanie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2026-2035.

Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2025 roku, po decyzji Wójta Gminy Domaniów o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie Uchwały nr XV/83/25 Rady Gminy Domaniów z dnia 15 maja 2025 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Na poniższym schemacie przedstawiono kluczowe etapy przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035.

CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA
ROZWOJU
GMINY DOMANIÓW

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Domaniów** zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, klimatyczno-środowiskowym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Domaniów jest gminą wiejską, zamieszkiwaną przez 4 914 osób, położoną we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w zachodniej części powiatu oławskiego. W jej skład wchodzi 25 miejscowości, a jej siedzibą jest Domaniów, który pełni funkcje administracyjne oraz usługowe. Jednostka graniczy bezpośrednio z 2 gminami powiatu wrocławskiego: Siechnice i Żórawina, gminą powiatu oławskiego – Oława oraz 3 gminami powiatu strzelińskiego – Wiązów, Strzelin i Borów. Powierzchnia całkowita Gminy wynosi 94,6 km², co stanowi 17,9% powierzchni powiatu oławskiego. Użytki rolne zajmują 93,3% powierzchni, lasy jedynie 0,3%, a obszary pozarolnicze to 6,4%.

Gmina leży wewnątrz strefy silnego rozwoju Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, co wzmacnia powiązania dojazdowe, rynkowe i usługowe z Wrocławiem oraz podnosi atrakcyjność lokalizacyjną dla mieszkańców i inwestorów. Według klasyfikacji funkcjonalnej gmin (Śleszyński, Komornicki) Domaniów zaliczono do gmin o rozwiniętej funkcji transportowej.

Układ transportowy Gminy charakteryzuje się wysoką dostępnością drogową w skali krajowej i regionalnej. Kluczowym elementem jest przebieg autostrady A4, stanowiącej fragment III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, której węzeł Brzezimierz znacząco podnosi poziom dostępności dla mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Drogi wojewódzkie nr 346 i 396, zapewniające powiązania międzyregionalne oraz sprawny dostęp do ośrodków powiatowych.

Istotnym atutem jest krótki czas dojazdu do głównych rynków pracy oraz usług wyższego rzędu – zarówno Wrocław, jak i Opole znajdują się w zasięgu około 30 minut podróży samochodem. Wzmacnia to rezydencjalny charakter Gminy oraz sprzyja codziennym dojazdom mieszkańców do pracy i edukacji.

Na terenie Gminy nie ma rozwiniętej sieci linii kolejowych, co ogranicza możliwość korzystania z tego środka transportu. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Boreczku, Węgrach, Warkoczu oraz Oławie, co może stanowić wyzwanie dla osób potrzebujących szybkiego dostępu do połączeń dalekobieżnych.

Rozwój transportu publicznego, zwłaszcza autobusowego, jest kluczowy dla poprawy mobilności mieszkańców, szczególnie osób, które nie mają dostępu do prywatnych środków transportu.

Jednym z elementów współczesnego rozwoju jest dostęp do szerokopasmowego Internetu. Część Gminy posiada do niego dostęp, co sprzyja rozwojowi społeczno-ekonomicznemu. Warto natomiast kontynuować inwestycje w tej dziedzinie, zwłaszcza w kontekście szybszego Internetu. W trakcie opracowywania dokumentu w ramach Krajowego Planu Odbudowy (KPO), realizowana jest inwestycja związana z rozwojem sieci światłowodowej, co przyczyni się do dalszej poprawy dostępności wysokiej jakości usług cyfrowych na obszarze Gminy.

Gmina Domaniów posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą nr /27/15 Rady Gminy Domaniów z dnia 18 marca 2015 roku, które określa podstawowe zasady planowania rozwoju przestrzennego Gminy (do momentu uchwalenia Planu Ogólnego). Wprowadzona w 2023 roku reforma planowania przestrzennego nakłada obowiązek opracowania Planu Ogólnego obejmującego cały obszar Gminy, co może stać się podstawą do wprowadzenia harmonijnej, perspektywistycznej polityki przestrzennej jednostki. Rada Gminy Domaniów przyjęła uchwałę nr VI/38/24 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Domaniów, co jest pierwszym etapem prac nad dokumentem, który ma zapewnić skoordynowane planowanie przestrzenne, uwzględniając ochronę środowiska, rozwój infrastruktury oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Pokrycie obszaru Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego pozostaje umiarkowane – 22 MPZP obejmują jedynie około 30% powierzchni. Na pozostałym obszarze ład przestrzenny kształtowany jest w trybie decyzji o warunkach zabudowy, co sprzyja rozproszeniu zabudowy, zwiększa ryzyko konfliktów funkcjonalnych i podnosi koszty rozwoju infrastruktury.

Analiza ruchu budowlanego na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy (WZ) oraz pozwoleń na budowę na terenie Gminy Domaniów wskazuje na stabilną aktywność inwestycyjną w zakresie zabudowy mieszkaniowej, co potwierdza znaczna liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz pozwoleń na budowę. Obecne pokrycie planistyczne sprawia, że w wielu przypadkach inwestorzy zmuszeni są korzystać z decyzji o warunkach zabudowy, co wydłuża proces administracyjny i może zniechęcać do podejmowania działań na terenie Gminy. Zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane wynika również z obserwowanych trendów społecznych, szczególnie młode rodziny poszukują gruntów pod budowę domów jednorodzinnych, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie wydawanych decyzji administracyjnych.

Struktura terenu Gminy ogranicza bazę terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych/usługowych w atrakcyjnych lokalizacjach oraz obniża walory klimatyczno-przyrodnicze (retencja, bioróżnorodność) ze względu na występowanie wielu terenów rolniczych, które podlegają ochronie.

Domaniów, będące centralnym punktem Gminy, pełni funkcję ośrodka administracyjnego, kulturalnego i usługowego, skupiając najważniejsze instytucje użyteczności publicznej. Na terenie Gminy dominuje zabudowa jednorodzinna wzdłuż głównych ciągów drogowych, co sprzyja rozlewaniu funkcji mieszkaniowej i rosnącym kosztom obsługi przestrzeni. Domaniów i Wierzbno pełnią funkcje wielousługowe i administracyjne; wraz ze Swojkowem to główne bieguny rozwoju i koncentracji ruchu budowlanego. Analiza pokrycia terenu Gminy wskazuje na potrzebę dalszego uzupełniania i zagęszczania zabudowy, w szczególności w obrębie wyżej wskazanych miejscowości. Wprowadzenie terenów pod rozwój w obrębie prężnie rozwijających się miejscowości pozwala na racjonalne wykorzystanie przestrzeni oraz istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej. Zapewni to zrównoważony rozwój całej Gminy poprzez koncentrację nowych inwestycji w miejscach, gdzie możliwe jest sprawne świadczenie usług publicznych i komunalnych. W planowaniu przestrzennym Gminy istotne jest również wyznaczenie rezerw terenowych pod usługi i aktywność gospodarczą. Jednocześnie kluczowe pozostaje zabezpieczenie gleb rolnych wysokich klas oraz wzmocnienie zielono-błękitnej infrastruktury.

Gmina Domaniów, mimo iż nie należy do wiodących ośrodków turystycznych regionu, dysponuje wartościowym dziedzictwem kulturowym, które stanowi jej istotny kapitał rozwojowy. W 2024 roku Gmina obchodziła jubileusz 800-lecia miejscowości Domaniów, co podkreśliło historyczną ciągłość i tożsamość lokalnej wspólnoty. Na jej terenie znajduje się 11 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obejmujących zarówno budowle sakralne, jak i zespoły pałacowe. Uzupełnieniem tego dziedzictwa są miejsca pamięci, takie jak pomnik Orlicy z orlętami, które pełnią funkcję edukacyjną i wspierają budowę kapitału społecznego. Ograniczeniem pozostaje brak aktualnej Gminnej Ewidencji Zabytków, co osłabia narzędzia ochrony konserwatorskiej oraz utrudnia wykorzystanie zasobów historycznych w polityce przestrzennej i rozwojowej Gminy. Trwają prace nad jej aktualizacją, co w przyszłości pozwoli na skuteczniejsze zarządzanie dziedzictwem kulturowym.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje Muzeum „Sami Swoi – Festiwalowe wspomnienia” w Gostkowicach, które stanowi unikatowy atut tożsamościowy i promocyjny. Placówka ta może stać się osią budowy mikro-produktu turystycznego opartego na narracji filmowej, wydarzeniach cyklicznych i szlakach tematycznych, wzmacniając markę gminy, integrację społeczną oraz przyciągając odwiedzających bez konieczności dużych nakładów infrastrukturalnych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej

Gmina Domaniów posiada równinny charakter rzeźby terenu (125–156,7 m n.p.m., średnio ok. 140 m). Takie ukształtowanie sprzyja dostępności przestrzeni inwestycyjnych i obniża koszty budowlane, lecz ogranicza naturalną retencję grawitacyjną i procesy przewietrzania.

Gmina leży w dorzeczu Odry, a jej obszar obejmują trzy jednolite części wód powierzchniowych: Zielona (RW6000091334899), Witówka (RW600009133452) i Żurawka (RW600009133669) – o typowym dla terenów nizinnych charakterze. Bilans wód powierzchniowych jest niewielki (tj. 0,8% powierzchni Gminy), z dominacją rowów melioracyjnych, co wskazuje na konieczność modernizacji systemów retencyjno-melioracyjnych i wdrażania małej retencji. Atutem pozostaje dobry stan wód podziemnych (JCWPd GW6000108, GW6000109), wymagający ochrony jakościowej. Gmina nie jest objęta ryzykiem powodziowym, jednak przy nawałnych opadach występuje ryzyko podtopień lokalnych.

Poziom lesistości w Gminie jest niski. Priorytetem polityki środowiskowej powinno być odtwarzanie zielonej infrastruktury, w szczególności zadrzewień śródpolnych, alei i korytarzy ekologicznych, a także ochrona wartościowych istniejących terenów leśnych.

Warunki klimatyczne Dolnego Śląska Środkowego charakteryzują się dużą liczbą dni z przymrozkami oraz częstymi epizodami chłodnymi, suchymi i słonecznymi, co skutkuje wyższym zapotrzebowaniem na energię ciepłą i sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Jakość powietrza oceniana jest jako dobra w zakresie większości parametrów, natomiast przekroczenia stężeń dotyczą ozonu, pyłu PM₁₀ i arsenu. Jakość powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym, pozostaje problematyczna, głównie z powodu emisji ze źródeł indywidualnych i komunikacyjnych. Sytuacja ta wymaga kontynuacji działań termomodernizacyjnych oraz edukacji ekologicznej mieszkańców. Konieczne jest również dostosowywanie praktyk rolnych do zmieniających się warunków pogodowych.

Na obszarze Gminy nie występują formalne formy ochrony przyrody ani korytarze ekologiczne. Należy jednak pamiętać, że zieleń i środowisko naturalne wprost wpływają na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Dlatego rozwój jednostki – zarówno przestrzenny, gospodarczy, jak i społeczny, powinien uwzględniać potrzebę ochrony zasobów przyrodniczych oraz budowę zielonej infrastruktury, tak aby działania inwestycyjne były prowadzone w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Brak złóż kopalin eliminuje presję górniczą i upraszcza zarządzanie konfliktami przestrzennymi.

Rozwój zrównoważony oraz ekologiczna transformacja energetyczna stanowią coraz ważniejsze elementy debaty publicznej. Coraz większy nacisk kładzie się na sposób oraz tempo osiągania neutralności klimatycznej przez gospodarkę, co prowadzi do wzrostu znaczenia odnawialnych źródeł energii (OZE). Technologie te umożliwiają wytwarzanie

energii elektrycznej bez trwałego zużywania zasobów naturalnych oraz bez emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Gmina Domaniów dysponuje korzystnymi warunkami przyrodniczo-przestrzennymi dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności fotowoltaicznej oraz geotermalnej.

Rozwój Gminy silnie powiązany jest z jakością infrastruktury. Dostęp do sieci wodociągowej zgodnie z danymi Gminy obejmuje 99% mieszkańców, przy czym część przyłączy stalowych z lat 80. wymaga wymiany. Niski pozostaje poziom skanalizowania (20%), jednak trwająca rozbudowa systemu kanalizacji w Domaniowie pozwoli osiągnąć wynik na poziom ok. 30%. Brak sieci gazowej ogranicza proces transformacji niskoemisyjnej.

Źródła ciepła w Gminie opierają się głównie na węglu (85,38%), przy niskim udziale prądu (2,69%) i gazu (0,97%) oraz rosnącej, lecz wciąż niewystarczającej roli pomp ciepła (9,14%). Wskazuje to na duży potencjał redukcji emisji,

System odbioru odpadów jest stabilny, choć brakuje na terenie Gminy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Pozytywnie należy ocenić wzrost selektywnej zbiórki (z 829 Mg w 2020 r. do 1145 Mg w 2024 r.) i osiąganie wymaganych poziomów recyklingu. Wymaga to jednak dalszej stabilizacji systemu, w tym rozwinięcia selektywnej zbiórki frakcji problemowych i rozważenia lokalnego lub mobilnego PSZOK oraz kontynuacji działań edukacyjnych oraz kontrolnych w zakresie prawidłowej segregacji.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Lokalna przedsiębiorczość w Gminie Domaniów charakteryzuje się umiarkowanym wzrostem, co wskazuje na stabilność gospodarczą, ale jednocześnie na potrzebę wsparcia rozwoju małych i średnich firm. Pomimo wzrostu liczby przedsiębiorstw, na terenie Gminy zauważa się mniejszy rozwój przedsiębiorczości niż w innych jednostkach powiatu. Ogranicza to lokalną bazę podatkową i siłę popytu wewnętrznego. Największy udział w strukturze firm mają podmioty z sektora budownictwa oraz sekcji: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, a następnie przetwórstwo przemysłowe. Ważnym zasobem rozwojowym jednostki są również działalności z zakresu: logistyki i transportu. Największe firmy są powiązane z rolnictwem i budownictwem (agrohandel, maszyny, usługi drogowe), co tworzy podstawy do rozwoju łańcuchów wartości wokół przetwórstwa rolno-spożywczego i sektora budowlanego.

Dynamika rejestracji firm wskazuje, że do 2022 roku saldo między nowymi a wyrejestrowanymi podmiotami pozostawało dodatnie, natomiast w 2023 roku odnotowano jego odwrócenie, odnotowano o 6 więcej wyrejestrowań niż rejestracji. To sygnał wymagający działań osłonowych i proinwestycyjnych, w tym sprawnej obsługi inwestora, rozwoju inkubacji przedsiębiorczości oraz stosowania zachęt podatkowych.

Rolnictwo pozostaje kluczowym sektorem lokalnej gospodarki. Użytki rolne zajmują około 93,3% powierzchni Gminy, a aż 90% gleb należy do klas I–III, co zapewnia ponadprzeciętny potencjał produkcyjny i odporność na degradację. Struktura gospodarstw jest dwubiegunowa – najliczniejsze to małe gospodarstwa o powierzchni 1–5 ha (32%) oraz duże powyżej 15 ha (30%). Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 30 ha (przy 21 ha w powiecie), co wskazuje na relatywnie wysoki poziom mechanizacji i efektywności, choć część rolników łączy dochody z pracy w rolnictwie i poza nim. Dominacja gruntów pod zasiewami (98%) wzmacnia profil towarowy Gminy i stwarza warunki do rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego oraz krótkich łańcuchów dostaw.

Rynek pracy charakteryzuje się niskim poziomem bezrobocia, choć pozostaje on wrażliwy na cykle gospodarcze. W latach 2019–2023 stopa bezrobocia wynosiła średnio 3,9%, osiągając maksimum 4,2% w 2021 roku w wyniku pandemii, a następnie spadając do 3,3–4%. Oznacza to dobrą chłonność rynku pracy, także dzięki dojazdom do większych ośrodków, lecz część osób pozostaje trwale bez pracy. Struktura bezrobocia wskazuje na wysoki udział osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia, co uzasadnia konieczność działań aktywizacyjnych, w tym szkoleń kwalifikacyjnych, wsparcia opieki nad dziećmi i działań na rzecz powrotu kobiet na rynek pracy. Z kolei analiza deficytów zawodowych na 2025 rok w powiecie wskazuje na szczególne braki w mechanikach-monterach, kadrze medycznej, służbach mundurowych, pracownikach

socjalnych i wychowawcach, co wyznacza priorytety w zakresie kształcenia i kursów zawodowych.

Stan finansów samorządowych Gminy Domaniów w latach 2019–2024 wykazuje pozytywne tendencje w zakresie dochodów, przy jednoczesnym pojawianiu się nowych wyzwań związanych z wydatkami. Analiza finansów Gminy pokazuje, że w latach 2019–2022 dochody systematycznie rosły, osiągając rekordowy poziom w 2022 roku (ponad 45 mln zł). W 2023 roku nastąpił spadek do około 38 mln zł, jednak mimo to sytuacja finansowa pozostała stabilna. Wzrost dochodów bieżących wynikał głównie z tytułu subwencji oraz podatków.

Dochody majątkowe charakteryzowały się zmiennością, osiągając rekordowy poziom 15,6 mln zł w 2024 roku. Wydatki ogółem wzrosły do 53,2 mln zł w 2023 roku. Wynik budżetu pozostawał zmienny, odnotowano deficyt w 2019, 2022 oraz 2023 roku, a następnie nadwyżkę w 2024 roku. Zadłużenie Gminy utrzymywało się na poziomie ok. 12 mln zł (31% dochodów), co mieści się w bezpiecznych granicach. Dochody własne per capita wzrosły o 70% w latach 2019–2023, lecz nadal pozostają poniżej średnich wartości dla powiatu, województwa i grupy porównawczej, co ogranicza samodzielność finansową Gminy i utrzymuje jej wysoką zależność od subwencji i dotacji, stanowiących średnio ok. 65% dochodów. Wskazuje to na potrzebę poprawy w tym zakresie w celu zwiększenia niezależności finansowej samorządu.

Struktura podatków lokalnych wskazuje, że głównymi źródłami wpływów są PIT i podatek od nieruchomości. Istotny udział ma także podatek rolny, który wzrósł z 1,79 mln zł w 2019 roku do 2,84 mln zł w 2023 roku (+58%), co potwierdza rolniczy charakter Gminy. CIT pozostaje marginalny, a podatek od czynności cywilnoprawnych ma charakter zmienny. Wpływy z podatków transportowych były obniżane w analizowanym okresie. Ogranicza to możliwości samodzielnego kształtowania dochodów, wskazując na konieczność aktywizacji bazy podatkowej poprzez przyciąganie nowych firm, rozwój terenów aktywności gospodarczej i usług.

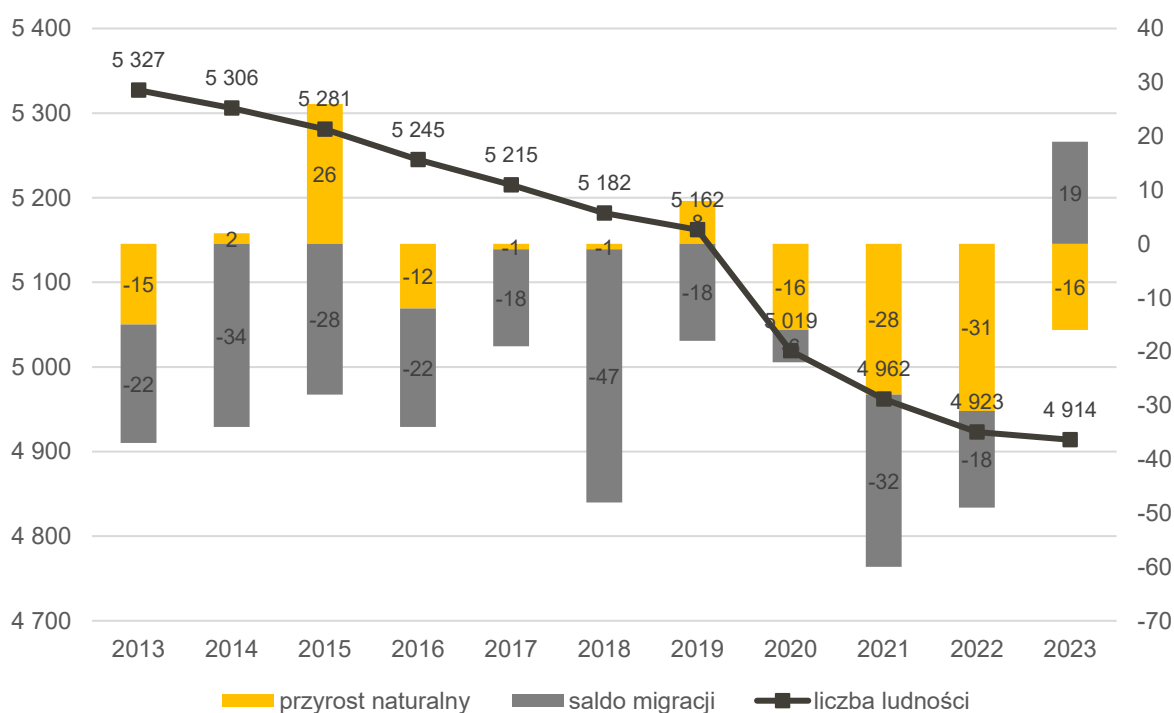
Po stronie wydatków inwestycyjnych Gmina wyróżnia się wysokim poziomem nakładów. W 2023 roku udział inwestycji w wydatkach ogółem wyniósł 39,2%, co jest wynikiem wyższym niż średnia porównawcza. Do najważniejszych projektów należały termomodernizacje placówek oświatowych, rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Gmina skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne, w latach 2007–2024 otrzymała ok. 26,8 mln zł z funduszy UE (m.in. na edukację, e-usługi, efektywność energetyczną i aktywizację społeczną) oraz ok. 35,6 mln zł w ramach programu Polski Ład, przeznaczonych m.in. na oświatę, żłobek i przedszkole, drogi oraz konserwację zabytków. Wskazuje to na wysoką zdolność absorpcji środków zewnętrznych, które kompensują ograniczoną bazę dochodową i podnoszą standard infrastruktury lokalnej.

W kolejnych latach, bez dodatkowego wsparcia zewnętrznego, możliwości inwestycyjne będą znacząco ograniczone. Dlatego konieczne jest odpowiedzialne zarządzanie budżetem, bieżące monitorowanie sytuacji gospodarczej oraz aktywne poszukiwanie nowych źródeł finansowania.

4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Największym potencjałem rozwojowym Gminy pozostają jej mieszkańcy, ich aktywność zawodowa, społeczna i oddolne inicjatywy na rzecz wspólnego dobra i rozwoju Gminy. W 2023 roku Gminę Domaniów zamieszkiwało 4 914 osób. Gęstość zaludnienia wynosiła zaledwie 52 osoby na km², co jest najniższym wskaźnikiem w powiecie i generuje wyzwania w zakresie utrzymania usług publicznych przy rozproszonej zabudowie.

Tendencje demograficzne wskazują na spadek liczby mieszkańców oraz wyraźny proces starzenia się ludności. Od wielu lat obserwowany jest proces depopulacji, który szczególnie przyspieszył po 2015 roku. Liczba mieszkańców zmniejszyła się z 5 290 osób w 2004 roku do 4 914 w 2023 roku, co oznacza spadek o ponad 7%. Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2023 roku wynosił -3,25 na 1000 mieszkańców, natomiast dodatnie saldo migracji (3,86 na 1000 mieszkańców, najwyższe w powiecie) wskazuje na potencjał przyciągania nowych mieszkańców, zwłaszcza z aglomeracji wrocławskiej. Malejący udział osób w wieku 25–34 lat (z 14,1% do 12,0%) i wzrost relacji seniorów do osób w wieku produkcyjnym (z 21,9% do 25,8%) wymuszają równoległe działania: zatrzymywanie młodych rodzin poprzez rozwój mieszkań, usług opiekuńczych i oferty spędzania czasu wolnego oraz rozwój usług senioralnych odpowiadających na potrzeby starzejącego się społeczeństwa.

Bardzo wyraźny jest ubytek młodych mieszkańców – liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się w tym czasie o 31%, co sygnalizuje pogłębiający się

problem starzenia się Gminy i zmniejszania potencjału przyszłego rynku pracy. Jednocześnie populacja w wieku produkcyjnym, która jeszcze w 2013 roku osiągała swoje maksimum, w ostatniej dekadzie spadła o około 14%, co potwierdza kurczenie się zasobów pracy i rosnące ryzyko niedoborów kadrowych. Tendencje te prowadzą do wzrostu udziału osób starszych w strukturze ludności, co w nadchodzących latach będzie skutkowało większą presją na system opieki społecznej i zdrowotnej. Sytuacja ta wskazuje na potrzebę aktywnej polityki migracyjnej, której celem powinno być przyciąganie nowych mieszkańców, w tym szczególnie młodych rodzin, zwłaszcza z obszarów aglomeracji wrocławskiej. Ponadto prognoza ludności opracowana przez GUS na lata 2023–2060 wskazuje, że tendencje demograficzne dotyczące wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym będą nadal postępowały.

Utrzymanie atrakcyjności Gminy jako miejsca do życia wymaga działań w kilku kluczowych obszarach. Należy zadbać o dostępność mieszkań oraz gruntów przeznaczonych pod zabudowę, stworzyć warunki do rozwoju kariery zawodowej poprzez dostęp do ciekawych i stabilnych miejsc pracy, a także rozwijać infrastrukturę społeczną. Istotne znaczenie ma oferta opieki nad dziećmi (żłobki i przedszkola) oraz wysoka jakość edukacji, co stanowi ważny argument dla młodych rodzin. Równie ważne jest zapewnienie dobrej komunikacji z większymi ośrodkami miejskimi – możliwość łatwego dojazdu do pracy, uczelni czy instytucji kultury zwiększa atrakcyjność Gminy jako miejsca do życia.

Kapitał społeczny Gminy rozwija się stopniowo, choć nadal pozostaje poniżej średnich powiatowych. Wskaźnik aktywności NGO wynosi 3,46 organizacji na 1 000 mieszkańców (2023), co potwierdza potencjał do dalszego wzmacniania trzeciego sektora. Ważną rolę odgrywają Koła Gospodyń Wiejskich – działa ich aż 11. Stanowią one partnerów wdrożeniowych w polityce społecznej i integracyjnej. Ich działalność opiera się na tradycjach i aktywności oddolnej, wzmacniając więzi społeczne i podnosząc zdolności integracyjne społeczności wiejskich.

System opieki i edukacji w Gminie wyróżnia się dobrą dostępnością usług. Wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego wyniósł w 2023 roku aż 109,2%, co stanowi silny atut osiedleńczy. Funkcjonuje Klub Malucha z 20 miejscami (przy opłacie bazowej 1 500 zł miesięcznie), a planowane jest utworzenie filii we Wierzbnie, co pozwoli na zwiększenie dostępności usług żłobkowych i wspieranie aktywizacji zawodowej rodziców, zwłaszcza kobiet. Szkoły podstawowe w Gminie są dobrze wyposażone dzięki przeprowadzonym inwestycjom (m.in. termomodernizacje, poprawa dostępności, sale sensoryczne). Z dniem 31.08.2025 r. szkoła w Goszczynie została zlikwidowana. Niezbędna będzie optymalizacja sieci dowozów oraz wsparcie uczniów i rodziców w procesie zmian. Wydatki oświatowe rosną szybciej niż subwencja, co rodzi presję na budżet i wskazuje na konieczność racjonalizacji kosztów oraz rozwijania projektów wspierających (cyfryzacja, współdzielenie zasobów, partnerstwa).

Oferta kulturalna i sportowa w Gminie opiera się na działalności Centrum Kultury i Czytelnictwa, a także nowoczesnych bibliotek (z książkomatami i pracowniami tematycznymi). Silną marką są lokalne kluby sportowe – LKS Polwica Wierzbno i UKS

Orlica – odnoszące sukcesy na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Stanowią one ważny kapitał wizerunkowy i zdrowotny Gminy, jednak wskazane jest dalsze rozwijanie programów masowej aktywności, adresowanych do dzieci i seniorów.

Bezpieczeństwo publiczne zapewniają posterunek Policji z obsadą dwóch funkcjonariuszy oraz cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, z których dwie włączone są do KSRG. Funkcjonuje również system monitoringu punktowego. Poziom bezpieczeństwa oceniany jest jako stabilny, a incydenty mają głównie charakter porządkowy. Wskazane jest jednak rozszerzenie monitoringu oraz wzmocnienie działań prewencyjnych w miejscach wskazywanych przez mieszkańców jako newralgiczne.

Dostęp do usług zdrowotnych opiera się na lokalnych podmiotach POZ, jednak na terenie Gminy nie ma apteki, co zmusza mieszkańców do dojazdów. Najbliższy szpital zlokalizowany jest w Oławie, ok. 15,5 km od Domaniowa. Od 2025 roku wdrażane są usługi asystenckie, opiekuńcze i sąsiedzkie obejmujące 50 osób oraz program wsparcia dla opiekunów (10 osób). Rozwijany jest również system transportu „door-to-door” oraz działania na rzecz dostępności architektonicznej, co stanowi dobry kierunek wobec starzenia się społeczeństwa. Liczba beneficjentów pomocy środowiskowej spadła o ponad 50% w latach 2019–2023, co można interpretować jako efekt poprawy sytuacji socjalnej lub skuteczności działań prewencyjnych. Warto jednak utrzymać monitoring i wsparcie dla grup ryzyka. Działania profilaktyczne w zakresie uzależnień koordynuje aktywnie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, która powinna wzmocnić współpracę ze szkołami i Centrum Kultury, szczególnie w obszarze zdrowia psychicznego młodzieży.

Zasób mieszkaniowy Gminy obejmuje 16 lokali komunalnych, w tym jeden socjalny, z przejrzystym systemem korekt czynszowych zależnych od standardu lokalu. Jest to narzędzie ograniczonej polityki mieszkaniowej, które w obliczu rosnącego napływu ludności wymaga uzupełnienia o dodatkowe formy wsparcia – np. mieszkania wspierane, TBS czy partnerstwa publiczno-prywatne. Należy pamiętać, że zasoby mieszkaniowe w Gminie mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia mieszkańcom dostępu do przystępnych cenowo lokali, co sprzyja stabilności społecznej i poprawie jakości życia.

5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

W celu pogłębienia wniosków z diagnozy Gminy Domaniów przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz dostępny on-line. Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców oraz interesariuszy Gminy na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu kilku obszarów funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, a poruszane tematy dotyczyły społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni, środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki, rekreacji, edukacji i kultury.

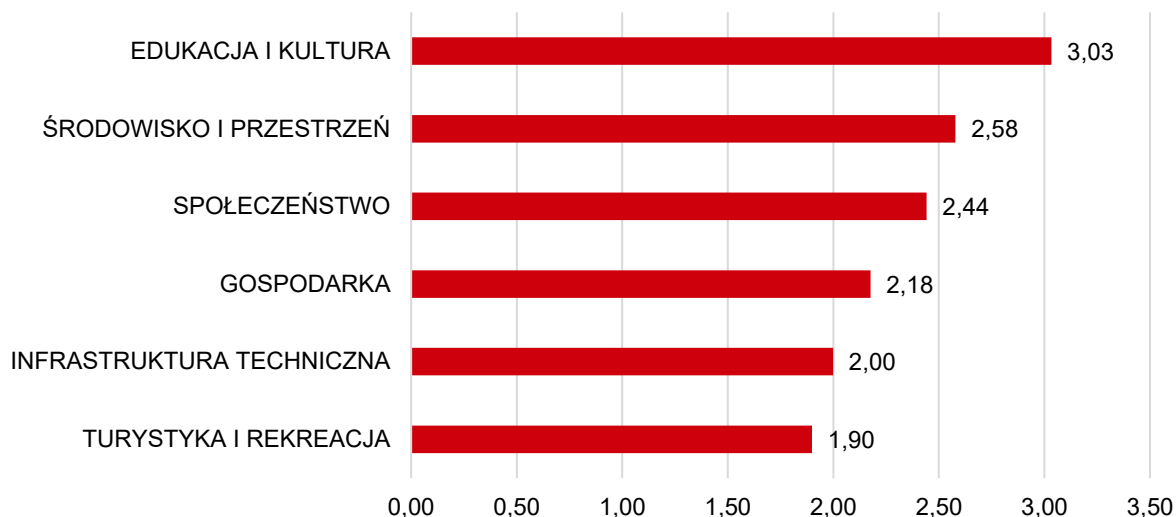
Badanie ankietowe trwało od 24 czerwca do 14 lipca 2025 roku. Łącznie zebrano 79 odpowiedzi. Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 65,4%. Analizując strukturę wieku osób biorących udział w badaniu, należy stwierdzić, iż większość stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45. Pod względem zatrudnienia, największy odsetek stanowiła grupa osób pracujących (76,9%).

5.1. Ocena sytuacji w Gminie

W przeprowadzonym badaniu ankietowym przyjęto skalę od 1 do 5, gdzie:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

Mieszkańcy **najwyżej** ocenili działania w zakresie **edukacji i kultury** – średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 3,03. Z kolei **najniżej** oceniony został aspekt związany z **turystyką i rekreacją** – średnia ocena dla tego obszaru wyniosła 1,90. Natomiast średnia ocena dla wszystkich przedstawionych obszarów wyniosła 2,35. Oznacza to, że poszczególne aspekty funkcjonowania Gminy w większości ocenione zostały w sposób negatywny, z przewagą ocen wskazujących na niezadowolenie mieszkańców. Wynik sugeruje, że ankietowani mają tendencję do wskazywania na potrzebę poprawy w wielu aspektach funkcjonowania Gminy.

Ryc. 1. Średnia ocena rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

W poniższej tabeli przedstawiono średnią ocenę poszczególnych komponentów, które wchodziły w skład przedstawionych powyżej obszarów rozwojowych. Wyniki badań pomagają w określeniu priorytetów rozwojowych Gminy na kolejne lata. Najwyżej oceniono: dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.), dostęp do edukacji przedszkolnej, jakość edukacji przedszkolnej, system odbioru odpadów. Z kolei najniżej oceniono: działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów, system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywy dla transportu samochodowego), dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe), dostępność sieci gazowej.

Tab. 1. Ocena poszczególnych komponentów w badanych obszarach rozwojowych w Gminie Domaniów

Edukacja i kultura	Ocena:
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,91
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)	3,86
dostęp do edukacji przedszkolnej	3,68
jakość edukacji przedszkolnej	3,60
jakość infrastruktury przedszkolnej	3,38
jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,32
działalność instytucji kultury (np. domu kultury, biblioteki)	3,18
organizacja dowozu dzieci do szkół	2,96
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,73
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,56
działalność świetlic wiejskich	2,52

jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,52
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,48
dodatkowa oferta w szkołach (koła zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia)	2,47
dojazd do szkół ponadpodstawowych	2,32
Środowisko i przestrzeń	Ocena:
system odbioru odpadów	3,58
jakość powietrza	2,97
estetyka (czystość przestrzeni publicznych)	2,94
walory środowiska przyrodniczego	2,90
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	2,68
oferta działań wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)	2,65
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,51
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,39
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	2,21
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,19
świadomość ekologiczna mieszkańców	2,16
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)	1,76
Infrastruktura techniczna	Ocena:
dostępność sieci wodociągowej	3,18
mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,14
stan dróg	2,04
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem samochodów osobowych i ciężarowych	1,94
dostępność sieci kanalizacyjnej	1,90
dostępność szerokopasmowego Internetu	1,66
dostępność sieci gazowej	1,13
Spółeczeństwo	Ocena:
dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	3,15
dostępność architektoniczna budynków administracji publicznej	2,88
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	2,86
bezpieczeństwo publiczne	2,85
skuteczność działania pomocy społecznej	2,80
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja społeczna, inicjatywy oddolne)	2,57
wsparcie osób starszych (np. domy pomocy społecznej, kluby seniora)	2,51
wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi	2,22

opiekuńcze, asystent rodziny)	
możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy	1,88
dostęp do podstawowej opieki medycznej	1,85
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,30
Gospodarka	Ocena:
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	2,91
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	2,74
atrakcyjność inwestycyjna	2,41
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,38
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	2,36
możliwość uzyskania zatrudnienia	1,75
funkcjonowanie transportu zbiorowego	1,70
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,69
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	1,63
Turystyka i rekreacja	Ocena:
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	2,94
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,41
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	2,37
jakość istniejących chodników	2,35
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,27
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,83
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	1,79
atrakcyjność turystyczna	1,60
poziom bazy gastronomicznej	1,56
jakość istniejących dróg rowerowych	1,50
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,48
system ścieżek rowerowych	1,31
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	1,27

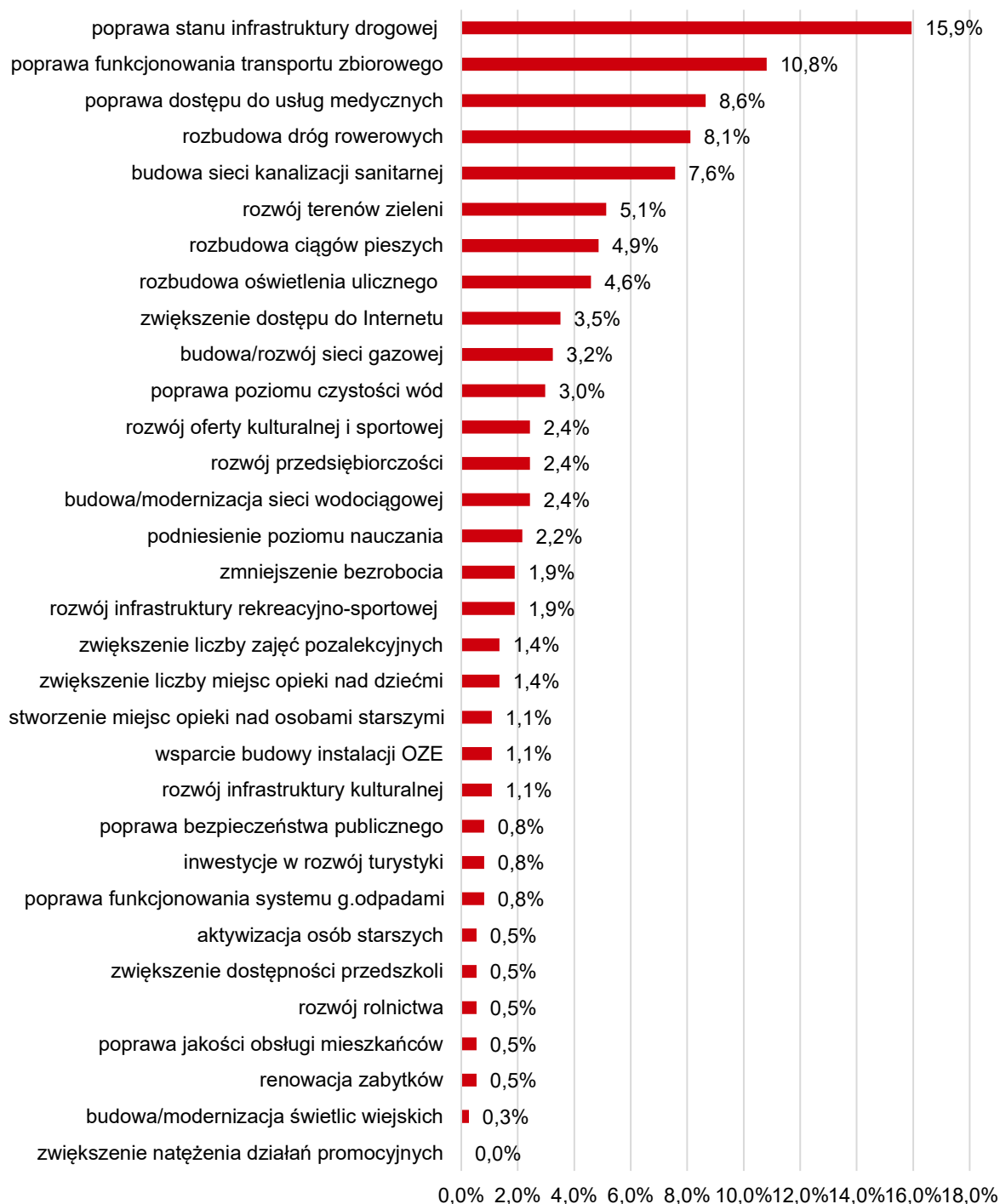
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

5.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie zapytano także o to, co według respondentów powinno być wizytówką Gminy. Było to pytanie otwarte, dzięki czemu respondenci zyskali swobodę wskazania komponentu czy miejsca. Poniżej zestawiono najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- dobra lokalizacja,
- rolnictwo i usługi z nim powiązane,
- dziedzictwo kulturowe.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Domaniów w przeciągu najbliższych kilku lat. Respondenci najczęściej wskazywali na: rozwój terenów zieleni, budowę sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowę dróg rowerowych, poprawę dostępu do usług medycznych, poprawę funkcjonowania transportu zbiorowego, poprawę stanu infrastruktury drogowej.

Ryc. 2. Liczba odpowiedzi respondentów na wybrane priorytety rozwojowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto, dzięki analizie SWOT, można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Gminy Domaniów opracowano bazując na:

- diagnozie sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Domaniów oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Domaniów, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz interesariuszy Strategii;
- materiale wypracowanym podczas spotkania z przedstawicielami władz Gminy, pracownikami Urzędu Gminy Domaniów oraz szerokim gronem lokalnych interesariuszy, w tym reprezentantami instytucji publicznych, jednostek organizacyjnych Gminy, organizacji społecznych i środowisk lokalnych.

Analizę SWOT dla Gminy Domaniów przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dogodne położenie komunikacyjne, w tym bliskość Wrocławia i Opola, przebieg autostrady A4 oraz lokalizacja węzłów, zapewnia wysoką dostępność transportową i zwiększa potencjał inwestycyjny Gminy. • Dobra jakość gleb (klasy I–III) stwarza ponadprzeciętne warunki dla rozwoju rolnictwa i produkcji rolno-spożywczej. • Rozwinięta sieć wodociągowa obejmująca niemal całą Gminę zapewnia wysoki standard podstawowych usług komunalnych. • Stabilny system gospodarki odpadami gwarantuje regularny odbiór i utrzymanie porządku w przestrzeni publicznej. • Realizowana sieć światłowodowa poprawia dostępność cyfrową i umożliwia rozwój usług opartych na Internecie. • Aktywne wykorzystanie funduszu sołeckiego wzmacnia estetykę sołectw i daje mieszkańcom realny wpływ na inwestycje lokalne. • Gmina skutecznie absorbuje środki zewnętrzne i utrzymuje wysoki udział wydatków inwestycyjnych w budżecie, co pozwala podnosić standard infrastruktury publicznej. • Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego „Czyste Powietrze” zwiększa świadomość ekologiczną mieszkańców i wspiera redukcję niskiej emisji. • Szeroka oferta pomocy społecznej, prowadzona przez wykwalifikowaną kadrę, zapewnia mieszkańcom wsparcie materialne i usługowe. • Obiekty użyteczności publicznej są sukcesywnie dostosowywane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co podnosi poziom integracji społecznej. • Nowoczesna baza szkolno-przedszkolna, wsparta	• Brak stacji kolejowej i ograniczona oferta transportu publicznego utrudniają mobilność mieszkańców, szczególnie osób niezmotoryzowanych. • Niski poziom skanalizowania Gminy generuje ryzyko środowiskowe i obniża jakość życia. • Brak sieci gazowej ogranicza proces transformacji energetycznej i dywersyfikację źródeł ciepła. • Nieuzbrojone tereny inwestycyjne ograniczają możliwość przyciągania nowych inwestorów. • Niewystarczająca liczba chodników i dróg rowerowych oraz ich zły stan techniczny wpływają negatywnie na bezpieczeństwo użytkowników. • Brak Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) i konieczność korzystania z punktów w sąsiednich gminach utrudnia selektywną zbiórkę odpadów. • Niski poziom i ograniczona skuteczność systemu melioracyjnego – brak spółek wodnych, mała skala istniejących urządzeń oraz niedostateczne środki finansowe na bieżące konserwacje powodują utrudnienia w gospodarowaniu gruntami rolnymi, zwiększają ryzyko podtopień i obniżają potencjał produkcyjny Gminy. • Opór społeczny wobec budowy farm wiatrowych ogranicza realizację projektów OZE. • Niewystarczające oświetlenie, szczególnie w obszarach nowej zabudowy, pogarsza komfort i bezpieczeństwo mieszkańców. • Niskie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego sprzyja rozpraszaniu zabudowy i konfliktom przestrzennym. • Objęcie całej Gminy nadzorem konserwatora zabytków komplikuje i podraża proces inwestycyjny, ograniczając rozwój.

zaangażowaną kadra, tworzy dobre warunki do nauki i rozwoju dzieci. • Klub Malucha zapewnia opiekę najmłodszym mieszkańcom i wspiera aktywizację zawodową rodziców. • Funkcjonowanie dwóch klubów seniora odpowiada na potrzeby starzejącego się społeczeństwa, oferując aktywności i integrację osób starszych. • Kluby sportowe, boiska i sale sportowe tworzą rozwiniętą infrastrukturę sportową, umożliwiającą treningi, rywalizację i promocję zdrowego stylu życia. • Ośrodek kultury wraz z biblioteką zapewniają bogatą ofertę zajęć kulturalnych i wydarzeń, budując lokalną tożsamość i więzi społeczne. • Dobra współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi (m.in. KGW i OSP) wspiera aktywność społeczną i rozwój oddolnych inicjatyw. • Niskie bezrobocie utrzymuje stabilną sytuację na rynku pracy i sprzyja lokalnemu rozwojowi gospodarczemu. • Bogate dziedzictwo kulturowe oraz istniejące zabytki wzmacniają tożsamość lokalną.	• Zły stan techniczny części dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez Gminę utrudnia komunikację i pogarsza bezpieczeństwo ruchu. • Brak własnego ośrodka zdrowia o pełnym zakresie usług medycznych zmusza mieszkańców do korzystania z placówek poza Gminą. • Niewystarczająca dostępność oferty kulturalnej poza Domaniewem i Wierzbnem ogranicza integrację mieszkańców mniejszych wsi. • Ograniczone zainteresowanie młodzieży wydarzeniami lokalnymi oraz brak dialogu wśród liderów społecznych osłabiają aktywność obywatelską i integrację międzypokoleniową. • Niewystarczająca promocja walorów Gminy i brak lokalnych produktów markowych ogranicza jej rozpoznawalność i atrakcyjność turystyczną. • Zbyt twarda woda oraz zły stan techniczny części pojazdów do odbioru odpadów komunalnych obniżają jakość usług komunalnych. • Niskie finansowanie instytucji społecznych oraz brak chętnych do pracy w pomocy społecznej ogranicza ich skuteczność. • Brak urządzonych przestrzeni rekreacyjnych dla młodzieży i rodzin powoduje deficyt atrakcyjnych form spędzania czasu. • Rosnące wydatki oświatowe, przekraczające wysokość subwencji oświatowej, generują presję na budżet Gminy. • Brak wsparcia zewnętrznego na renowację obiektów zabytkowych powoduje ich stopniową degradację. • Nasilający się ruch tranzytowy i brak obwodnicy powodują hałas, korki i degradację dróg, obniżając komfort życia mieszkańców.
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Obowiązek opracowania Planu Ogólnego daje szansę na prowadzenie spójnej polityki przestrzennej i przeciwdziałanie dalszemu rozlewaniu się zabudowy. • Rozwój strefy inwestycyjnej w sąsiedztwie węzła autostrady A4 stwarza możliwość znaczącego wzmocnienia lokalnej gospodarki poprzez przyciąganie nowych przedsiębiorstw, tworzenie miejsc pracy oraz zwiększenie dochodów Gminy. • Wzrost zainteresowania mieszkaniem poza dużymi miastami, co potwierdza dodatnie saldo migracji, stwarza możliwość przyciągania nowych mieszkańców, zwłaszcza młodych rodzin z aglomeracji wrocławskiej. • Trendy związane z turystyką lokalną i kulturową, w tym muzeum „Sami Swoi” oraz lokalne dziedzictwo, dają możliwość rozwoju turystyki. • Nowa perspektywa finansowa UE oraz programy krajowe dają szansę na finansowanie inwestycji infrastrukturalnych i społecznych. • Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz krótkich łańcuchów dostaw, a także tworzenie lokalnych produktów, mogą wzmocnić lokalne przetwórstwo i promocję produktów regionalnych. • Wzrost znaczenia polityk klimatycznych i środowiskowych oraz dostępność funduszy na OZE, termomodernizację, wymianę źródeł ciepła i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury.	• Postępujące procesy depopulacji i starzenia się społeczeństwa mogą prowadzić do spadku liczby osób aktywnych zawodowo i wzrostu presji na system opieki. • Wzrost częstotliwości i intensywności zjawisk ekstremalnych (powódzie, susze, nawalne opady) w wyniku zmian klimatu zagraża infrastrukturze oraz bezpieczeństwu mieszkańców. • Konkurencja o inwestorów ze strony sąsiednich gmin lepiej przygotowanych infrastrukturalnie ogranicza możliwości rozwoju gospodarczego Domaniowa. • Rosnące ceny energii i inflacja obniżają siłę nabywczą mieszkańców i stabilność finansów samorządu. • Wysoki udział środków zewnętrznych w budżecie Gminy zwiększa jej zależność od polityki finansowej państwa. • Konflikty społeczne związane z lokalizacją biogazowni, farm wiatrowych czy magazynów mogą spowalniać procesy inwestycyjne. • Utrzymujący się deficyt kadry medycznej oraz długie kolejki do specjalistów w skali kraju pogarszają dostępność ochrony zdrowia dla mieszkańców gmin wiejskich.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY DOMANIÓW

1. Misja i wizja

W trakcie procesu strategicznego wypracowano MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Domaniów, które stanowiły fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych jej rozwoju.

Misja jest kluczowym elementem strategii, który określa główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają Gminie i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Domaniów** brzmi następująco:

Misją Gminy Domaniów jest budowanie wspólnoty lokalnej opartej na tradycji, rolnictwie i bogatym dziedzictwie kulturowym, przy jednoczesnym konsekwentnym rozwoju nowoczesnej infrastruktury. Gmina wspiera przedsiębiorczość i aktywność społeczną oraz dba o wysoką jakość życia mieszkańców. Samorząd, działając w partnerstwie z mieszkańcami, organizacjami i przedsiębiorcami, łączy potencjał obszarów wiejskich z dostępnością dużych ośrodków miejskich, zapewniając zrównoważony rozwój zgodny z potrzebami obecnych i przyszłych pokoleń.

Z kolei **wizja** to jasno określony obraz Gminy w 2035 roku, który odzwierciedla aspiracje władz oraz oczekiwania lokalnej społeczności. Wizja pełni rolę drogowskazu – wskazuje kierunek, w którym Gmina powinna zmierzać, aby poprzez konsekwentną realizację zaplanowanych działań, osiągnąć pożądane zmiany i rezultaty. WIZJA ukazuje Gminę Domaniów w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

Wizja Gminy Domaniów brzmi następująco:

Domaniów w 2035 roku to gmina nowoczesna, otwarta i przyjazna mieszkańcom, która skutecznie łączy funkcję rezydencjalną z silnym zapleczem rolniczo-produkcyjnym i rozwojem lokalnych usług. Jest miejscem atrakcyjnym do życia dla młodych rodzin i seniorów, oferującym wysokiej jakości edukację, dostępne usługi opiekuńcze, nowoczesną infrastrukturę techniczną i transportową oraz bogatą ofertę kulturalną i sportową. Gmina wykorzystuje swoje położenie przy autostradzie A4 oraz zasoby przyrodniczo-rolnicze do budowy silnej gospodarki lokalnej, wspiera rozwój odnawialnych źródeł energii i dba o środowisko naturalne. Dzięki aktywności mieszkańców i sprawnemu samorządowi Domaniów staje się rozpoznawalną marką w regionie, łączącą tradycję z nowoczesnością.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Domaniów, jej aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i klimatyczno-środowiskowych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono cztery główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu skutecznej realizacji założeń strategicznych, wyznaczono również cele szczegółowe (operacyjne), którym przypisano konkretne kierunki działań prowadzące do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Wyznaczone dla Gminy Domaniów cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, które są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają. W sferze przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej podstawę działań powinno stanowić dążenie do zrównoważonego rozwoju, opartego na racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią, ochronie zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Z kolei w sferze gospodarczej i społecznej szczególne znaczenie ma wzmacnianie lokalnego potencjału, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem w osiąganiu zamierzonych rezultatów rozwoju Gminy Domaniów.

CELE STRATEGICZNE			
Cel I	Cel II	Cel III	CEL IV
Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców	Czyste środowisko i nowoczesna gospodarka zasobami naturalnymi jako kierunek zrównoważonego rozwoju Gminy Domaniów	Nowoczesne rolnictwo i lokalna przedsiębiorczość wspierane przez rozwój strefy inwestycyjnej jako podstawa rozwoju gospodarczego Gminy Domaniów	Aktywna i zintegrowana społeczność Gminy Domaniów z dostępem do wysokiej jakości edukacji, usług zdrowotnych i oferty kulturalno-sportowej
CELE OPERACYJNE			
Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej podstawą zrównoważonego rozwoju	Ochrona zasobów wodnych i adaptacja do zmian klimatu	Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki	Wysoka jakość edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży
Racjonalne kształtowanie przestrzeni gwarantujące wysoką jakość życia mieszkańców	Transformacja energetyczna i poprawa jakości środowiska		Rozwój i dostępność usług społecznych oraz zdrowotnych
Poprawa bezpieczeństwa, dostępności i estetyki przestrzeni publicznych	Racjonalna gospodarka zasobami i edukacja ekologiczna		Integracja społeczna, rozwój kultury i sportu

W tabeli na kolejnych stronach przedstawiono cele strategiczne wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi oraz kierunkami działań.

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny „Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców” obejmuje kompleksowe działania w obszarze przestrzeni i infrastruktury, które odpowiadają na aktualne i przyszłe potrzeby lokalnej społeczności.

Pierwszy cel operacyjny – „**Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej podstawą zrównoważonego rozwoju**” zakłada inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, gazową, drogową i cyfrową. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, kanalizacyjnej czy drogowej podniosą komfort życia mieszkańców, a rozwój sieci telekomunikacyjnej i transportu publicznego zwiększy dostępność komunikacyjną Gminy. Współpraca z operatorami i instytucjami zewnętrznymi pozwoli na realizację inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, co wzmocni potencjał rozwojowy Gminy i jej atrakcyjność inwestycyjną.

Drugi cel – „**Racjonalne kształtowanie przestrzeni gwarantujące wysoką jakość życia mieszkańców**” koncentruje się na planowaniu przestrzennym odpowiadającym na potrzeby mieszkańców oraz ochronie zasobów środowiskowych. Tworzenie nowych planów miejscowych, zapewnienie rezerw pod rozwój usług i działalności gospodarczej, a także ochrona gleb rolnych wysokiej jakości sprzyjają harmonijnemu i uporządkowanemu rozwojowi przestrzennemu. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią ograniczy rozpraszanie zabudowy i pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie potencjału Gminy.

Trzeci cel – „**Poprawa bezpieczeństwa, dostępności i estetyki przestrzeni publicznych**” zakłada działania podnoszące atrakcyjność i funkcjonalność miejsc wspólnych. Modernizacja terenów rekreacyjnych, placów zabaw, świetlic i boisk stworzy przyjazne przestrzenie do integracji i aktywnego spędzania czasu. Równocześnie istotne będzie dbanie o dziedzictwo kulturowe poprzez renowację zabytków oraz prowadzenie rzetelnej Gminnej Ewidencji Zabytków. Rozbudowa systemów oświetlenia, monitoringu i wczesnego ostrzegania, a także doposażenie jednostek OSP w nowoczesny sprzęt wpłyną na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców. Dodatkowo likwidacja barier architektonicznych i rozwój zieleni miejskiej sprawią, że przestrzeń Gminy będzie bardziej dostępna, estetyczna i przyjazna dla wszystkich grup społecznych.

Realizacja tego celu strategicznego pozwoli Gminie Domaniów osiągnąć wysoki poziom ładu przestrzennego i infrastrukturalnego, sprzyjając nie tylko jakości życia mieszkańców, ale także zrównoważonemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu.

CEL I: Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej podstawą zrównoważonego rozwoju	• Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej. • Systematyczna rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz systemu przydomowych oczyszczalni ścieków. • Współpraca z operatorami w zakresie rozwoju sieci szerokopasmowego Internetu oraz poprawy jakości usług telekomunikacyjnych. • Podejmowanie działań zmierzających do rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy. • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych oraz współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu. • Budowa i modernizacja chodników oraz sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, połączonych z istniejącą infrastrukturą we współpracy z sąsiadującymi gminami, powiatem i województwem dolnośląskim. • Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, inteligentnych przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, montaż wyświetlaczy prędkości i poprawę stanu oznakowania drogowego. • Rozwój e-usług w instytucjach gminnych.	• Poprawa jakości i niezawodności dostaw wody oraz zwiększenie bezpieczeństwa wodnego mieszkańców. • Zwiększenie poziomu skanalizowania Gminy oraz lepsza ochrona środowiska. • Zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego Internetu i nowoczesnych usług cyfrowych. • Rozszerzenie dostępu mieszkańców do sieci gazowej i ograniczenie niskiej emisji. • Poprawa jakości i przepustowości dróg lokalnych, zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu. • Lepsze warunki dla ruchu pieszego i rowerowego, poprawa estetyki przestrzeni. • Redukcja liczby wypadków i kolizji dzięki nowoczesnym rozwiązaniom w zakresie bezpieczeństwa. • Ułatwienie mieszkańcom dostępu	• Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km). • Liczba nowych przyłączy kanalizacyjnych/ oczyszczalni przydomowych (szt.). • Odsetek mieszkańców z dostępem do Internetu szerokopasmowego (%). • Długość wybudowanej/ zmodernizowanej sieci gazowej (km) lub liczba nowych przyłączy (szt.). • Długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych (km). • Długość wybudowanych chodników i ścieżek rowerowych (km). • Liczba nowych punktów oświetlenia ulicznego i inteligentnych przejść dla pieszych (szt.). • Liczba uruchomionych e-

	• Nawiązanie współpracy z przewoźnikami w oparciu o analizę potrzeb komunikacyjnych mieszkańców, w celu poprawy dostępności transportu publicznego na terenie Gminy oraz regularnych połączeń z Wrocławiem, Oławą i Opolem.	do usług publicznych poprzez rozwój e-usług. • Ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego i zapewnienie lepszej dostępności do rynków pracy oraz usług w większych miastach.	usług w instytucjach gminnych (szt.). • Liczba regularnych połączeń komunikacyjnych do Wrocławia, Oławy i Opola (szt./tydzień).
Racjonalne kształtowanie przestrzeni gwarantujące wysoką jakość życia mieszkańców	• Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy. • Sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w szczególności dla strategicznych obszarów rozwojowych Gminy. • Zapewnienie rezerw terenowych pod rozwój usług i aktywności gospodarczej. • Ochrona gleb rolnych wysokich klas bonitacyjnych. • Wsparcie przy podziale i scalaniu gruntów, w szczególności na potrzeby realizacji inwestycji celu publicznego.	• Stworzenie spójnego systemu planowania przestrzennego umożliwiającego racjonalny rozwój Gminy. • Zwiększenie ładunku przestrzennego i ograniczenie rozpraszania zabudowy. • Zabezpieczenie terenów dla rozwoju działalności gospodarczej i usługowej. • Ochrona najlepszych jakościowo gleb przed niekontrolowaną zabudową. • Ułatwienie realizacji inwestycji celu publicznego poprzez sprawniejsze procedury podziałów i scaleń gruntów	• Liczba opracowanych dokumentów planistycznych (szt.). • Powierzchnia terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha). • Powierzchnia terenów zarezerwowanych w dokumentach planistycznych pod rozwój usług i gospodarki (ha). • Powierzchnia gleb wysokich klas chronionych przed zabudową (ha). • Liczba przeprowadzonych scaleń i podziałów gruntów na potrzeby inwestycji celu publicznego (szt.).

Poprawa bezpieczeństwa, dostępności i estetyki przestrzeni publicznych	• Rozwój oświetlenia szczególnie w nowych strefach zabudowy. • Modernizacja i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej (place zabaw, boiska). • Renowacja obiektów zabytkowych i miejsc pamięci. • Opracowanie i prowadzenie rzetelnej Gminnej Ewidencji Zabytków. • Modernizacja terenów przy świetlicach wiejskich i poprawa ich funkcjonalności. • Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni rekreacyjnych dla wszystkich grup społecznych. • Wprowadzenie spójnego systemu oznakowania miejsc sportu i rekreacji. • Podnoszenie walorów estetycznych przestrzeni publicznych (zielen, mała architektura, porządek). • Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach i budynkach publicznych. • Rozbudowa i modernizacja gminnego systemu monitoringu. • Rozwój systemów wczesnego ostrzegania i informowania mieszkańców. • Szkolenia mieszkańców i służb z zakresu pierwszej pomocy i reagowania kryzysowego. • Doposażenie jednostek OSP w nowoczesny sprzęt ratowniczy i gaśniczy.	• Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców w przestrzeniach publicznych. • Zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni rekreacyjnych. • Wzrost dbałości o dziedzictwo kulturowe dzięki systematycznej renowacji obiektów i aktualnej ewidencji zabytków. • Poprawa dostępności przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami. • Podniesienie estetyki miejscowości i poprawa jakości życia mieszkańców. • Wzmocnienie ochrony ludności i skuteczności działań ratowniczych OSP. • Podniesienie świadomości i umiejętności mieszkańców w zakresie reagowania na zagrożenia.	• Liczba nowych lub zmodernizowanych punktów oświetleniowych (szt.). • Liczba zmodernizowanych/nowych placów zabaw i boisk (szt.). • Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych i miejsc pamięci (szt.). • Aktualność i kompletność Gminnej Ewidencji Zabytków (% obiektów ujętych). • Liczba zmodernizowanych świetlic wiejskich i terenów przy nich (szt.). • Powierzchnia nowych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (ha). • Liczba miejsc sportu i rekreacji objętych systemem oznakowania (szt.). • Liczba barier architektonicznych usuniętych w przestrzeniach publicznych (szt.).
---	---	--	---

			• Liczba kamer monitoringu zainstalowanych na terenie gminy (szt.). • Liczba wdrożonych systemów wczesnego ostrzegania (szt.). • Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu pierwszej pomocy i reagowania kryzysowego (szt./rok). • Liczba jednostek OSP wyposażonych w nowoczesny sprzęt (szt.).
--	--	--	---

KLIMAT I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny „Czyste środowisko i nowoczesna gospodarka zasobami naturalnymi jako kierunek zrównoważonego rozwoju Gminy Domaniów” zakłada kompleksowe działania na rzecz ochrony środowiska, poprawy jakości zasobów naturalnych oraz dostosowania się do skutków zmian klimatu. Priorytetem jest zrównoważone wykorzystanie wody, energii i przestrzeni przyrodniczej, tak aby odpowiadały na obecne potrzeby mieszkańców i jednocześnie zapewniały bezpieczeństwo oraz komfort życia przyszłym pokoleniom. Realizacja tego celu strategicznego odbywa się poprzez trzy wzajemnie uzupełniające się cele operacyjne.

Pierwszy cel operacyjny – **„Ochrona zasobów wodnych i adaptacja do zmian klimatu”** – koncentruje się na poprawie systemu melioracji i zwiększaniu retencji wód opadowych. Modernizacja urządzeń melioracyjnych, tworzenie małej retencji czy ogrodów deszczowych przyczyni się do skuteczniejszego gospodarowania wodą i ograniczenia skutków suszy oraz intensywnych opadów. Modernizacja stacji uzdatniania wody, w tym rozwiązywanie problemu twardej wody, poprawi dostęp mieszkańców do wody pitnej wysokiej jakości.

Drugi cel – **„Transformacja energetyczna i poprawa jakości środowiska”** – zakłada rozwój odnawialnych źródeł energii, modernizację sieci elektroenergetycznej oraz wsparcie mieszkańców w wymianie starych pieców i instalacji grzewczych na niskoemisyjne. Równolegle realizowana będzie termomodernizacja budynków publicznych oraz montaż instalacji fotowoltaicznych i pomp ciepła, co ograniczy emisję gazów cieplarnianych i zmniejszy koszty energii. Ważnym elementem jest również zwiększanie powierzchni terenów zielonych, wspieranie pszczelarzy i ochrona zapylaczy, a także eliminacja azbestu z terenu gminy.

Trzeci cel – **„Racjonalna gospodarka zasobami i edukacja ekologiczna”** – skupia się na rozwijaniu systemu monitoringu środowiska, lepszej gospodarce odpadami i ochronie cennych gruntów. Utworzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, organizacja selektywnej zbiórki gabarytów i elektrośmieci oraz wsparcie lokalnych inicjatyw ekologicznych poprawią czystość przestrzeni publicznej. Kampanie informacyjne, warsztaty i konkursy ekologiczne zwiększą świadomość mieszkańców i zaangażują ich w ochronę środowiska.

Wdrożenie powyższych działań pozwoli Gminie Domaniów nie tylko skutecznie reagować na wyzwania klimatyczne, ale także stworzyć nowoczesny model gospodarowania zasobami naturalnymi, w którym ochrona środowiska łączy się z poprawą jakości życia mieszkańców i budowaniem atrakcyjnego wizerunku gminy jako miejsca zrównoważonego i przyjaznego środowisku.

CEL II: Czyste środowisko i nowoczesna gospodarka zasobami naturalnymi jako kierunek zrównoważonego rozwoju Gminy Domaniów.

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
Ochrona zasobów wodnych i adaptacja do zmian klimatu	• Poprawa systemu melioracji poprzez modernizację istniejących urządzeń, pozyskiwanie środków zewnętrznych na konserwację oraz rozwój współpracy instytucjonalnej. • Rozwój lokalnej retencji: budowa zbiorników małej retencji, ogrodów deszczowych, zbiorników przydomowych oraz wykorzystanie wód opadowych w rolnictwie i gospodarstwach domowych. • Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody, w tym wdrażanie technologii ograniczających problem twardej wody.	• Zwiększenie odporności gminy na skutki suszy i podtopień dzięki sprawnemu systemowi melioracji. • Poprawa bilansu wodnego i mikroklimatu poprzez zwiększenie lokalnej retencji i wykorzystanie wód opadowych. • Zapewnienie mieszkańcom wody pitnej o wysokiej jakości poprzez unowocześnienie systemów uzdatniania i ograniczenie problemu twardej wody.	• Długość zmodernizowanych urządzeń melioracyjnych (km). • Liczba zrealizowanych inwestycji retencyjnych (szt.). • Liczba nowych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody (szt.). • Odsetek mieszkańców korzystających z wody spełniającej normy jakościowe (%).
Transformacja energetyczna i poprawa jakości środowiska	• Współpraca z operatorami systemów elektroenergetycznych w celu modernizacji sieci oraz rozwoju OZE. • Edukacja i konsultacje społeczne w zakresie odnawialnych źródeł energii. • Wsparcie mieszkańców w wymianie starych pieców i montażu niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz przydomowych instalacji OZE. • Rozwój efektywności energetycznej w budynkach publicznych – termomodernizacja, montaż fotowoltaiki i pomp ciepła.	• Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE w bilansie energetycznym gminy. • Obniżenie poziomu niskiej emisji i poprawa jakości powietrza. • Zmniejszenie kosztów funkcjonowania obiektów publicznych dzięki termomodernizacji i odnawialnym źródłom energii. • Wzrost powierzchni terenów	• Liczba nowych instalacji OZE w gospodarstwach domowych i obiektach publicznych (szt.). • Liczba wymienionych pieców na niskoemisyjne (szt.). • Powierzchnia budynków publicznych objętych termomodernizacją (m²). • Powierzchnia nowo

	• Zwiększanie powierzchni terenów zielonych (nasadzenia drzew, łąki kwietne, pasy roślinności przy drogach). • Wsparcie lokalnych pszczelarzy i działań chroniących zapylacze. • Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.	zielonych i poprawa jakości krajobrazu gminy. • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie OZE i ochrony środowiska. • Ochrona bioróżnorodności poprzez wsparcie zapylaczy. • Sukcesywna eliminacja wyrobów zawierających azbest.	utworzonych terenów zieleni (ha). • Liczba inicjatyw wspierających pszczelarstwo i ochronę zapylaczy (szt.). • Masa usuniętego i unieszkodliwionego azbestu (tony). • Liczba zrealizowanych kampanii edukacyjnych i konsultacji społecznych w zakresie OZE (szt.).
Racjonalna gospodarka zasobami i edukacja ekologiczna	• Wdrażanie systemów monitoringu środowiskowego w celu szybszego reagowania na zmiany jakości zasobów naturalnych. • Ograniczanie presji inwestycyjnej na gleby wysokiej klasy i tereny cenne przyrodniczo. • Utworzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. • Systematyczna poprawa jakości selektywnej zbiórki odpadów (gabaryty, elektrośmieci, odpady niebezpieczne). • Organizacja kampanii informacyjnych, warsztatów i konkursów ekologicznych w szkołach oraz dla dorosłych. • Wsparcie lokalnych inicjatyw ekologicznych (sprzątanie, akcje sadzenia drzew).	• Zwiększenie skuteczności ochrony środowiska dzięki bieżącemu monitorowaniu jakości zasobów naturalnych. • Ograniczenie niekontrolowanej zabudowy na gruntach rolnych wysokiej klasy i terenach cennych przyrodniczo. • Usprawnienie systemu gospodarki odpadami oraz poprawa dostępności dla mieszkańców. • Zmniejszenie liczby dzikich wysypisk poprzez skuteczny odbiór odpadów problemowych. • Podniesienie świadomości ekologicznej i aktywizacja mieszkańców w działaniach na rzecz środowiska.	• Liczba wdrożonych systemów monitoringu środowiska (szt.). • Powierzchnia gruntów rolnych i przyrodniczo cennych objętych ochroną w dokumentach planistycznych (ha). • Liczba PSZOK-ów funkcjonujących na terenie gminy (szt.). • Udział odpadów zebranych selektywnie w całkowitej masie odpadów (%). • Liczba kampanii i warsztatów ekologicznych

		• Zwiększenie powierzchni terenów zielonych dzięki lokalnym inicjatywom społecznym.	organizowanych rocznie (szt.). • Liczba lokalnych inicjatyw ekologicznych objętych wsparciem (szt.). • Liczba nowo posadzonych drzew w ramach akcji społecznych (szt.).
--	--	---	---

GOSPODARKA

Cel strategiczny **„Nowoczesne rolnictwo i lokalna przedsiębiorczość wspierane przez rozwój strefy inwestycyjnej jako podstawa rozwoju gospodarczego Gminy Domaniów”** obejmuje działania ukierunkowane na wzmocnienie konkurencyjności gospodarki lokalnej poprzez zrównoważone połączenie tradycyjnego rolnictwa z nowoczesnymi kierunkami rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji. Jego realizacja ma zapewnić mieszkańcom większą stabilność ekonomiczną, nowe miejsca pracy oraz rozwój oferty produktowej i usługowej opartej na lokalnych zasobach.

Pierwszy cel operacyjny – **„Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki”** – koncentruje się na tworzeniu atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Kluczową rolę odgrywa przygotowanie i uzbrojenie terenów w rejonie węzła autostrady A4, które mają stać się strefą aktywności gospodarczej przyciągającą inwestorów. Wprowadzane będą zachęty podatkowe, rozwijana zostanie infrastruktura wspierająca biznes, a także uruchomione zostaną programy aktywizacyjne i szkoleniowe odpowiadające na potrzeby lokalnego rynku pracy. Szczególną uwagę poświęci się promocji produktów lokalnych oraz wspieraniu inicjatyw społeczno-gospodarczych angażujących mieszkańców i organizacje pozarządowe.

Drugi cel operacyjny – **„Nowoczesne i konkurencyjne rolnictwo jako fundament rozwoju Gminy”** – opiera się na wsparciu modernizacji gospodarstw, wdrażaniu innowacyjnych technologii oraz promocji wysokiej jakości produktów rolnych. W ramach działań przewidziano rozwój lokalnego przetwórstwa, promocję rolnictwa ekologicznego oraz edukację rolników w zakresie nowoczesnych rozwiązań i pozyskiwania funduszy. Ważnym elementem jest również integracja rolnictwa z agroturystyką i inicjatywami edukacyjnymi, co pozwoli na dywersyfikację źródeł dochodów mieszkańców i lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów.

Realizacja tego celu strategicznego sprawi, że Gmina Domaniów będzie postrzegana jako miejsce stabilne gospodarczo, atrakcyjne dla inwestorów, a zarazem wspierające lokalne tradycje i nowoczesne rolnictwo. To połączenie umożliwi budowanie silnej marki gminy, poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost jej znaczenia w regionie.

CEL III: Nowoczesne rolnictwo i lokalna przedsiębiorczość wspierane przez rozwój strefy inwestycyjnej jako podstawa rozwoju gospodarczego Gminy Domaniów.			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki	• Utworzenie strefy aktywności gospodarczej w rejonie węzła autostrady A4 poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych, ich odpowiednie uzbrojenie techniczne oraz opracowanie oferty promocyjnej skierowanej do inwestorów. • Tworzenie lokalnych zachęt podatkowych i inwestycyjnych dla przedsiębiorców w celu zwiększenia atrakcyjności Gminy. • Rozwój usług doradczych, szkoleń i kursów zawodowych we współpracy z instytucjami rynku pracy i szkołami w celu dopasowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnych firm. • Realizacja programów aktywizacyjnych dla mieszkańców ukierunkowanych na zdobywanie nowych kwalifikacji, wspieranie osób bezrobotnych i biernych zawodowo. • Utworzenie i rozwój systemu wymiany informacji o lokalnym rynku pracy poprzez stworzenie gminnej platformy ofert zatrudnienia oraz usprawnienie komunikacji między pracodawcami, mieszkańcami i instytucjami rynku pracy. • Opracowanie i wdrożenie produktu lokalnego – wizytówki gminy, który stanie się elementem promocji i budowy tożsamości gospodarczo-	• Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy i wzrost liczby nowych przedsiębiorstw. • Zwiększenie zatrudnienia mieszkańców oraz lepsze dopasowanie kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy. • Rozwój systemu wymiany informacji ułatwiającego mieszkańcom dostęp do ofert pracy i usług doradczych. • Wzmocnienie lokalnej marki gminy opartej na produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym. • Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców, w tym KGW i drobnych producentów. • Rozwój infrastruktury wspierającej lokalny rynek usług, gastronomii i rekreacji.	• Powierzchnia przygotowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych (ha). • Liczba nowych przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy (szt.). • Liczba uczestników szkoleń, kursów zawodowych i programów aktywizacyjnych (os.). • Liczba osób korzystających z gminnej platformy ofert pracy (os./rok). • Liczba nowych produktów lokalnych promowanych przez gminę (szt.). • Liczba wydarzeń promujących lokalne produkty, kulturę i

	kulturowej Domaniowa. • Promocja i wspieranie produktów lokalnych oraz rozwój krótkich łańcuchów dostaw jako elementu budowy marki gminy. • Wspieranie rozwoju sektora usług i inicjatyw społeczno-gospodarczych poprzez współpracę samorządu, NGO i przedsiębiorców. • Rozszerzenie i promocja oferty kół gospodyń wiejskich, lokalnych producentów żywności i drobnych wytwórców. • Rozwój infrastruktury gastronomicznej i turystyczno-rekreacyjnej (np. punkty gastronomiczne przy terenach rekreacyjnych, współpraca z KGW i lokalnymi producentami). • Nawiązanie i rozwijanie współpracy z prywatnym muzeum „Sami Swoi – Festiwalowe wspomnienia” w Gostkowicach jako element promocji gminy.		gospodarkę (szt./rok). • Liczba partnerstw i inicjatyw gospodarczo-społecznych zrealizowanych we współpracy z NGO i instytucjami (szt.).
Nowoczesne i konkurencyjne rolnictwo jako fundament rozwoju Gminy	• Wsparcie dla gospodarstw w procesach modernizacji, mechanizacji i dywersyfikacji produkcji rolnej. • Wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego na poziomie lokalnym oraz inicjatyw związanych ze sprzedażą bezpośrednią i promocją wysokiej jakości produktów rolnych. • Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz działań na rzecz zrównoważonego gospodarowania wodą w gospodarstwach. • Organizacja szkoleń, warsztatów i doradztwa dla rolników w zakresie innowacyjnych technologii, pozyskiwania funduszy zewnętrznych i adaptacji do zmian klimatu.	• Wzrost konkurencyjności lokalnych gospodarstw rolnych dzięki modernizacji i wprowadzaniu innowacyjnych technologii. • Rozwój lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego i większa dostępność wysokiej jakości produktów lokalnych. • Zwiększenie udziału gospodarstw ekologicznych i promowanie zrównoważonych praktyk rolniczych. • Podniesienie wiedzy i kompetencji rolników w zakresie nowoczesnych	• Liczba gospodarstw rolnych objętych modernizacją i mechanizacją (szt.). • Liczba nowych lub rozwiniętych lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego (szt.). • Liczba gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną (szt.). • Liczba uczestników szkoleń, warsztatów i

	• Łączenie rolnictwa z inicjatywami społecznymi i edukacyjnymi – np. gospodarstwa edukacyjne, współpraca z placówkami oświatowymi. • Integracja rolnictwa z turystyką wiejską, np. przez wspieranie rozwoju agroturystyki i sprzedaż bezpośrednią produktów rolnych. • Organizowanie wydarzeń promujących rolnictwo, takich jak targi rolnicze, festiwale kulinarne.	technologii, funduszy i adaptacji do zmian klimatu. • Lepsza współpraca rolników ze szkołami i społecznością lokalną w zakresie edukacji ekologicznej i promocji rolnictwa. • Rozwój agroturystyki i dywersyfikacja źródeł dochodów dla rolników. • Wzrost rozpoznawalności rolnictwa domaniowskiego poprzez organizację wydarzeń promujących lokalne produkty.	doradztwa dla rolników (os./rok). • Liczba inicjatyw edukacyjnych i społecznych realizowanych we współpracy z rolnikami (szt./rok). • Liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy (szt.). • Liczba wydarzeń promujących rolnictwo i lokalne produkty (szt./rok).
--	--	--	---

SPOŁECZOŚĆ

Cel strategiczny **„Aktywna i zintegrowana społeczność Gminy Domaniów z dostępem do wysokiej jakości edukacji, usług zdrowotnych i oferty kulturalno-sportowej”** zakłada kompleksowe działania w obszarze edukacji, usług społecznych i zdrowotnych oraz rozwoju kultury i sportu. Realizacja tego celu ma zapewnić podnoszenie jakości życia mieszkańców, wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych, wzmocnienie więzi lokalnych oraz budowanie aktywnej i solidarnej wspólnoty.

Pierwszy cel operacyjny – **„Wysoka jakość edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży”** – koncentruje się na stworzeniu nowoczesnego i dostępnego systemu edukacyjnego. Obejmuje on rozwój opieki nad najmłodszymi, rozbudowę i modernizację placówek oświatowych, wdrażanie nowoczesnych programów dydaktycznych i pozalekcyjnych oraz organizację zajęć integracyjnych. Szczególny nacisk kładziony jest na wyrównywanie szans dzieci i młodzieży, rozwój ich talentów oraz wzmocnienie oferty sportowej i edukacyjnej. Zwiększenie dostępności transportu szkolnego pozwoli lepiej wykorzystać bogatą ofertę zajęć i zapewni równy dostęp do edukacji dla wszystkich uczniów.

Drugi cel operacyjny – **„Rozwój i dostępność usług społecznych oraz zdrowotnych”** – ma na celu podniesienie jakości i zakresu świadczonego wsparcia dla mieszkańców. Planowane działania obejmują m.in. rozwój ośrodka zdrowia w Domaniowie, zwiększanie dostępności usług dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidację barier architektonicznych, a także poszerzanie oferty opiekuńczej i wsparcia seniorów. Kluczowe znaczenie będzie miało podnoszenie kwalifikacji kadry GOPS i pracowników medycznych oraz usprawnienie systemu komunikacji z mieszkańcami. Wprowadzenie systematycznego monitoringu potrzeb społecznych i zdrowotnych pozwoli na bieżące dostosowanie oferty do oczekiwań mieszkańców i poprawę jakości usług.

Ostatni cel operacyjny – **„Integracja społeczna, rozwój kultury i sportu”** – skupia się na tworzeniu przestrzeni sprzyjających aktywizacji społecznej, integracji i wspólnemu spędzaniu czasu. Działania w tym zakresie obejmują modernizację i lepsze wykorzystanie świetlic wiejskich, rozwój infrastruktury sportowej, promocję oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz współpracę z lokalnymi stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi. Ważnym elementem jest także skuteczniejsza promocja wydarzeń i zapewnienie dostępnej informacji o ofercie gminy. Dzięki temu mieszkańcy wszystkich grup wiekowych będą mieli możliwość aktywnego udziału w życiu społecznym, rozwijania zainteresowań i wzmocniania lokalnej tożsamości.

Realizacja tego celu strategicznego pozwoli na stworzenie gminy nowoczesnej, otwartej i przyjaznej mieszkańcom – miejsca, które zapewnia wysoką jakość życia, dba o edukację, zdrowie i bezpieczeństwo społeczne, a jednocześnie integruje lokalną wspólnotę poprzez kulturę, sport i aktywność obywatelską.

CEL IV: Aktywna i zintegrowana społeczność Gminy Domaniów z dostępem do wysokiej jakości edukacji, usług zdrowotnych i oferty kulturalno-sportowej.			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
Wysoka jakość edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży	• Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 m.in. utworzenie Klubu Malucha we Wierzbnie. • Rozbudowa i modernizacja przedszkoli i szkół, w tym dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. • Organizacja diagnozy potrzeb i rozmów z uczniami w celu lepszego dostosowania oferty zajęć do ich oczekiwań. • Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych poprzez tworzenie kółek tematycznych (plastyczne, aktorskie, chemiczne, matematyczne, szachowe), dodatkowe zajęcia językowe oraz wprowadzenie programów innowacyjnych. • Utworzenie szkolnych sklepików w placówkach. • Dopuszczenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny. • Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy szkołach – m.in. budowa bieżni lekkoatletycznej, remont sal gimnastycznych, wymiana sprzętu sportowego. • Prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w celu wyrównania szans edukacyjnych i społecznych. • Organizacja i promocja wydarzeń edukacyjno-	• Zwiększenie liczby miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 i przedszkolach. • Podniesienie jakości edukacji poprzez modernizację szkół i dostęp do nowoczesnych narzędzi dydaktycznych. • Dostosowanie oferty zajęć do potrzeb uczniów, rozwój ich pasji i zainteresowań. • Zwiększenie dostępności zajęć pozalekcyjnych i sportowych. • Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami. • Aktywizacja uczniów poprzez wydarzenia edukacyjno-sportowe i konkursy. • Ułatwienie dojazdu do szkół i na zajęcia dodatkowe.	• Liczba nowo utworzonych miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.). • Liczba zmodernizowanych lub rozbudowanych placówek oświatowych (szt.). • Liczba uczniów objętych dodatkowymi zajęciami pozalekcyjnymi (os.). • Liczba kółek tematycznych działających w szkołach (szt.). • Liczba uczniów z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach integracyjnych (os.). • Liczba zorganizowanych wydarzeń edukacyjnych i

	sportowych, w tym powrót do tradycji organizowania zawodów szachowych. • Zwiększenie dostępności transportu szkolnego – uruchomienie dodatkowych kursów autobusów, aby umożliwić dzieciom i młodzieży udział w zajęciach pozalekcyjnych.		sportowych w skali roku (szt.). • Liczba dodatkowych kursów autobusów szkolnych uruchomionych w ciągu roku (szt.)
Rozwój i dostępność usług społecznych oraz zdrowotnych	• Organizacja szkoleń dla pracowników pomocy społecznej, z naciskiem na lepszy przepływ informacji i wykorzystanie nowoczesnych narzędzi komunikacji (media, strony internetowe, tablice ogłoszeń). • Spotkania z przedsiębiorcami z branży medycznej oraz dążenie do uruchomienia ośrodka zdrowia w Domaniowie. • Rozszerzenie oferty wsparcia społecznego i integracyjnego dla seniorów – kluby spotkań, zajęcia aktywizacyjne, programy międzypokoleniowe. • Utworzenie i rozwój ośrodka zdrowia w Domaniowie, zapewniającego podstawową opiekę zdrowotną oraz teleporady, z możliwością organizacji cyklicznych konsultacji specjalistycznych i badań profilaktycznych. • Zwiększanie dostępności usług zdrowotnych i społecznych dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych w budynkach publicznych (podjazdy, windy, schodolazy, toalety dostosowane) oraz dostosowanie e-usług do standardów dostępności cyfrowej.	• Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych dla mieszkańców gminy, w tym podstawowej opieki medycznej i konsultacji specjalistycznych. • Podniesienie jakości i skuteczności usług pomocy społecznej oraz lepsza koordynacja działań międzyinstytucjonalnych. • Wyrównanie szans osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych i cyfrowych. • Większe wsparcie dla seniorów, osób niesamodzielnych i ich opiekunów dzięki rozszerzeniu oferty aktywizacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej. • Zwiększenie kompetencji pracowników GOPS i kadry medycznej poprzez systematyczne szkolenia. • Skuteczniejszy przepływ informacji o usługach zdrowotnych i	• Liczba szkoleń zrealizowanych dla pracowników pomocy społecznej i medycznej (szt.). • Utworzenie i liczba osób korzystających z usług ośrodka zdrowia w Domaniowie (os./rok). • Liczba zmodernizowanych budynków publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (szt.). • Liczba uczestników programów i zajęć aktywizacyjnych dla seniorów (os./rok). • Liczba mieszkańców korzystających z usług poradnictwa psychologicznego,

	• Rozszerzenie oferty usług społecznych świadczonych przez GOPS, w tym rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i sąsiedzkich, poradnictwa psychologicznego, prawnego i obywatelskiego oraz wsparcia interwencyjnego dla osób w kryzysie. • Wsparcie seniorów poprzez rozwój Klubu Seniora, wdrażanie programów zdrowotnych i aktywizacyjnych, rozwój usług teleopieki oraz działań wytchnieniowych dla opiekunów osób niesamodzielnych. • Podnoszenie kwalifikacji i rozwój kadr pomocy społecznej i medycznej poprzez systematyczne szkolenia, superwizje oraz programy motywacyjne, a także rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem. • Usprawnienie systemu komunikacji z mieszkańcami poprzez stworzenie jednolitego punktu informacyjnego (infolinia, strona internetowa) zawierającego katalog usług zdrowotnych i społecznych oraz harmonogram dyżurów. • Wprowadzenie systematycznego monitoringu potrzeb i efektów działań w obszarze zdrowia i polityki społecznej, obejmującego coroczną diagnozę sytuacji mieszkańców i raportowanie wyników.	społecznych wśród mieszkańców. • Lepsze rozpoznanie potrzeb mieszkańców i dostosowanie do nich działań gminy.	prawnego i obywatelskiego (os./rok). • Liczba działań realizowanych przez GOPS w ramach nowych usług opiekuńczych i asystenckich (szt.). • Utworzenie jednolitego punktu informacyjnego i liczba mieszkańców korzystających z jego usług (os./rok). • Coroczny raport diagnozujący potrzeby mieszkańców w zakresie usług zdrowotnych i społecznych (tak/nie).
--	--	--	--

Integracja społeczna, rozwój kultury i sportu	• Edukacja mieszkańców w zakresie korzystania z funduszy sołeckich i ich przeznaczania na lokalną infrastrukturę. • Modernizacja i wyposażenie świetlic wiejskich oraz uporządkowanie ich otoczenia, aby stały się lokalnymi centrami integracji społecznej. • Wykorzystanie świetlic i bibliotek jako miejsc organizacji wydarzeń kulturalnych, warsztatów i zajęć sportowych. • Promocja oferty sportowej i kulturalnej (m.in. kluby sportowe, zajęcia pozalekcyjne, szachy, zajęcia CKiZ) – przygotowanie dostępnych i przejrzystych materiałów informacyjnych. • Zacieśnienie współpracy między gminą a organizacjami pozarządowymi, Kołami Gospodyń Wiejskich i klubami sportowymi w zakresie wspólnej organizacji wydarzeń. • Współpraca instytucji kultury na terenie gminy i opracowanie wspólnego planu wydarzeń wraz z jego promocją. • Organizacja kampanii informacyjnych i lepsze rozpowszechnianie informacji o wydarzeniach, aby zwiększyć frekwencję i zaangażowanie mieszkańców. • Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej – m.in. budowa bieżni lekkoatletycznej, modernizacja boisk, wsparcie klubów sportowych. • Promocja sportu i aktywności fizycznej wśród wszystkich grup wiekowych.	• Wzrost aktywności społecznej mieszkańców oraz lepsze wykorzystanie funduszy sołeckich na cele lokalne. • Lepsze warunki do integracji i spędzania czasu w świetlicach wiejskich i bibliotekach jako centrach życia społeczno-kulturalnego. • Zwiększenie frekwencji na wydarzeniach kulturalnych i sportowych dzięki skuteczniejszej promocji i lepszej organizacji. • Wzmocnienie współpracy między gminą, NGO i społecznością lokalną w zakresie działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. • Zwiększenie oferty sportowej i rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. • Rozwój lokalnych tradycji, kultury i tożsamości poprzez systematyczną organizację wydarzeń i projektów.	• Liczba wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych w gminie (szt./rok). • Liczba świetlic wiejskich zmodernizowanych lub wyposażonych (szt.). • Liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych i sportowych (os./rok). • Liczba wspólnych inicjatyw zrealizowanych z udziałem NGO, KGW i klubów sportowych (szt./rok). • Powierzchnia i liczba zmodernizowanych lub nowo wybudowanych obiektów sportowych (szt., m²). • Liczba kampanii i materiałów promujących wydarzenia oraz ofertę kulturalno-sportową (szt.).
--	--	--	---

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Domaniów oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Domaniów jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w zachodniej części powiatu oławskiego. Gmina graniczy od północy z gminą miejsko-wiejską Siechnice (powiat wrocławski), od wschodu z gminą wiejską Oława (powiat oławski), od południa z gminami miejsko-wiejskimi Wiązów i Strzelin (powiat strzeliński), a od zachodu z gminami wiejskimi Borów (powiat strzeliński) i Żórawina (powiat wrocławski). Powierzchnia Gminy Domaniów wynosi 94,6 km², co stanowi 17,9% powierzchni powiatu oławskiego.

Gmina Domaniów dysponuje wyjątkowo korzystnym położeniem komunikacyjnym w skali regionalnej i ponadregionalnej. Przez jej obszar przebiega autostrada A4 z węzłem „Brzezimierz”, a także drogi wojewódzkie nr 346 i nr 396, co zapewnia bezpośrednie powiązania z Wrocławiem, Opolem i Oławą. Atut ten wzmacnia atrakcyjność gminy nie tylko jako przestrzeni rozwoju gospodarczego, ale również jako dogodnego miejsca zamieszkania w strefie oddziaływania dużych ośrodków metropolitalnych. Dobre skomunikowanie oraz niewielka odległość czasowa od głównych centrów miejskich zwiększają znaczenie gminy jako obszaru o funkcji mieszkaniowej komplementarnej wobec aglomeracji wrocławskiej.

Sieć osadnicza Gminy Domaniów składa się z 25 miejscowości, które tworzą 25 sołectw: Brzezimierz, Chwastnica, Danielowice, Domaniów, Domaniówek, Gęsice, Gostkowice, Goszczyna, Grodziszowice, Janków, Teodorów, Kończyce, Kuchary, Kurzątkowice, Pełczyce, Piskorzów, Piskorzówek, Polwica, Kuny, Radłowice, Radoszkowice, Skrzypnik, Swojków, Wierzbno oraz Wyszkowice.

Obszar Gminy Domaniów ma w przeważającej mierze charakter rolniczy. Użytki rolne stanowią zdecydowaną większość terenu, podczas gdy tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, usługową i przemysłową zajmują jedynie nieznaczną część powierzchni Gminy. Istniejąca zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna koncentruje się głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w obrębie istniejących wsi. Użytki rolne zajmują 93,3% powierzchni Gminy. Dla porównania, lasy pokrywają jedynie około 0,3% powierzchni. Pozostałe grunty – przeznaczone na cele nierolnicze, takie jak zabudowa mieszkaniowa, usługi czy przemysł – stanowią łącznie 6,4% obszaru Gminy.

Centrum administracyjne Gminy jednostki stanowi miejscowość Domaniów, w której zlokalizowany jest Urząd Gminy Domaniów. Skupiona jest tam największa liczba usług oraz funkcji administracyjnych, kulturowych i sportowo-rekreacyjnych.

Dotychczasowa polityka przestrzenna Gminy Domaniów opierała się na zapisach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjętego Uchwałą nr V/27/15 Rady Gminy Domaniów z dnia 18 marca 2015 roku. Należy jednak podkreślić, że w związku z reformą systemu planowania przestrzennego, Gmina zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego, który – w odróżnieniu od studium –

będzie aktem prawa miejscowego i stanie się podstawowym narzędziem kształtowania ładu przestrzennego w Gminie. Uchwałą Nr VI/38/24 Rady Gminy Domaniów z dnia 26 września 2024 r. postanowiono o przystąpieniu do opracowania Planu Ogólnego Gminy Domaniów. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) są aktami prawa miejscowego, które określają przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenów. Do 2024 roku na terenie Gminy Domaniów uchwalono 22 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące około 30% powierzchni Gminy. Na obszarach niepokrytych obowiązującymi planami miejscowymi polityka przestrzenna jest realizowana za pomocą decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. decyzji WZ) oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W latach 2019–2023 w Gminie Domaniów corocznie wydawano od 16 do 27 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Najwięcej decyzji wydano w 2020 roku (27), najmniej w 2022 roku (16). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców oznacza to 3,25–5,38 decyzji rocznie, wartości te w większości lat nieznacznie przekraczały średnią powiatu oławskiego, co wskazuje na umiarkowaną, lecz stabilną aktywność inwestycyjną.

Do najważniejszych ośrodków rozwojowych należą Domaniów, Wierzbno i Swojków, gdzie obserwuje się największe nasilenie ruchu budowlanego. Dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna o charakterze wiejskim. Zabudowa ta ma układ rozproszony i rozmieszczona jest przede wszystkim wzdłuż głównych dróg komunikacyjnych przebiegających przez poszczególne miejscowości. Budynki mieszkalne skupiają się zatem w obrębie istniejących osiedli wiejskich, tworząc linearne ciągi zabudowy wzdłuż tras komunikacyjnych.

Na obszarze Gminy Domaniów obowiązują szczegółowe zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy Prawo budowlane. Wyznaczone zostały strefy ochrony konserwatorskiej, które obejmują historyczne układy ruralistyczne wsi, zespoły sakralne, folwarczne, pałacowe i dworskie, stanowiska archeologiczne oraz zabytkowe układy zieleni.

Rozwój funkcji mieszkaniowej Gminy Domaniów powinien koncentrować się w miejscowościach o najwyższym poziomie dotychczasowej urbanizacji, wyposażonych w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz posiadających ugruntowaną rolę w sieci osadniczej. Kluczowe znaczenie mają w tym zakresie miejscowości Domaniów oraz Wierzbno. Są to ośrodki, w których występuje największa koncentracja usług, funkcji administracyjnych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych, a także najwyższa aktywność inwestycyjna w postaci nowej zabudowy mieszkaniowej. Koncentracja dalszego rozwoju budownictwa w tych miejscowościach pozwoli na racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej oraz komunikacyjnej, ograniczając jednocześnie presję na tereny dotychczas niezurbanizowane i przeciwdziałając rozpraszaniu zabudowy. W szczególności Swojków wyróżnia się bardzo korzystnym położeniem transportowym w stosunku do aglomeracji wrocławskiej, co czyni go atrakcyjnym miejscem dla lokalizacji nowych inwestycji mieszkaniowych w formule suburbanizacji kontrolowanej i planowej.

Równolegle, dla rozwoju funkcji gospodarczej strategiczne znaczenie ma obszar w rejonie węzła autostradowego „Brzezimierz”, położony wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 396. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Domaniów wyznacza ten teren jako „Regionalną Strefę Rozwoju Przedsiębiorczości”, przeznaczoną pod lokalizację nowych inwestycji produkcyjnych, logistycznych i usługowych o charakterze ponadlokalnym. Korzystne położenie komunikacyjne, bezpośredni dostęp do autostrady A4 oraz istniejące już pierwsze inwestycje gospodarcze czynią ten obszar kluczowym dla rozwoju funkcji gospodarczej w skali całej gminy. Koncentracja działalności gospodarczej w tym rejonie sprzyja tworzeniu wyspecjalizowanej strefy aktywności gospodarczej, minimalizując jednocześnie konflikty przestrzenne z funkcją mieszkaniową w pozostałych częściach gminy.

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Domaniów nie występują żadne obszary ani obiekty objęte formami ochrony przyrody w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przez obszar Gminy nie przebiega również żaden wyznaczony korytarz ekologiczny. W granicach Gminy brak zatem parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000 czy innych ustawowo chronionych form przyrody. Wszystkie zasoby przyrodnicze podlegają ochronie ogólnej na zasadach wynikających z obowiązujących przepisów, jednak brak jest ustanowionych jednostkowych form ochrony przyrody na tym terenie.

Cały obszar Gminy Domaniów leży w dorzeczu Odry. Łączna powierzchnia wód powierzchniowych na terenie Gminy wynosi 74,01 ha, co stanowi ok. 0,8% powierzchni Gminy; w tym wody stojące zajmują 5,51 ha, wody płynące 23,48 ha, a rowy melioracyjne 45,02 ha.

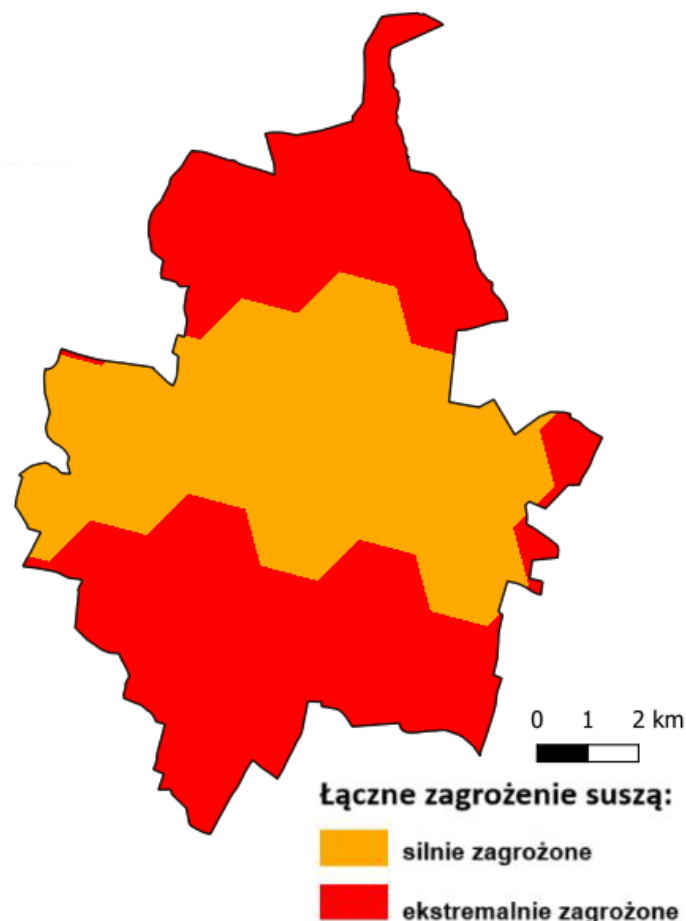
Zgodnie z podziałem na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), na terenie Gminy Domaniów wyznaczono trzy JCWP o następujących oznaczeniach: **RW6000091334899 – Zielona** (potok lub strumień nizinny), **RW60009133452 – Witówka** (potok lub strumień nizinny) oraz **RW600009133669 – Żurawka** (potok lub strumień nizinny).

Jeśli chodzi o wody podziemne, na obszarze Gminy zidentyfikowane są jednolite części wód podziemnych (JCWPd) o numerach **GW6000108** oraz **GW6000109**. Jednostki te należą do dorzecza Odry (region wodny Środkowej Odry), a ich stan chemiczny i ilościowy oceniany jest jako dobry.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy należy uwzględnić występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które mają wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego, lokalizację inwestycji oraz konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z przepisów prawa wodnego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Gmina Domaniów nie znajduje się (na podstawie map zagrożenia powodziowego udostępnionych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%);
- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%);
- na obszarze, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat);
- na obszarze obejmującym tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

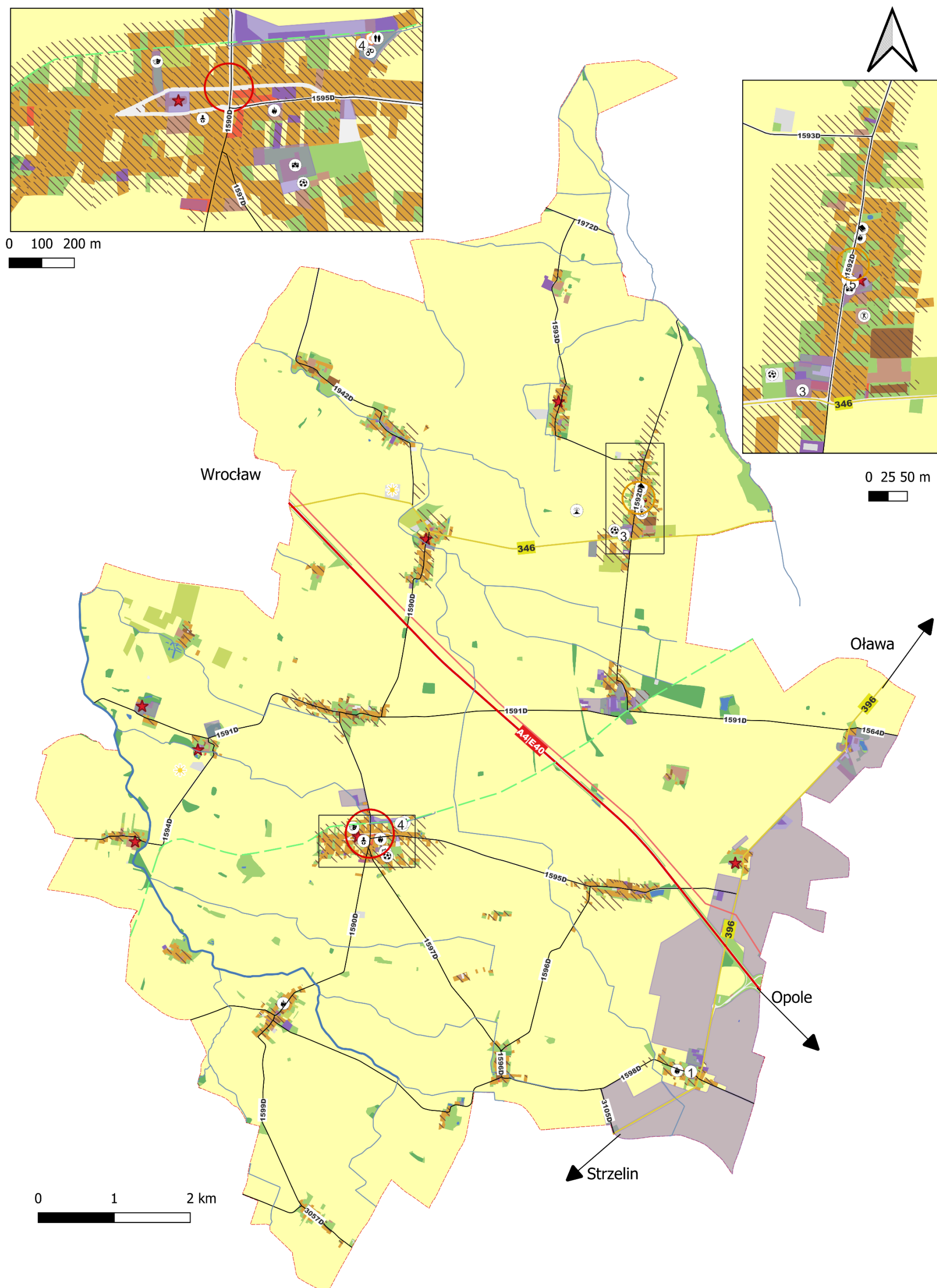
Ryc. 3. Łączne zagrożenie suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://isok.gov.pl/hydroportal.htm>

Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Domaniów położona jest w obszarze:

- silnie zagrożonym wystąpieniem suszy atmosferycznej;
- ekstremalnie zagrożonym wystąpieniem suszy rolniczej;
- w większości słabo zagrożonym wystąpieniem suszy hydrologicznej;
- w części południowej i północnej ekstremalnie zagrożonym, natomiast w części centralnej silnie zagrożonym wystąpieniem suszy hydrogeologicznej.

W łącznym zestawieniu Gmina Domaniów klasyfikuje się w części południowej i północnej ekstremalnie zagrożona suszą, natomiast w części centralnej występuje silne zagrożenie.

Ryc. 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Domaniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Struktura sieci osadniczej

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
- zabudowa przemysłowo-składowa
- zabudowa handlowo-usługowa
- pozostała zabudowa
- place i tereny komunikacyjne
- tereny obsługi technicznej
- grunty orne
- łąki i tereny trawiaste
- sady, plantacje i ogródki działkowe
- lasy i zadrzewienia
- wody powierzchniowe
- nieużytki
- granica Gminy Domaniów
- rzeka
- strumień, potok lub struga
- linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia
- ośrodek lokalny
- ośrodek uzupełniający

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

- krajowa
- wojewódzka
- powiatowa

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

- Urząd Gminy
- Centrum Kultury i Czytelnictwa Gminy Domaniów
- Filia biblioteki
- GOPS
- Klub Malucha
- Orlik
- OSP
- Posterunek policji
- Sala sportowa
- szkoła
- Zabytek
- Farma fotowoltaiczna
- Oczyszczalnia ścieków

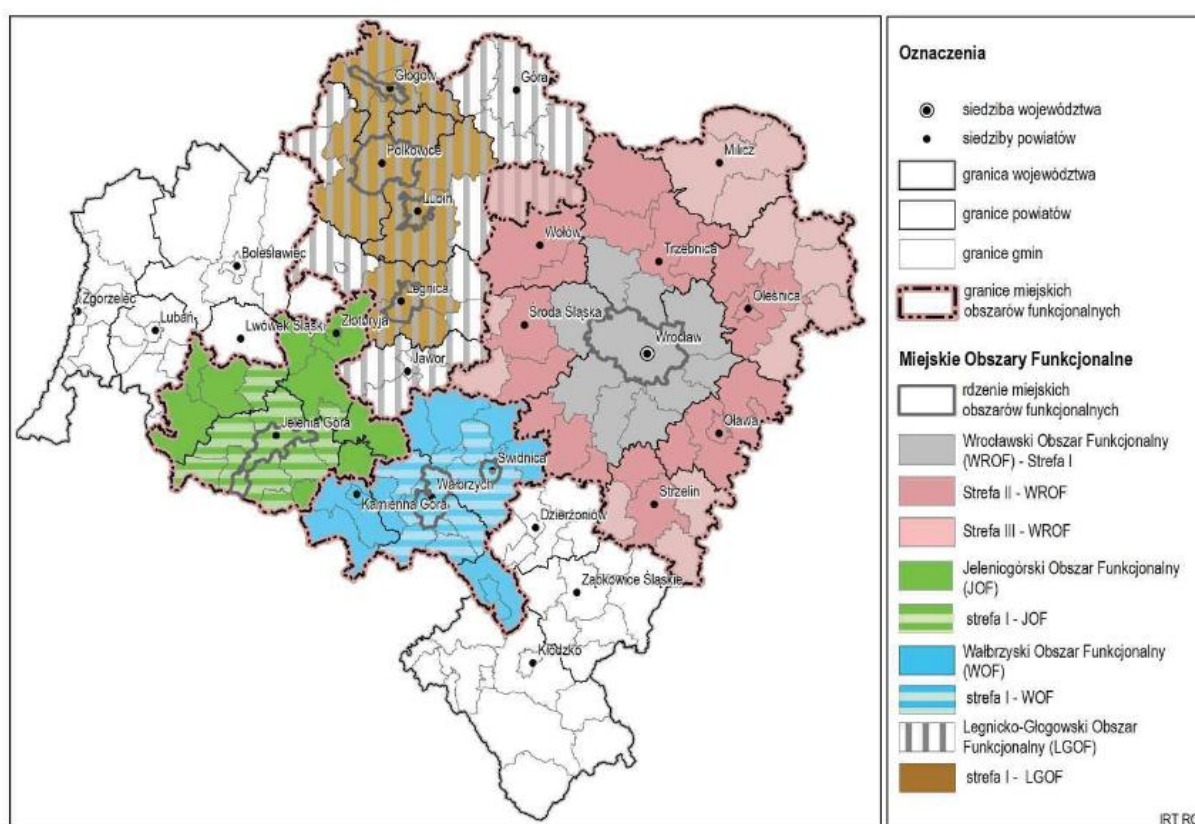
Ustalenia i rekomendacje

- ① adaptacja budynku
 - ② budowa przedszkola
 - ③ modernizacja ośrodka zdrowia
 - ④ modernizacja Urzędu
 - ⑤ rozbudowa klubu dziecięcego
- trasa Cyklostrady Dolnośląskiej
 - teren predysponowany do rozwoju zabudowy mieszkaniowej
 - teren predysponowany do rozwoju przemysłu i usług

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (PZPWD), przyjętego na mocy uchwały nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 roku. Zgodnie z jego zapisami, Gmina Domaniów została zaklasyfikowana do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Ryc. 5. Podział województwa dolnośląskiego na miejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Poniższa tabela przedstawia cele oraz kierunki działań z zakresu rozwoju polityki przestrzennej zawarte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Tab. 2. Cele oraz kierunki polityki przestrzennej województwa dolnośląskiego

Cele	Kierunki
Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne	Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi
	Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją
	Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji

kształtowania hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy	Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami
Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiskowa przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego	Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich
	Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu
	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka	Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu
	Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów
	Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej
	Zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych
	Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy
	Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców
Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej	Zwiększenie dostępności zewnętrznej w ramach sieci TEN-T
	Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWD.

Dla każdego z wymienionych celów, plan określa zasady prowadzenia polityki przestrzennej. Wśród najważniejszych należy wymienić przede wszystkim: zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją, ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska, zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych i ograniczenie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych.

Określając ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Domaniów, należy brać pod uwagę również postulaty kierowane do Gminy wskazane w PZWD. Zalicza się do nich ustalenia zawarte w Planie dotyczące zasad zagospodarowania dla gmin znajdujących się na obszarach funkcjonalnych. Są nimi:

- Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.

Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu."

- Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wskazanych w aneksie nr 1 w pozycjach od K174 do K301 oraz od W33 do W119 i na rysunku Planu nr 9, ustalonych w następujących dokumentach:
 - 1) Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022, (do czasu aktualizacji dokumentu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 lipca 2019 r. poz. 1403),
 - 2) Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym, (do czasu aktualizacji dokumentu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 lipca 2019 r. poz. 1403),
 - 3) Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017.
- Uwzględnienie inwestycji wskazanych w aneksie nr 1 na poz. K31, K32, K45, K138, K139, K140 i na rysunku Planu nr 9, ustalonych w następujących dokumentach:
 - 1) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Dolnośląskiego,
 - 2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
 - 3) Program zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry,
 - 4) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.
 - 5) Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2030."
- Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w dokumentach krajowych, wskazanych w pozycjach od K31 do K143 w aneksie nr 1 i na rysunku Planu nr 9, w tym m.in:
 - 1) zabezpieczenie lokalizacji suchych zbiorników przeciwpowodziowych w Kotlinie Kłodzkiej, Kamieniec Ząbkowicki (Kamieniec Ząbkowicki), Nagodzice (Międzylesie), Goszów (Stronie Śląskie), Pawłowice (Kamieniec Ząbkowicki);
 - 2) zabezpieczenie lokalizacji 5 suchych zbiorników retencyjnych w Kotlinie Jeleniogórskiej: Kamienica (Stara Kamienica), Karpniki, Kostrzyca (Mysłakowice), Sędziszów, Stara Białka (Kamienna Góra);
 - 3) zabezpieczenie lokalizacji suchych zbiorników przeciwpowodziowych: Świecie (Leśna), Jurków (Leśna), Pawłowice (Ząbkowice Śląskie);"
- Planowanie i realizacja pozostałych tras rowerowych wzdłuż dróg gminnych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży (z zachowaniem odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych, w szczególności do natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach tych dróg).
- Wyznaczenie elementów systemu bike & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych a także dworcach autobusowych.
- Zachowanie rezerwy terenowej na prowadzenie tras rowerowych po zlikwidowanych liniach kolejowych i dowiązanie ich do układu drogowego.

- Wyznaczenie tras rowerowych umożliwiających bezpośredni dojazd rowerem z punktów centralnych miejscowości położonych w promieniu do 7 km do zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
- Przeprowadzenie szczegółowych analiz dot. możliwości wyznaczenia elementów systemu park & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych.
- Wyznaczenie miejsca umożliwiającego realizację przynajmniej jednego zintegrowanego węzła przesiadkowego na terenie gminy.
- Podporządkowanie ochronie zasobów cennych przyrodniczo i kulturowo rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.
- Realizowanie Systemu Zielonej Infrastruktury jest priorytetem wobec wszelkich innych zasad zagospodarowania ustalonych w PLANIE z wyłączeniem ważnych względów społecznych oraz celów publicznych.
- Wskazanie obszarów, które wymagają współpracy z sąsiednimi gminami przy opracowywaniu planów rozwoju infrastruktury turystycznej.
- Określenie na terenie gminy co najmniej jednego dużego, zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Zwarty kompleks publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie, jednostek funkcjonalnych o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Zaleca się, aby minimalna powierzchnia zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego wynosiła:
 - 1) dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców – 20 ha,
 - 2) dla gmin poniżej 10 tys. mieszkańców – 10 ha.
- Określenie, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego w zasięgu pieszo dojazdu i dojazdu rowerem. Zaleca się, aby, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, określić lokalizację, wydzielonego funkcjonalnie i zwartego przestrzennie, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, o następujących parametrach:
 - 1) o powierzchni co najmniej 0,2 ha w odległości do 800 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej,
 - 2) o powierzchni co najmniej 2,0 ha w odległości do 2500 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej.
- Określenie odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a publicznie dostępnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi poprzez ustalenie dla osiedli, jednostek osadniczych lub bilansowych wytycznych do planów miejscowych w zakresie wskaźnika minimalnej powierzchni publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przypadającej na jednostkę

powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowych. Zaleca się, aby wskaźnik ten był wyrażony poprzez ustalenie proporcji powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych do powierzchni wydzielonych funkcjonalnie terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonych formie ilorazu, a wartość jego wynosiła co najmniej 0,1.

- Ograniczenie przeznaczania pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej. Poza terenami miast pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem, zaleca się przeznaczanie terenów położonych w odległościach co najmniej:
 - 1) 100 m od linii kolejowych zaliczanych do sieci TEN-T
 - 2) 100 m od autostrad, dróg ekspresowych oraz głównych ruchu przyspieszonego,
 - 3) 50 m od dróg głównych."
- Separowanie terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od obiektów i terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej poprzez ustalenie minimalnych odległości między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem dużymi zwartymi kompleksami terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej. Poza terenami miast zaleca się, aby zachowywać parametr odległości co najmniej 150 m między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem zwartymi kompleksami zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej o powierzchni przekraczającej 10,0ha.
- Określenie minimalnych odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a najbliższymi terenami zabudowy związanej z potencjalną emisją fetoru. Zaleca się zachowanie odległości terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem co najmniej:
 - 1) 400 m od najbliższych terenów zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyżej 210 DJP),
 - 2) 300 m od najbliższych terenów istniejącej lub projektowanej zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (od 60 do 210 DJP),
 - 3) 300 m od najbliższych terenów zabudowy istniejącej lub projektowanej związanej z przetwarzaniem i składowaniem odpadów.
- Wskazywanie obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w ewidencji zabytków), w tym dóbr kultury współczesnej.
- Wprowadzanie wytycznych określających zasady ochrony i zagospodarowania obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych objętych formami ochrony zabytków.
- Wprowadzanie wytycznych w zakresie zasad ochrony i zagospodarowania dóbr kultury współczesnej.

- Ograniczenie, w miarę możliwości, rozdzielania inwestycjami liniowymi lub dużymi terenami zabudowy, które mogłyby stanowić istotną barierę przestrzenną, dużych kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk, obszarów podmokłych poprzez ustalenie wytycznych pozwalających na zachowanie zwartości tych obszarów. Zaleca się, aby nie dzielić funkcjonalnie kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk o powierzchni powyżej 100 ha i nie dopuszczać na ich obszarze dużych kompleksów zabudowy o powierzchni przekraczającej 10 ha.
- Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie (WrOF) korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym zaleca się zachowanie szerokości korytarza nie mniejszej niż 30m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 50 m a 100 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi.
- Ustalanie wytycznych sprzyjających przeznaczaniu gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej pod zalesienia i zadrzewienia.
- Ustalanie wytycznych w zakresie gospodarczego wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.
- Uwzględnienie Systemu Zielonej Infrastruktury składającego się z jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12 – tworzących kliny, ringi oraz łączniki stanowiące ciągłą całość przestrzenną, umożliwiającą przepływy środowiskowe i przyrodnicze wokół Wrocławia oraz do wewnątrz i na zewnątrz miasta.
- W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_1, PZA_2, PZA_3, PZA_WP_1, PZA_WT_2, PZA_WT_3, PZA_WT_WP_2 ustala się:
 - 1) bezwzględne utrzymanie zieleni wysokiej we wszystkich formach oraz na wszystkich terenach użytkowanych jako: użytki ekologiczne, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, grunty leśne, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej, cmentarze oraz lasy gminne, z dopuszczeniem jej usunięcia jedynie na ważne cele publiczne z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
 - 2) zachowanie, uzupełnienie oraz wprowadzanie nasadzeń zieleni wysokiej wzdłuż cieków naturalnych oraz dróg publicznych,
 - 3) zachowanie i wprowadzanie nowych zadrzewień wzdłuż miedz."
- W granicach wszystkich jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI) wskazanych na rysunku Planu nr 12, ustala się:
 - 1) zachowanie wolnej od zabudowy przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi umożliwiające swobodne przemieszczanie się dziko żyjących zwierząt – przy czym zaleca się pozostawienie między miejscowościami wolnych

od zabudowy (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) pasów terenu o szerokości co najmniej 500 m,

2) zapewnienie połączenia jednostek Zielonej Infrastruktury systemem tras rowerowych – w szczególności na terenach Skarbu Państwa oraz samorządu terytorialnego,

3) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż cieków naturalnych niebędących rzekami poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 20m po obu stronach cieków lub 30m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie cieku,

4) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż rzek poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod możliwości zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 30m po obu stronach rzeki lub 50m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie rzeki,

5) na styku Wrocławia z poszczególnymi gminami wyznaczyć lub zachować, w ramach jednostek ZI, otwarte korytarze przewietrzające poprzez określenie wytycznych w zakresie ich zabezpieczenia przed zabudowaniem i ustalenia właściwego sposobu ich zagospodarowania – przy czym zaleca się, aby zagospodarowywać ich wnętrza zakrzewieniami, a obrzeża zielenią wysoką, gdzie wskazane jest by szerokość zewnętrznych pasów terenów zieleni wysokiej miała szerokość co najmniej 15 m, a udział zieleni wysokiej w obszarze zajmowanym przez korytarz przewietrzający wynosił co najmniej 25% jego powierzchni w odniesieniu do danej jednostki ZI,

6) zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów zapewniających utrzymanie migracji i bioróżnorodności oraz pozwalających na zachowanie ich pierwotnych parametrów retencyjnych w zakresie pojemności i zdolności przepływowej, a w miarę możliwości umożliwiających zwiększenie ich zdolności retencyjnych,

7) ograniczenie rozwoju przestrzennego zabudowy poprzez określenie wytycznych dotyczących maksymalnych zasięgów rozwoju przestrzennego zabudowy, przy czym zaleca się, aby przeznaczać pod rozwój zabudowy tereny położone w odległości nie większej niż 300m od granic terenów już zabudowanych,

8) zachowanie ciągłości korytarzy złożonych z otwartych terenów poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów ustalających minimalne szerokości korytarzy złożonych z terenów otwartych, przy czym zaleca się, aby szerokość tych korytarzy wynosiła od 200 do 500m,

- 9) zapewnienie odpowiednich stosunków wodnych poprzez wprowadzenie wytycznych dotyczących:
- a) zasad regulowania stosunków wodnych przed zlokalizowaniem zabudowy i dostosowania systemu melioracyjnego do nowych warunków zagospodarowania,
 - b) zasad zachowania naturalnego poziomu retencji przy zmianie przeznaczenia terenu. "
- Określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla terenów jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, pozwalających na ograniczenie lub wykluczenie możliwości lokalizacji wielkotowarowych gospodarstw rolnych.
 - Określenie dla terenu jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_2, PZA_WT_2, PZA_WT_WP_2, PZB_2, PZB_WP_2, PZB_WT_2, PZC_2, PZC_WT_WP_2, PZC_WT_2 wytycznych w zakresie zachowania odpowiednich proporcji między publicznymi terenami zieleni a terenami zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej lub usługowej wyrażonych przy pomocy wskaźnika. Zaleca się, aby wskaźnik określający proporcje ustalony był jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej i wynosił odpowiednio:
 - 1) terenów zabudowy mieszkaniowej – nie mniejszego niż 0,15, tj. co najmniej 1500m² ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy mieszkaniowej,
 - 2) terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej – nie mniejszego niż 0,02, tj. co najmniej 200m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej."
 - Zachowanie zwartości jednostek osadniczych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZB_WT_2, PZB_WT_3 poprzez określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczenia pod rozwój zabudowy terenów znajdujących się na zwartych kompleksach terenów otwartych, zlokalizowanych poza granicami jednostek osadniczych.
 - W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczenia pod rozwój zabudowy terenów otwartych, zlokalizowanych poza terenami zabudowanymi. W celu zachowania zwartości terenów zabudowanych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zaleca się wprowadzenie wytycznych w zakresie:

- 1) ograniczania rozpraszania zabudowy poprzez jej lokalizację w formie uzupełnień pomiędzy istniejącą zabudową oraz w odległości do 100m od istniejącej zabudowy,
 - 2) zachowania użytkowania rolniczego na terenach dużych zwartych kompleksów rolniczej przestrzeni produkcyjnej o powierzchni powyżej 5 ha.
- Określenie wytycznych w zakresie zasad zatrzymywania i wykorzystania odpływu wód opadowych i roztopowych z dachów i powierzchni uszczelnionych celem zatrzymywania tych wód w miejscu ich wystąpienia, w szczególności zaleca się wprowadzenie ustaleń w ww. zakresie dla:
 - 1) obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.
 - 2) innych terenów przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o powierzchni większej niż 5 ha,
 - 3) obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².
 - Lokalizowanie nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy, w szczególności szynowy. Zaleca się, aby poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną – szeregową, łańcuchową oraz zwartą – lokalizować w odległości do:
 - 1) 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub
 - 2) 1200 m od szkół podstawowych.
 - Lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przede wszystkim na terenie miast.
 - Ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub szkół podstawowych.
 - Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). Zaleca się wprowadzenie wytycznych zapewniających mieszkańcom jednostki osadniczej pieszy dostęp o zasięgu do 800 m:
 - 1) do usług podstawowych z zakresu oświaty, handlu, gastronomii, zdrowia, sportu i rekreacji – pozwalających na zaspokojenie większości codziennych potrzeb mieszkańców jednostki,
 - 2) do węzła komunikacji zbiorowej, szczególnie opartego na komunikacji szynowej."
 - Uwzględnienie lokalnych warunków nasłoneczniania terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:
 - 1) kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,
 - 2) kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,
 - 3) dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,
 - 4) nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,

5) ograniczania powstawania dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,

6) defragmentacji dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie.

- W przypadku wypełnienia zabudową przestrzeni znajdujących się, w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych oraz do 500 m od przystanków tramwajowych – wypracowanie wytycznych pozwalających na ograniczenie lokalizowania zabudowy mieszkaniowej wraz ze związanymi z nią usługami w odległości większej niż 2000m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych.
- Wprowadzanie szpalerów lub alei drzew w obszarach dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W przypadku braku możliwości wprowadzenia szpalerów lub alei w pasach drogowych wzdłuż zabudowy kwartałowej, czy pierzejowej w ścisłej zabudowie śródmiejskiej, stosowanie podcieni lub arkad umożliwiających, poza ruchem powietrza, swobodne przemieszanie się osób w tej przestrzeni.
- Zapewnienie mieszkańcom zwartych zespołów mieszkaniowych, w zakresie dojścia pieszego, dostępu do usług podstawowych – handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji. Zaleca się, aby odległość od miejsca zamieszkania do ww. terenów usług podstawowych wynosiła do:
 - 1) 800 m w jednostkach miejskich o wielkości przekraczającej 5 tys. mieszkańców,
 - 2) 1200 m w jednostkach osadniczych o wielkości od 1 tys. do 5 tys. mieszkańców."
- Powiązanie rozwój osadnictwa z systemem transportowym, w szczególności z transportem szynowym – kolejowym i tramwajowym. W pierwszej kolejności zaleca się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej wraz z związanymi z nią usługami w odległościach do:
 - 1) 800 m od stacji i przystanków kolejowych,
 - 2) 500 m od przystanków tramwajowych,przy czym w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych zaleca się lokalizowanie zabudowy o funkcjach usługowych, niezaliczonej do zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem.
- Określenie wytycznych pozwalających na ograniczenie zasięgu rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych nieposiadających dostępu do stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub niewyposażonych w szkołę podstawową. Zaleca się, aby w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

- Określenie wytycznych kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz jego wyposażenia uwzględniające warunki przewietrzania terenów poprzez określenie zasad:
 - 1) kształtowania układu przestrzennego zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających odpowiednie warunki przewietrzania na terenach zabudowanych i przeznaczanych pod zabudowę,
 - 2) uwzględniania systemu terenów zieleni jako elementu wpływającego na warunki przewietrzania,
 - 3) określania udziału terenów biologicznie czynnych oraz zieleni wysokiej, w tym na terenach komunikacyjnych."
- Zachowywanie pomiędzy jednostkami osadniczymi wolnych od zabudowy i zagospodarowania (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) terenów otwartych lub zalesionych. Zaleca się, aby wolne od zabudowy i zagospodarowania przestrzenie otwarte lub zalesione miały szerokość co najmniej 500m, a w przypadku, gdy odległość ta jest mniejsza niż 500m zaleca się ograniczenie rozwoju zabudowy na kierunkach, w których mógłby on doprowadzić do dalszego zmniejszenia przestrzeni wolnej od zabudowy pomiędzy jednostkami osadniczymi.

Dodatkowo, Gminę Domaniów obowiązują postulaty z zakresu kształtowania polityki przestrzennej zawarte w Planie. Są nimi:

1. Postulat w zakresie **kierunku 1.3. Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji**: Uwzględnianie w studiach gmin obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, wskazanych na rysunku Planu nr 1. Osadnictwo, jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji.
2. Postulat w zakresie **kierunku 1.4 Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami**: Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:
 - 1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
 - 2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach.
3. Postulat w zakresie **kierunku 2.1 Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktury krajowych i europejskich**: Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.

4. Postulat w zakresie **kierunku 2.1 Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktury krajowych i europejskich**: Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.
5. Postulat w zakresie **kierunku 2.1 Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktury krajowych i europejskich**: Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.
6. Postulat w zakresie **kierunku 2.1 Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktury krajowych i europejskich**: Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.
7. Postulat w zakresie **kierunku 2.1 Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktury krajowych i europejskich**: Uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).
8. Postulat w zakresie **kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
9. Postulat w zakresie **kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).
10. Postulat w zakresie **kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.
11. Postulat w zakresie **kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
12. Postulat w zakresie **kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:
 - 1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,

- 2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.
13. Postulat w zakresie **kierunku 2.2 Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**: W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego
 14. Postulat w zakresie **kierunku 2.3 Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska**: Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.
 15. Postulat w zakresie **kierunku 2.3 Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska**: Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych.
 16. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 i na rysunku Planu nr 6.
 17. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych* wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych od rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.
 18. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego*, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin.
 19. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.

20. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych* liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku: 1) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego, 2) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym.
21. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:
- 1) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,
 - 2) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych.
22. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.
23. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.
24. Postulat w zakresie **kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu**: Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:
- 1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,
 - 2) o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
 - 3) o wysokim nasłonecznieniu,
 - 4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.

25. Postulat w zakresie kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu: Umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących.
26. Postulat w zakresie kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu: Wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych.
27. Postulat w zakresie kierunku 3.1 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu: Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych.
28. Postulat w zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów: Uwzględnienie możliwości realizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
29. Postulat w zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów: Rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych.
30. Postulat w zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów: W zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe.
31. Postulat w zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów: Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę: a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa), b) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych.
32. Postulat w zakresie kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody

i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów: Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:

- 1) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
- 2) poza aglomeracjami ściekowymi a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa), b) powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej.

33. Postulat w zakresie **kierunku 3.2 Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów:** W lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.
34. Postulat w zakresie **kierunku 3.3 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej:** Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.
35. Postulat w zakresie **kierunku 3.3 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej:** Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
36. Postulat w zakresie **kierunku 3.3 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej:** Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.
37. Postulat w zakresie **kierunku 3.5 Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:** Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego.
38. Postulat w zakresie **kierunku 3.5 Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:** Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów.
39. Postulat w zakresie **kierunku 3.5 Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:** Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.

40. Postulat w zakresie kierunku 3.5 Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy: Wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy.
41. Postulat w zakresie kierunku 3.6 Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców: Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.
42. Postulat w zakresie kierunku 3.6 Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców: Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.
43. Postulat w zakresie kierunku 3.6 Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców: Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.
44. Postulat w zakresie kierunku 3.6 Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców: Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:
- 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych;
 - 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową; z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.
45. Postulat w zakresie kierunku 3.6 Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców: Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
46. Postulat w zakresie kierunku 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa:
- Korytarz (oławsko-strzeliński) – przebieg: DW346 Godzikowice – Gaj Oławski – dalej jako DW396 Strzelin
 - Korytarz „obwodnicy aglomeracji wrocławskiej” – przebieg: Błonie skrzyżowanie z DK94 – Brzeg Dolny (obwodnica)– Miękinia (obwodnica) – dalej jako DW340 Oborniki Śląskie – Trzebnica – Oleśnica – dalej jako DW451 Bierutów – dalej jako DW396 Oława – Gaj Oławski – dalej DW346 Kąty Wrocławskie – Środa Śląska

- Korytarz autostrady A4 – przebieg: granica państwa Zgorzelec – Bolesławiec – Krzyżowa – Legnica – Wrocław – Oława – Opole.
- W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.

47. Postulat w zakresie kierunku E.4.1. **Zwiększenie sprawności systemu komunikacyjnego i transportu zbiorowego we WrOF:**

Działanie 4.1.2. Działania z zakresu zwiększenia udziału ruchu rowerowego w transporcie WrOF:

- Uspójnienie, na styku jednostek administracyjnych, przebiegu planowanych tras rowerowych z gminami ościennymi.
- Uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne.
- Włączenie transportu rowerowego w zintegrowany system transportu gminy, obejmujący różne środki transportu i elementy infrastruktury: kolej aglomeracyjną, tramwaje, autobusy, system kierowania ruchem, parkingi w systemie Bike&Ride, komunikację rowerową i pieszą.
- Budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.
- Opracowanie Koncepcji sieci tras rowerowych gminy, stanowiącej składową Koncepcji sieci tras rowerowych WrOF:
 - 1) zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,
 - 2) powiązanej ze szkieletem głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego, w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego,
 - 3) uwzględniającej system tras rowerowych wynikający ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF), 4) w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego.

48. Postulat w zakresie kierunku E.4.2. **Zapewnienie wysokiej jakości życia i inwestowania, przy zachowaniu wysokich wartości i cech krajobrazu kulturowego WrOF**

Działanie 4.2.1. Działania z zakresu podniesienia jakości zamieszkania:

- Integracja szlaków turystycznych z przystankami komunikacji zbiorowej.
- Na styku jednostek administracyjnych uspołnienie przebiegu szlaków turystycznych z gminami ościennymi.
- Poprawa dostępności komunikacją zbiorową i rowerową obszarów rozwoju turystyki, sportu i rekreacji w WrOF.
- Rozwój funkcji turystycznych w obszarach nieposiadających atrakcyjnych turystycznie zasobów przyrodniczych, prowadzić w oparciu o zasoby środowiska kulturowego.
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, energetycznego, powodziowego, transportowego oraz przestrzennego przy określaniu kierunków polityki przestrzennej oraz ustalaniu standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego.
- Określanie wytycznych pozwalających uzyskać:
 - 1) wysoki standard zamieszkiwania – odpowiednio dostosowany do lokalnych uwarunkowań właściwych dla terenów miejskich, podmiejskich i wiejskich,
 - 2) odpowiedni klimat zamieszkiwania: nasłonecznienie, przewietrzanie, wilgotność powietrza, nasycenie zielenią,
 - 3) odpowiednią jakość środowiska: ↪ niski poziom zanieczyszczenia powietrza, wody, gleby ↪ w tym zanieczyszczeń hałasem, falami elektromagnetycznymi, światłem nocnym oraz fetorem,
 - 4) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do podstawowych usług – opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, szkolnictwa, zdrowia, handlu i gastronomii,
 - 5) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do terenów sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych – przyosiedlowych, związanych bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi,
 - 6) dobrą dostępność do usług ponadpodstawowych,
 - 7) dobrą dostępność do usług wyższego rzędu,
 - 8) dobrą dostępność do miejsc pracy,
 - 9) dobrą dostępność do funkcji turystycznych i rekreacji weekendowej na obszarze WrOF (terenów i obiektów sportowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych).
- Otaczanie jednostek osadniczych terenami zadrzewionymi, rekreacyjno-wypoczynkowymi, zieleni urządzonej.
- Wyodrębnianie na terenach wskazywanych pod rozwój zabudowy lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie odrębnych funkcjonalnie, ogólnodostępnych terenów zieleni o powierzchni nie mniejszej niż 1000m² i szerokości nie mniejszej niż 20m.
- Integrowanie obszarów rozwoju turystyki i rekreacji WrOF z obszarami tworzącymi system Zielonej Infrastruktury.

Działanie 4.2.3. Działania z zakresu kształtowania wysokiej jakości obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.

- Ustalanie:
 - 1) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - 2) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji skoncentrowanej działalności gospodarczej."
- Określanie wytycznych w zakresie zasad kształtowania polityki przestrzennej i warunków zabudowy i zagospodarowanie terenu zapewniających dobrą dostępność:
 - 1) do infrastruktury transportowej,
 - 2) do infrastruktury technicznej,
 - 3) do infrastruktury naukowo-badawczej,
 - 4) do bazy edukacyjnej,
 - 5) do infrastruktury biznesowo-finansowej.
- Optymalizowanie lokalizacji dużych kompleksów terenów zabudowy usługowej lub produkcyjnej. Zaleca się, aby kompleksy terenów o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha przeznaczane pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej w miarę możliwości wyznaczać w obrębie wskazanych w Planie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub w odległości do 1000 m od nich – w przypadku braku możliwości wynikających z uwarunkowań lokalnych.
- Zapewnienie efektywnej obsługi komunikacyjnej terenów wyznaczonych pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej wyznaczonych w ramach obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji wskazanych w Planie lub innych dużych, zwartych kompleksów terenu zabudowy usługowej lub produkcyjnej przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej. Zaleca się, aby obsługa komunikacyjna tych terenów była zapewniona drogą co najmniej o parametrach drogi klasy zbiorczej, wyposażoną w pas zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wysokiej o szerokości co najmniej 3,0 m.
- Ustalenie wytycznych w zakresie odległości między przeznaczanymi pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej terenami zabudowy usługowej lub produkcyjnej – wyznaczanymi w ramach, wskazanych w Planie, obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub ustalonymi w ramach innych dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej a istniejącymi i projektowanymi terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem. Zaleca się, aby odległość od terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem wynosiła co najmniej:
 - 1) 150 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni od 10,0 do 25,0ha,
 - 2) 300 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni przekraczającej 25,0ha."

- Zabezpieczenie odpowiedniej jakości środowiska na obszarach skoncentrowanej działalności gospodarczej – dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej – poprzez ustalenie wskaźnika nasycenia tych terenów zielenią określającego wielkość powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni przypadających na funkcjonujące w ramach obszarów skoncentrowanej działalności gospodarczej terenów zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej. Zaleca się, aby wskaźnik udziału zieleni wyrażony został jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do terenów produkcyjnych lub usługowych, a jego wartość wynosiła co najmniej 0,05.

49. Postulat w zakresie kierunku E.4.3. **Skuteczna ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne wykorzystanie zasobów**

Działanie 4.3.1. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej jakości i spójności terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo:

- Aktualizowanie opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych, które będą stanowiły podstawę do waloryzacji i wyznaczania terenów cennych przyrodniczo oraz zapewnienia ich ciągłości, w tym wyznaczania lokalnych korzyści ekologicznych.

Działanie 4.3.2. Działania z zakresu ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych:

- Ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych wysokiej jakości na cele nierolnicze.
- Pielęgnacja istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, szczególnie na obszarach intensywnej produkcji rolniczej.
- Przeznaczanie pod zalesienia lub zadrzewienia nieużytków i użytków rolnych niskiej jakości, za wyjątkiem cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów otwartych i siedlisk przyrodniczych oraz obszarów podlegającym przepisom odrębnym (ochrona przeciwpowodziowa, inwestycje energetyczne i inne).
- Przeznaczanie terenów górniczych, po zakończonej eksploatacji powierzchniowej, w maksymalnym stopniu na funkcje rekreacyjne lub retencyjne.
- Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż i przeznaczanie terenów w sposób niewywołujący konfliktów związanych z ich potencjalną eksploatacją.
- Uwzględnienie lokalizacji udokumentowanych złóż kopalin w lokalnych dokumentach planistycznych.

50. Postulat w zakresie kierunku E.4.4. **Kształtowanie struktury osadniczej WrOF w sposób umożliwiający zabezpieczenie przed skutkami zmian klimatu oraz negatywnymi skutkami działalności człowieka**

Działanie 4.4.1. Działania z zakresu wdrażania systemu zielonej infrastruktury:

- Preferowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, następujących przeznaczeń terenów,

w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

- 1) tereny lasów,
 - 2) tereny zieleni urządzonej – takich jak: parki, ogrody, zieleńce, arboreta, alpinaria,
 - 3) tereny ogrodów działkowych,
 - 4) tereny rolnicze, w szczególności przeznaczone na uprawę ziół, kwiatów, owoców i warzyw
 - 5) tereny usługowe – w zakresie:
 - a) opieki i zdrowia (zakłady opiekuńczo-lecznicze, obiekty i tereny zamieszkania zbiorowego dla osób starszych i niepełnosprawnych),
 - b) centrów zdrowia i urody (SPA, saunaria),
 - c) sportu i rekreacji (tereny boisk sportowych, sal sportowych, kąpielisk, basenów, kortów tenisowych, pól golfowych, stadniny koni, pól biwakowych i kempingowych, parków linowych, trasy i miejsca do jazdy konnej, trasy rowerowe, trasy do narciarstwa biegowego, góry saneczkowe, parkury, miasteczka rowerowe, skateparki, lotniska i tory wyścigowe dla modelarzy, miejsca dla baloniarzy, motolotniarzy, przystanie, łowiska dla wędkarzy, stawy rybne, miejsca do grillowania),
 - d) turystyki,
 - e) naukowo-dydaktycznym (kampusy szkół wyższych, szkolnictwo zawodowe),
 - f) naukowo-badawczym (jednostki naukowo-badawcze, w szczególności związane z produkcją żywności i produktów naturalnych).
 - 6) tereny zabudowy letniskowej,
 - 7) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym. "
- Promowanie rozwiązań zapobiegających nadmiernemu odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, powyżej naturalnego poziomu odpływu, np. poprzez stosowanie dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników i innych rozwiązań naturalnych i technicznych retencjonujących wody opadowe i roztopowe.
 - Realizowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, terenów usługowych sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych oraz turystycznych w formie ekstensywnej, na zasadzie uzupełnienia istniejącego zagospodarowania.
 - W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZB_WT_2, PZB_WT_3 przeznaczenie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej, tj. V i VI w miarę możliwości pod zalesienia i zadrzewienia.
 - Współpraca przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania Systemu Zielonej Infrastruktury WrOF.

- W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, wprowadzanie ustaleń i wytycznych pozwalających na unikanie kolizji kierunków rozwoju przestrzennego gminy z funkcjami pełnionymi przez System Zielonej Infrastruktury.
- W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 ustalanie wytycznych umożliwiających:
 - 1) zachowanie terenów rolnych wolnych od zabudowy,
 - 2) uzupełnianie i restaurację historycznych struktur przestrzennych."

Działanie 4.4.2. Działania z zakresu ograniczania negatywnych skutków zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

- Ograniczanie odpływu wód ponad poziom odpływu naturalnego (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencjonujące wody nawalne, itp.) przy wprowadzaniu nowego rodzaju zagospodarowywania na terenach dotychczas niezabudowanych.
- W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wyznaczanie, w miarę możliwości, w lokalnych obniżeniach w bezpośrednim sąsiedztwie cieków naturalnych terenów pod lokalizację zbiorników małej retencji.
- Wprowadzanie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń zapewniających:
 - 1) zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych,
 - 2) możliwość zachowania i wprowadzania nowych zadrzewień śródpolnych oraz małych zbiorników wodnych na terenach rolniczych,
 - 3) stosowanie rozwiązań, które spowalniają spływ wody w cieku (zakola, meandry) i prowadzą do renaturalizacji cieków, niekolidujących z działaniami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej lub innymi ponadlokalnymi celami publicznymi,
 - 4) utrzymanie, odtworzenie oraz budowę nowych systemów melioracyjnych w postaci cieków wodnych oraz drenaży (urządzenia melioracji podstawowej)."
- Określanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji.

Działanie 4.4.3. Działania z zakresu kształtowania zwartej struktury osadniczej WrOF odpornej na skutki zmian klimatu:

- Kształtowanie struktury osadniczej jako sieci zwartych jednostek i osiedli, bez dopuszczania do powstawania luk w zabudowie i rozczłonkowania zwartych kompleksów otwartej przestrzeni.
- Ograniczanie potrzeb transportowych poprzez planowanie wielofunkcyjnego rozwoju terenów mieszkaniowych.
- Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). czyli w ścisłym powiązaniu ze zbiorowym

transportem publicznym, a w szczególności z transportem szynowym (kolejowym i tramwajowym).

- Preferowanie komunikacji pieszej i rowerowej oraz transportu publicznego jako wiodących rodzajów transportu przy określaniu kierunków rozwoju w zakresie obsługi komunikacyjnej terenów.
- Uwzględnianie zachodzących zmian klimatycznych oraz konieczności optymalnego bilansowania kosztów finansowych, czasowych i przestrzennych transportu oraz zaopatrzenia w energię przy ustalaniu kierunków oraz wytycznych dla rozwoju systemu osadniczego.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie inwestycji celu publicznego, ujętych w PZPWD, które mają zostać zrealizowane na obszarze Gminy Domaniów.

Tab. 3. Inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach wojewódzkich realizowane na terenie Gminy Domaniów.

Nazwa inwestycji
Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych.
Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Zgodnie z zapisami zawartymi w PZPWD na terenie Gminy Domaniów wskazuje się również realizację następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Domaniów, które przedstawiono poniżej.

Tab. 4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Domaniów

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu
• zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, • ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych, • zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją, • wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne

miejsowości Gminy,

- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,
- tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych,
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu

i dóbr kultury współczesnej,

- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- zachowanie zespołu pałacowo-parkowego, ochrona jego indywidualnych cech historycznych oraz utrzymanie funkcji kulturowej i przyrodniczej jako dominujących,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie różnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zielen publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na

sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Domaniów dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Domaniów nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyprowadzenie tranzytowego ruchu kołowego poza centrum Gminy,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,

- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub niższej i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia

siedlisk gatunków występujących w Gminie,

- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,¹⁰
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Domaniów nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji

w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jednak planuje się podjęcie działań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie ze wskazaną ustawą. Na terenie Gminy nie występują również większe obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Na terenie Gminy Domaniów nie wskazano obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Domaniów. Jednocześnie, są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze wojewódzkiej i krajowej, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Komplementarność celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Natomiast w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 z kierunkami działań wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Tab. 5. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Domaniów ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035
CEL I: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu - Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów; - Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki; - Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu; - Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich.	Cel I: Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców I.II. Racjonalne kształtowanie przestrzeni gwarantujące wysoką jakość życia mieszkańców I.III. Poprawa bezpieczeństwa, dostępności i estetyki przestrzeni publicznych Cel III: Nowoczesne rolnictwo i lokalna przedsiębiorczość wspierane przez rozwój strefy inwestycyjnej jako podstawa rozwoju gospodarczego Gminy Domaniów III.I. Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki III. II. Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki
CEL II: Poprawa jakości i dostępności usług publicznych - Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej; - Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych. - Rozwój i doskonalenie usług publicznych.	Cel I: Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców I.I. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej podstawą zrównoważonego rozwoju I.III. Poprawa bezpieczeństwa, dostępności i estetyki przestrzeni publicznych CEL IV: Aktywna i zintegrowana społeczność Gminy Domaniów z dostępem do wysokiej jakości edukacji, usług zdrowotnych i oferty kulturalno-sportowej IV.I. Wysoka jakość edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży IV.II. Rozwój i dostępność usług społecznych oraz zdrowotnych IV.III. Integracja społeczna, rozwój kultury i sportu
CEL III: Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego - Kształtowanie postaw obywatelskich; - Wzrost społecznej integracji; - Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy; - Poprawa efektywności kształcenia; - Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Cel III: Nowoczesne rolnictwo i lokalna przedsiębiorczość wspierane przez rozwój strefy inwestycyjnej jako podstawa rozwoju gospodarczego Gminy Domaniów III.I. Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki CEL IV: Aktywna i zintegrowana społeczność Gminy Domaniów z dostępem do wysokiej jakości edukacji, usług zdrowotnych i oferty kulturalno-sportowej IV.I. Wysoka jakość edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży IV.II. Rozwój i dostępność usług społecznych oraz zdrowotnych IV.III. Integracja społeczna, rozwój kultury i sportu
CEL IV: Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego - Poprawa stanu środowiska; - Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów	Cel II: Czyste środowisko i nowoczesna gospodarka zasobami naturalnymi jako kierunek zrównoważonego rozwoju Gminy Domaniów II.I. Ochrona zasobów wodnych i adaptacja do zmian klimatu II.II. Transformacja energetyczna i poprawa jakości środowiska

środowiska; • Ochrona przed klęskami żywiołowymi; • Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego; • Rozwój gospodarki cyrkularnej.	II.III. Racjonalna gospodarka zasobami i edukacja ekologiczna
CEL V: Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu • Rozwój regionalnej sieci transportowej; • Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych; • Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.	Cel I: Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców I.I. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej podstawą zrównoważonego rozwoju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

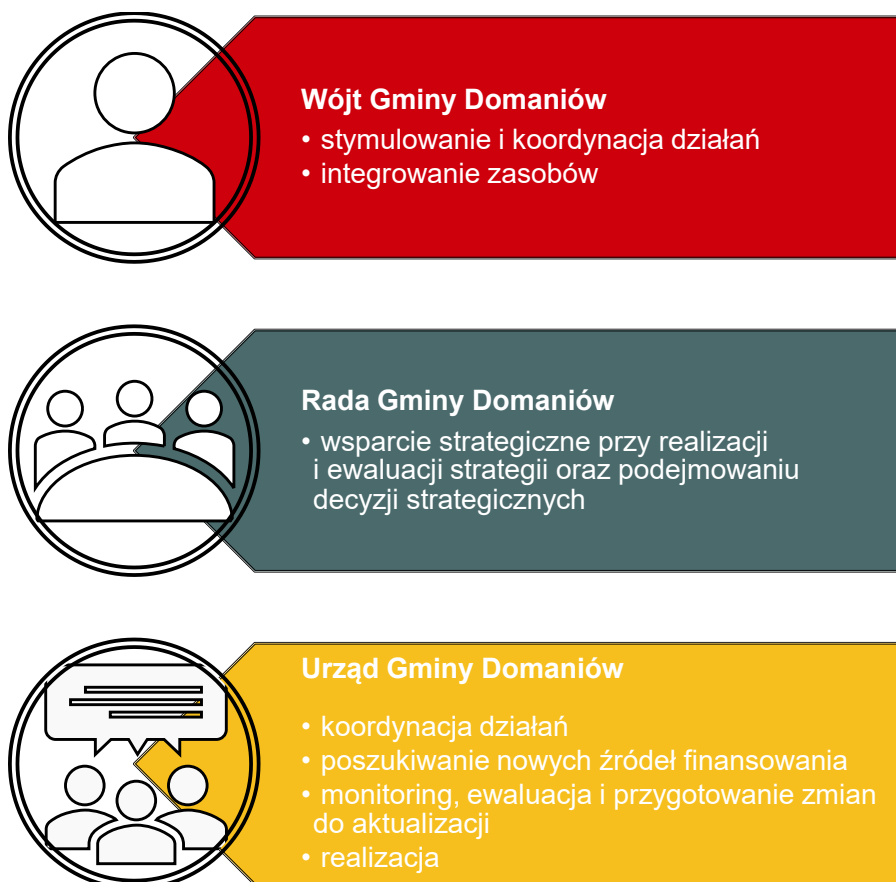
Gmina Domaniów jest objęta Strategią Innego Instrumentu Terytorialnego Subregionu Wrocławskiego. Strategia ta dotyczy 25 gmin. Dokument oraz określone w nim priorytety, mają na celu umożliwienie dynamicznego rozwoju obszaru IIT SW, zapewniając wysoką jakość życia mieszkańców. Strategia jest wykorzystywana w związku z wydatkowaniem środków UE w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Zakres strategii obejmuje m.in. działania w obszarach gospodarki wodno-ściekowej, mobilności, efektywności energetycznej i usług publicznych, które wpisują się w inwestycje planowane dla Gminy.

1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2026-2035. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Domaniów, Rada Gminy Domaniów oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów

i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Domaniów będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu oławskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu możliwe będzie lepsze dostosowanie działań do potrzeb lokalnej społeczności, efektywniejsze wykorzystanie zasobów, a także wzmocnienie kapitału społecznego i budowanie trwałych relacji międzysektorowych.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane, a założone rezultaty osiągnięte. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany

będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Domaniów). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Domaniów oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy Domaniów z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Domaniów będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Domaniów na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. **Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027** oraz środki unijne w ramach ogólnopolskich programów operacyjnych dla polityki spójności;
- środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępny Samorząd oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;

- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie dolnośląskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy Domaniów oraz jednostek organizacyjnych Gminy Domaniów.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem oławskim oraz województwem dolnośląskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub

mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia.

W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy Domaniów, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2026-2035 (na podstawie uchwały nr XVIII/96/25) wyniesie około 16,8 mln zł. Należy jednak mieć na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy Domaniów przedstawia szacunkowe wartości.

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
klimatyczno-środowiskowej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Domaniów

SPIIS TREŚCI

METODOLOGIA BADAŃ	101
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA	103
1.1. Informacje ogólne	103
1.2. Transport i łączność	104
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	108
1.4. Walory kulturowe i turystyczne	114
CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	116
2.1. Walory przyrodnicze	116
<i>Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu</i>	<i>116</i>
<i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>	<i>116</i>
<i>Flora i fauna</i>	<i>118</i>
<i>Warunki klimatyczne</i>	<i>118</i>
<i>Jakość powietrza</i>	<i>118</i>
<i>Złoża kopalin</i>	<i>119</i>
<i>Ochrona przyrody</i>	<i>119</i>
2.2. Klimat i odnawialne źródła energii	120
2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska	123
<i>Urządzenia sieciowe i energia ciepła</i>	<i>124</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>126</i>
<i>Pozostała działalność</i>	<i>128</i>
CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA	129
3.1. Gospodarka lokalna	129
<i>Przedsiębiorczość</i>	<i>129</i>

<i>Rolnictwo.....</i>	132
<i>Rynek pracy</i>	134
3.2. Stan finansów samorządowych	137
<i>Wykonanie budżetu</i>	137
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	139
<i>Finansowanie ze źródeł zewnętrznych.....</i>	143
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	145
CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA.....	147
4.1. Demografia.....	147
4.2. Kapitał społeczny	150
<i>Żłobki i przedszkola</i>	150
<i>Szkoły.....</i>	152
<i>Kultura i sport</i>	157
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	160
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne.....</i>	161
4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	163

METODOLOGIA BADAŃ

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035 jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej jednostki. Dokument strategiczny wskazuje główne wyzwania społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe stojące przed Gminą, które powinny zostać podjęte w procesie realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego jednostki w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacji z otoczeniem zewnętrznym, które to czynniki mają podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym oraz obserwację zmiany. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano sytuację Gminy Domaniów w latach 2019-2023 (o ile nie zaznaczono inaczej).

W celu oceny stanu istniejącego Gminy zastosowano również metodę porównawczą, w której wykorzystane zostały średnie wartości dla gmin powiatu ławskiego oraz województwa dolnośląskiego stanowiących punkt odniesienia dla Gminy Domaniów.

W analizie została uwzględniona również grupa porównawcza, w której znalazły się gminy o charakterystyce zbliżonej do Gminy Domaniów. Doboru grupy porównawczej dokonano na podstawie Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, w ramach którego Gmina Domaniów zaklasyfikowana została do kategorii F4, a zatem gmin wiejskich z rozwiniętą funkcją transportową. W skład grupy porównawczej włączono 8 gmin. Zostały one zaklasyfikowane do grupy F4 oraz zlokalizowane w województwie dolnośląskim. W przeprowadzonej analizie wskaźnikowej wykorzystana została średnia wartość poszczególnych wskaźników dla całej grupy porównawczej.

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Gminy Domaniów, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy. Dane demograficzne pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS mogą różnić się od informacji udostępnianych przez Urząd Gminy Domaniów, ponieważ w procesie ich pozyskiwania wykorzystano różne metody badawcze. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy

gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej. Stosowanie przez GUS spójnej metodyki obliczeń dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej gminy, powiatu i województwa, w oparciu o porównywalne dane i wskaźniki.

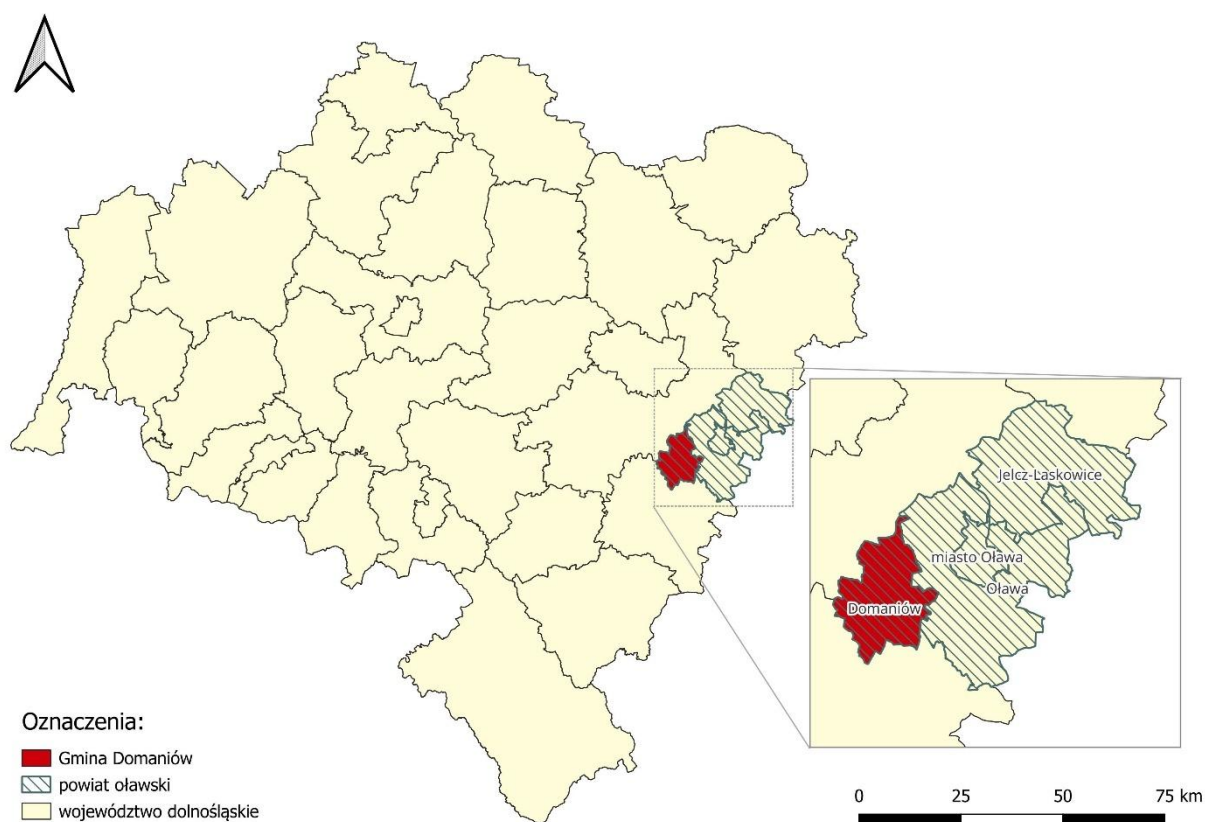

CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA

1.1. Informacje ogólne

Gmina Domaniów jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w zachodniej części powiatu oławskiego. Centrum jednostki stanowi miejscowość Domaniów, w której zlokalizowany jest Urząd Gminy. Gmina graniczy:

- od północy z gminą miejsko-wiejską Siechnice (pow. wrocławski),
- od wschodu z gminą wiejską Oława (pow. oławski),
- od południa z gminą miejsko-wiejską Wiązów (pow. strzeliński) i gminą miejsko-wiejską Strzelin (pow. strzeliński),
- od zachodu z gminą wiejską Borów (pow. strzeliński) i gminą wiejską Żórawina (pow. wrocławski).

Ryc. 1. Położenie Gminy Domaniów na tle województwa dolnośląskiego i powiatu oławskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2023 roku Gminę Domaniów zamieszkiwało 4 914 osób, łącznie stanowiących 6% powiatu oławskiego. W 2023 r. całkowita powierzchnia Gminy wyniosła 94,6 km², co stanowiło 17,9% powierzchni powiatu oławskiego. Przełożyło się to na gęstość zaludnienia równą 52 os./km².

Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego, Gmina Domaniów zaliczona została do grupy gmin z rozwiniętą funkcją transportową.

1.2. Transport i łączność

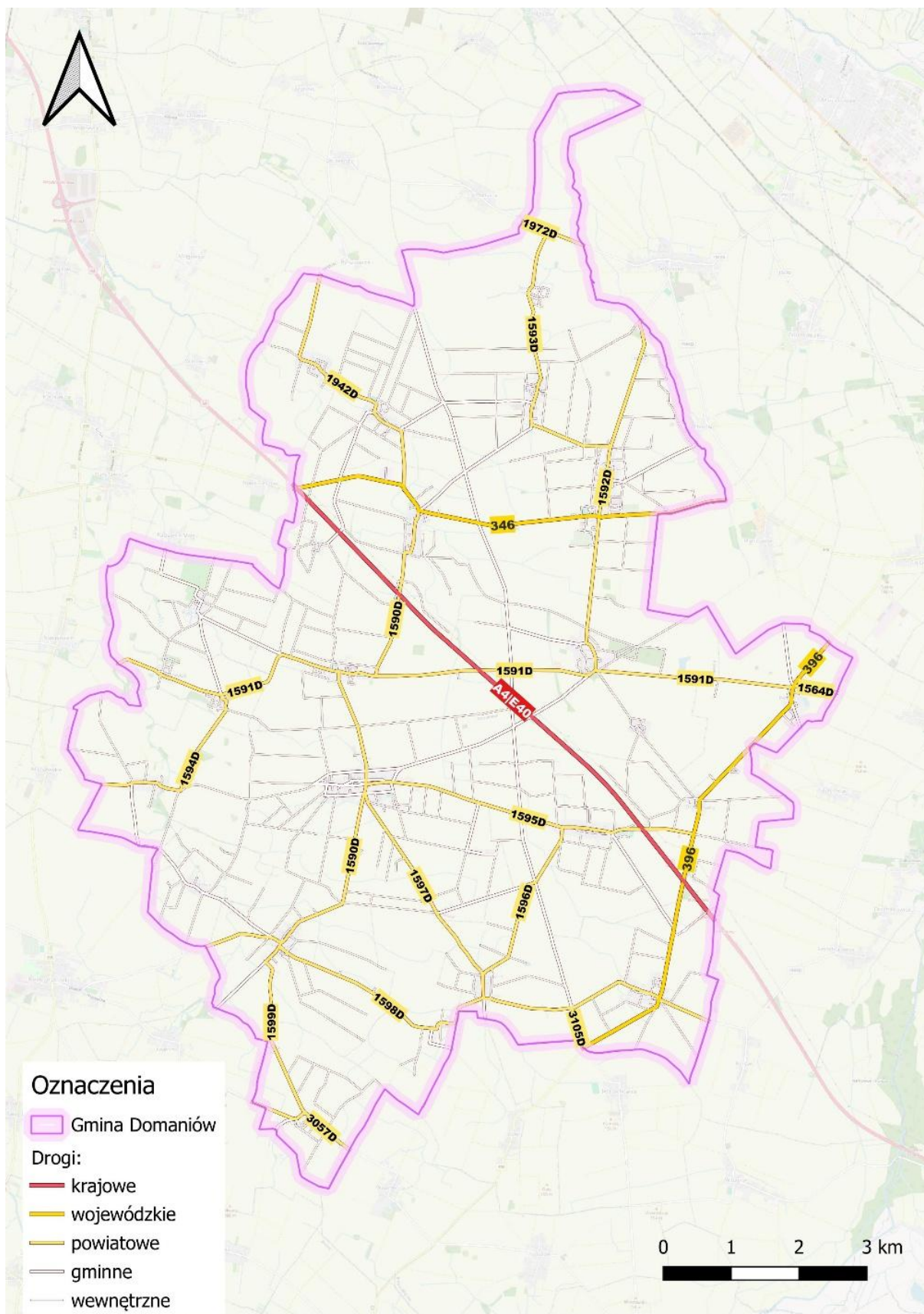
Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych czynników przekładających się na atrakcyjność inwestycyjną oraz osiedleńczą gminy. Rozwinięta sieć drogowa ma również istotne znaczenie dla jakości życia mieszkańców i stymulacji lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego. Jako jeden z podstawowych czynników wpływających na optymalną lokalizację działalności gospodarczej wskazuje się koszty związane z transportem dóbr i surowców, a zatem na dostępność transportową.

Gmina Domaniów wyróżnia się stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią połączeń drogowych, obejmującą drogi o znaczeniu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Przez teren Gminy przebiegają m.in.:

- autostrada A4 relacji Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Przemyśl,
- droga wojewódzka nr 346 relacji Środa Śląska – Godzikowice,
- droga wojewódzka nr 396 relacji Ząbkowice Śląskie – Oleśnica.

Pozytywnym czynnikiem dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy jest przebieg przez jej teren autostrady A4, która prowadzi z zachodu na wschód przez południową Polskę. Ten szlak komunikacyjny należy do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego. Szczególną mocną stroną Gminy Domaniów jest lokalizacja na jej terenie węzła drogowego w miejscowości Brzeziemierz, który umożliwia wjazd na autostradę A4. Szczegóły zostały przedstawione na rycinie poniżej.

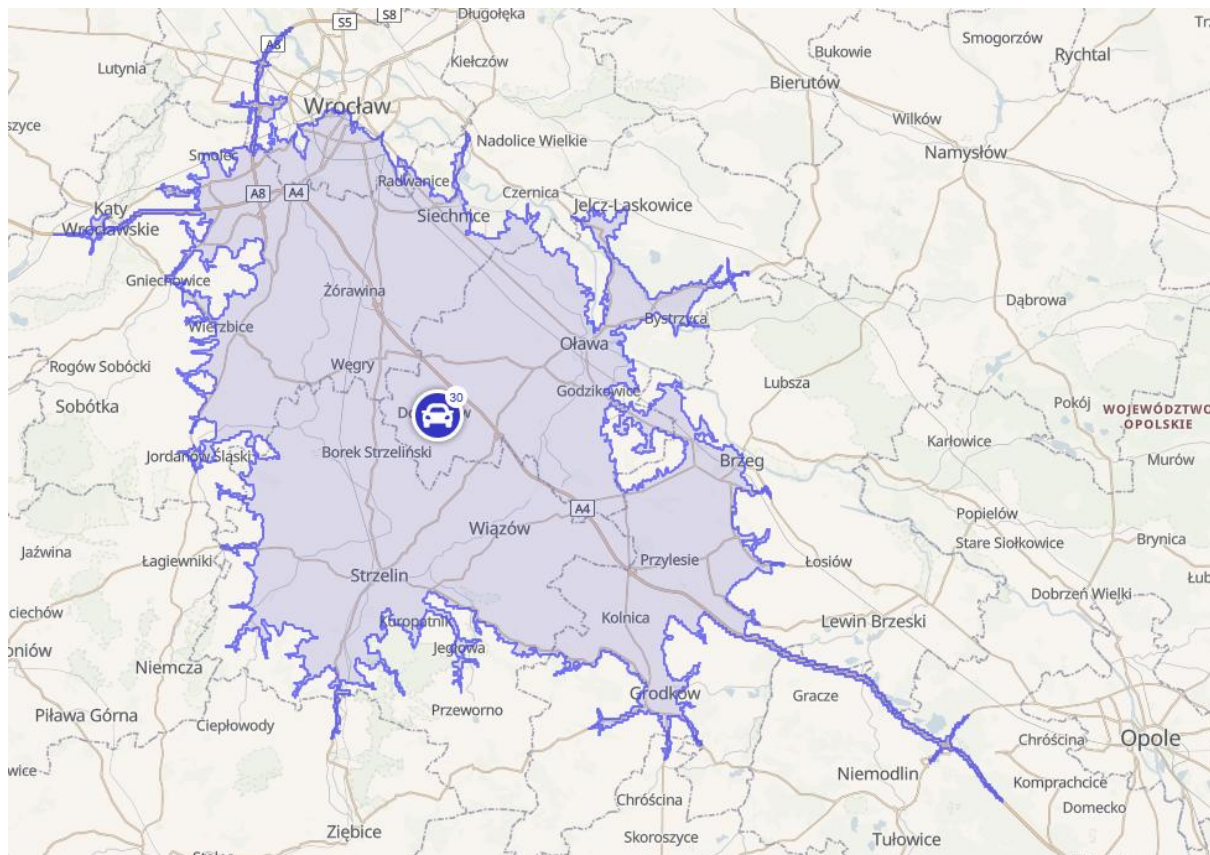

Ryc. 2. Sieć drogowa na terenie Gminy Domaniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Istniejąca infrastruktura drogowa umożliwia dotarcie samochodem w ciągu 30 min z centrum miejscowości Domaniów m.in. do Wrocławia czy Opola.

Ryc. 3. Odległości od centrum miejscowości Domaniów pokonywane samochodem osobowym w ciągu 30 minut (dane orientacyjne)

Źródło: <https://commutetimetemap.com/>

Na terenie Gminy nie znajduje się żaden dworzec ani przystanek kolejowy. Najbliższe obiekty tego typu znajdują się w Boreczku, Węgrach, Warkoczu oraz Oławie.

Sieć drogowa na terenie Gminy Domaniów zapewnia mieszkańcom sprawne przemieszczanie się zarówno w obrębie Gminy, jak i w kontekście komunikacji z innymi częściami powiatu oławskiego.

W Gminie Domaniów planuje się systematyczną poprawę jakości infrastruktury drogowej, obejmującą modernizację istniejących odcinków, w celu zapewnienia lepszej dostępności komunikacyjnej dla mieszkańców i przedsiębiorców.

Planowane inwestycje mają przyczynić się do poprawy komunikacji zarówno wewnątrz Gminy jak i pomiędzy sąsiednimi obszarami, co wpłynie na skrócenie czasu dojazdów i zwiększenie atrakcyjności jednostki.

W latach 2019–2024 wydatki Gminy Domaniów w dziale 600 – Transport i łączność wykazywały zmienny charakter. Najwyższy poziom nakładów odnotowano w 2024 roku,

kiedy to wyniosły 8,5 mln zł, co stanowiło efekt realizacji większych inwestycji infrastrukturalnych, m.in. przebudowy odcinków dróg lokalnych oraz modernizacji elementów infrastruktury okołodrogowej. W latach wcześniejszych nakłady kształtowały się na zdecydowanie niższym poziomie, od około 0,7 mln zł w 2021 roku do 1,7 mln zł w 2022 roku. Średniorocznie, w analizowanym okresie, Gmina przeznaczała na transport i łączność ok. 2,4 mln zł, co stanowiło 6% ogółu wydatków budżetowych.

Tab. 1. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2025 w Gminie Domaniów (tys. zł)

Dział	2019	2020	2021	2022	2023	2024	średnia	udział
600 – Transport i łączność	1 371,87	1 111,76	712,67	1 738,08	1 045,06	8 503,92	2 413,89	6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

W 2023 roku na terenie Gminy Domaniów zrealizowano 14 inwestycji dotyczących modernizacji infrastruktury drogowej i okołodrogowej, o łącznej wartości niemal 7,5 mln zł. Najbardziej kapitałochłonne okazały się przedsięwzięcia związane z budową i przebudową dróg gminnych, co wynika z wysokich kosztów robót ziemnych, nawierzchniowych oraz infrastruktury towarzyszącej. Poniższa tabela przedstawia zrealizowane inwestycje wraz z ich kosztami.

Tab. 2. Przykłady inwestycji infrastrukturalnych zrealizowanych na terenie Gminy Domaniów w 2024 roku

Inwestycja	Koszt (zł)
Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Domaniów (droga nr 1592D Polwica – Wierzbno)	417 955, 59
Kompleksowa modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Domaniów	464 973, 63
Modernizacja wybranych odcinków dróg i chodników na terenie sołectwa Janków	23 500, 00
Modernizacja wybranych odcinków dróg i chodników w miejscowości Piskorzów	25 600, 00
Kompleksowa modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Domaniów	3 282 128, 40
Polwica-Brzemierz droga dojazdowa do gruntów rolnych	575 000, 00
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Wierzbno w Gminie Domaniów (RFRD)	2 377 394, 31
Przebudowa drogi gminnej nr 111587D na odcinku w miejscowości Domaniów (RFRD)	110 000, 00
Przebudowa drogi gminnej nr 111587D na odcinku w miejscowości Domaniów	29 500, 00
Modernizacja chodników przy drogach gminnych we wsi Domaniów	10 489, 57
Modernizacja chodnika w sołectwie Radoszkowice	18 621, 95
Modernizacja wybranych odcinków dróg i chodników na terenie wsi Chwastnica	17 000, 00
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Kończyce	41 745, 45
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w wybranych miejscowościach na terenie Gminy	25 000, 00

Źródło: Raport o stanie Gminy Domaniów za 2024 rok

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne stanowi instrument w rękach samorządów umożliwiający przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym oraz optymalne wykorzystanie dostępnych terenów, w oparciu o dokumenty planistyczne i decyzje jednostek wyższego rzędu. Kluczową funkcją planowania przestrzennego jest również zmierzanie w kierunku rozwoju zrównoważonego, czyli stanu, w którym rozwój każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej i środowiskowej) odbywa się bez pogorszenia stanu pozostałych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa to jeden z podstawowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu. Plan ten określa politykę przestrzenną, docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* (PZPWD), stanowiącym Załącznik nr 1 do Uchwały nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r., określono cztery następujące cele polityki przestrzennej województwa:

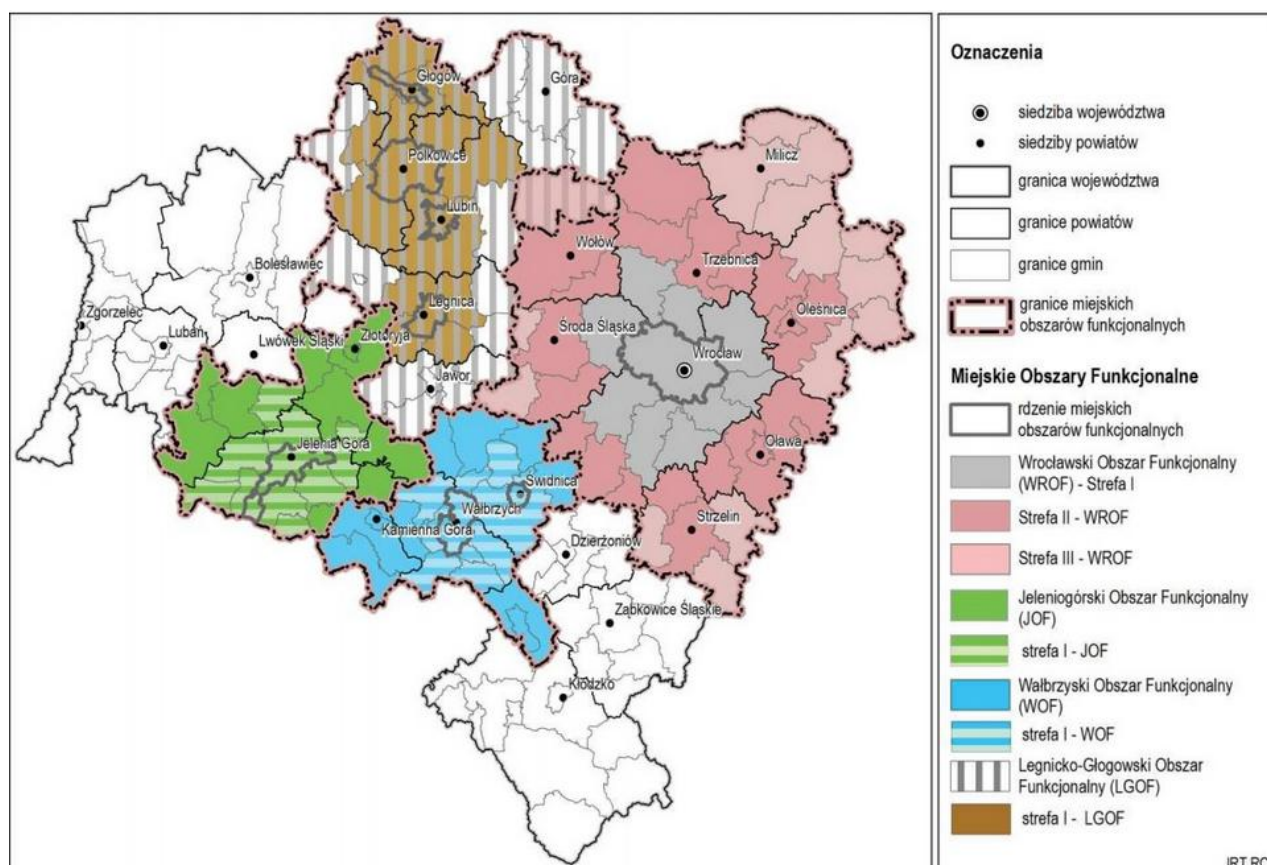
- Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy.
- Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.
- Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.
- Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.

W treści PZPWD Gmina Domaniów została zaliczona do: Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF), do wewnętrznej stery silnego rozwoju WrOF. To jeden z kluczowych miejskich obszarów funkcjonalnych w Polsce, obejmujący Wrocław i otaczające go gminy, o łącznej powierzchni ponad 672 tys. ha i zamieszkały przez ok. 1,2 mln osób. Obszar ten charakteryzuje się silnymi powiązaniem przestrzennymi, społecznymi i gospodarczymi, tworząc zwartą strukturę o metropolitalnym znaczeniu. WrOF pełni funkcje naukowe, gospodarcze i biznesowe, a jego rozwój opiera się na dążeniu do spójności przestrzennej, zrównoważonego transportu i ochrony środowiska. Plan zagospodarowania przestrzennego WrOF ma na celu zapewnienie ładu przestrzennego, sprzyjanie efektywnemu wykorzystaniu terenów i wzmacnianie pozycji regionu na poziomie krajowym i międzynarodowym.

Innym kluczowym dokumentem, opracowywanym przez Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa (w tym związanych z przestrzenią) na najbliższe lata, jest strategia rozwoju województwa.

W *Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030 (SRWD)*, wskazano następujące cele strategiczne:

- efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
- poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
- wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
- odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
- wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Ryc. 4. Podział województwa dolnośląskiego na obszary funkcjonalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.

Całkowita powierzchnia Gminy Domaniów wynosi 94,5 km², z czego użytki rolne stanowią 93,3% powierzchni, a lasy – 0,3%. Tym samym tereny przeznaczone na cele pozarolnicze (mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe) stanowią 6,4% powierzchni badanej jednostki. W Gminie dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, która koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Głównymi ośrodkami wielofunkcyjnymi Gminy jest miejscowość Domaniów oraz Wierzbno, w których obserwuje się największą koncentrację

usług oraz funkcji administracyjnych, kulturowych oraz sportowo-rekreacyjnych. Miejscowości Domaniów, Wierzbno oraz Swojków, stanowią najważniejsze ośrodki rozwojowe Gminy, w których występuje największy ruch budowlany.

Sieć osadnicza Gminy Domaniów składa się z 25 miejscowości, które tworzą 25 sołectw, takie jak: Brzezimierz, Chwastnica, Danielowice, Domaniów, Domaniówek, Gęsice, Gostkowice, Goszczyna, Grodziszowice, Janków, Teodorów, Kończyce, Kuchary, Kurzątkowice, Pełczyce, Piskorzów, Piskorzówek, Polwica, Kuny, Radłowice, Radoszkowice, Skrzypnik, Swojków, Wierzbno oraz Wyszkowice.

 Gmina Domaniów Pokrycie terenu:

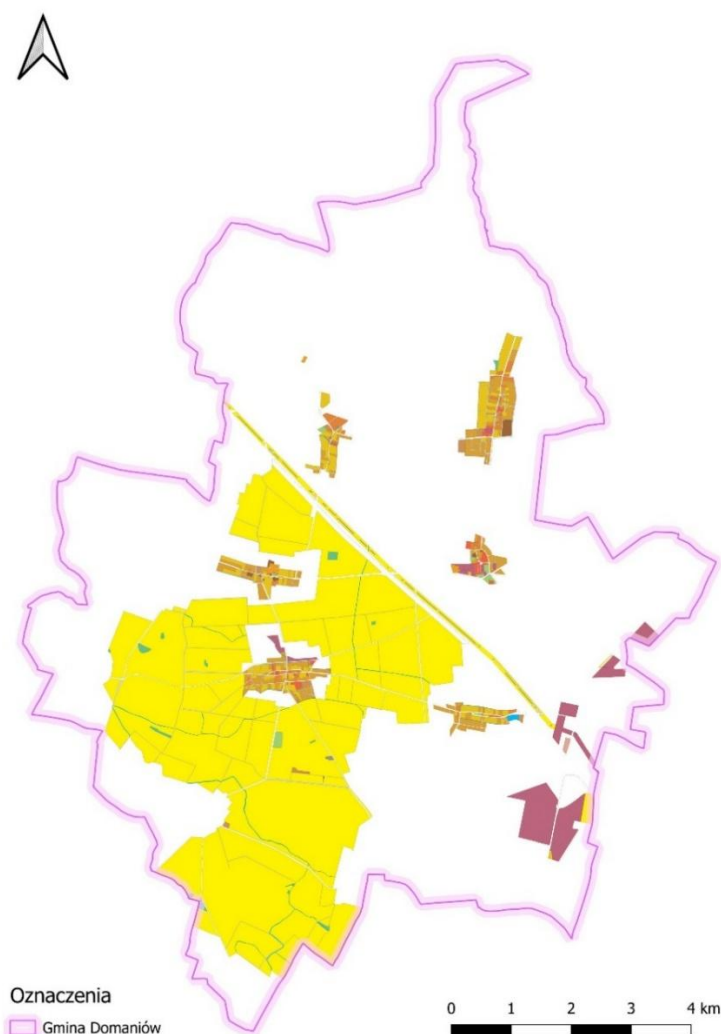
krajowe	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
wojewódzkie	zabudowa przemysłowo-składowa
powiatowe	zabudowa handlowo-usługowa
gminne	pozostała zabudowa
wewnętrzne	place i tereny komunikacyjne

-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie gminy. Dokument ten określa kierunki polityki przestrzennej dla rozwoju danej jednostki administracyjnej zgodnie z obecnymi uwarunkowaniami, trendami rozwojowymi oraz ustaleniami wynikającymi z ponadlokalnych celów polityki przestrzennej. Studium Gminy Domaniów przyjęte zostało na mocy Uchwały nr V/27/15 Rady Gminy Domaniów z dnia 18 marca 2015 roku. Należy jednak zaznaczyć, że w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina Domaniów zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego – dokumentu, który zastąpi jej dotychczasowe Studium. Zgodnie z uchwałą Nr VI/38/24 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Domaniów, Gmina przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) stanowią akty prawa miejscowego, które regulują funkcję oraz sposób wykorzystania danego terenu. Do 2024 roku Gmina Domaniów przyjęła 22 MPZP, które pokryły ok. 30% jej powierzchni całkowitej. Zakres przestrzenny obowiązujących MPZP prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 6. Zasięg przestrzenny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Domaniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz Rejestru Urbanistycznego.

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest za pośrednictwem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) bądź decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W latach 2019–2023 w Gminie Domaniów wydano od 16 do 27 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu rocznie. Najwięcej takich decyzji wydano w 2020 roku (27 decyzji), natomiast najmniej w 2022 roku (16 decyzji). W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców liczba decyzji wahała się od 3,25 do 5,38, co w większości lat pozostawało nieco powyżej średniej dla powiatu oławskiego. Wskazuje to na stosunkowo umiarkowaną, ale stabilną aktywność inwestycyjną na terenie Gminy.

Pod względem wydanych pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń budowy z projektem budowlanym, w analizowanym okresie liczba takich decyzji w Gminie Domaniów wahała się od 17 w 2022 roku do 36 w 2021 roku. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wartości te były zbliżone do średniej powiatowej, przy czym w 2021 roku odnotowano wyraźny wzrost – 7,26 na 1 tys. mieszkańców), przewyższający średnią dla powiatu.

Znaczną część wydanych pozwoleń w Gminie Domaniów stanowiły pozwolenia na budowę nowych budynków mieszkalnych. Ich udział był najwyższy w 2020 i 2021 roku (odpowiednio 89,47% oraz 88,89%), natomiast najniższy w 2023 roku (52,17%). Tendencja ta może wskazywać na większe zainteresowanie mieszkańców budową domów jednorodzinnych w latach 2020–2021, co mogło być związane z rosnącą potrzebą poprawy warunków mieszkaniowych lub preferencją do osiedlania się na obszarach wiejskich w czasie pandemii COVID-19.

W przypadku pozwoleń dotyczących nowych budynków zbiorowego zamieszkania, obiektów niemieszkalnych oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej, ich udział w Gminie Domaniów był zmienny i wahał się od 10,53% (w 2020 roku) do 47,83% (w 2023 roku). Relatywnie wysoki udział w ostatnim roku może świadczyć o rosnącym zainteresowaniu inwestycjami w obiekty gospodarcze, usługowe lub infrastrukturalne, co wskazuje na stopniową dywersyfikację lokalnych inwestycji budowlanych.

Tab. 3. Ruch budowlany w Gminie Domaniów w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu oławskiego

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Gmina Domaniów	23	27	25	16	18
	powiat	311	347	387	373	357
na 1 tys. mieszkańców	Gmina Domaniów	4,46	5,38	5,04	3,25	3,66
	powiat	4,05	4,48	5,00	4,83	4,61
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Gmina Domaniów	21	19	36	17	23
	powiat	474	491	581	366	355
na 1 tys. mieszkańców	Gmina Domaniów	4,07	3,79	7,26	3,45	4,68

	powiat	6,18	6,34	7,51	4,73	4,58
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Gmina Domaniów	61,90	89,47	88,89	70,59	52,17
	powiat	70,46	73,93	80,21	68,85	67,32
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Gmina Domaniów	38,10	10,53	11,11	29,41	47,83
	powiat	29,54	26,07	19,79	31,15	32,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4. Walory kulturowe i turystyczne

Tereny dzisiejszej Gminy Domaniów były zamieszkane już sześć tysięcy lat temu, o czym świadczą ślady kultury łużyckiej. W kolejnych wiekach obszar ten zasiedlali Scytowie, Celtowie, Germanie, a od VI wieku Słowianie, w tym plemię Ślężan. Około 990 roku ziemie te zostały włączone do państwa Mieszka I, a w XIII wieku rozpoczęto zakładanie wsi na prawie niemieckim, co wiązało się ze sprowadzaniem osadników i nadawaniem im przywilejów.

Od 1348 roku Domaniów należał do Czech, później do Habsburgów, a od 1741 roku do Prus. Po II wojnie światowej obszar znalazł się w granicach Polski i został zasiedlony głównie przez ludność z Kresów Wschodnich oraz centralnej Polski.

W XIX i XX wieku nastąpił dynamiczny rozwój gospodarczy – drewniane zabudowania zastąpiono murowanymi, powstały szkoły, rozwijała się sieć kolejowa (zlikwidowana w 1973 roku). Dzisiejszy kształt administracyjny gmina uzyskała w wyniku reform w latach 1973 i 1999.

Dziś Gmina Domaniów wyróżnia się bogatym dziedzictwem historycznym, zróżnicowaną strukturą osadniczą i silnym poczuciem tożsamości lokalnej, które łączy dawną tradycję z nowoczesnym rozwojem społeczno-gospodarczym.

Jednym z potencjałów Gminy Domaniów są jej zabytki – do Rejestru Zabytków prowadzonego przez Wrocławskiego Konserwatora Zabytków wpisane zostało 11 obiektów. W Gminie nie funkcjonuje Gminna Ewidencja Zabytków.

Tab. 4. Wykaz obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego na terenie Gminy Domaniów

Miejscowość	Zabytek
Brzezimierz	kościół fil. pw. Świętego Krzyża, XV, 1879-80, nr rej.: A/1260/1585 z 22.03.1966
Brzezimierz	wzgórze kościelne (niezabudowane działki otaczające kościół), nr rej.: A/1587 z 11.02.2012
Danielowice	mauzoleum, ob. ruina, w parku, pocz. XIX, nr rej.: A/3977/1154 z 20.11.1964
Domaniów	kościół par. pw. Nawiedzenia NMP, XV, ok. 1700, k. XVIII, 1934, nr rej.: 1589 z 22.03.1966
Gostkowice	pałac, ob. dom nr 3, 2 poł. XIX, 1910, nr rej.: A/5841 z 16.08.2012
Janków	kościół fil. pw. św. Michała Archaniola (dec.: św. Mikołaja), XV, 1683, 1955 odbudowa, nr rej.: A/1277/1156 z 20.11.1964

Kuchary	zespół pałacowy, nr rej.: A/3978/623/W z 23.05.1989: - pałac, 1907 - folwark, poł. XIX-XX - park, pocz. XX, nr rej.: A/3977/558/W z 27.12.1984
Piskorzów	kościół fil. pw. św. Michała Archanioła, XV, k. XVIII, nr rej.: A/1278/419/W z 30.09.1978
Wierzbo	kościół par. pw. św. Mikołaja, XIV, 1956-58, nr rej.: A/1279/z 20.11.1964
Wierzbo	kapliczka przydrożna, w polu na pn.-zach. od wsi, XIX/XX, nr rej.: B/113/405 z 6.01.1982
Wierzbo	krzyż przydrożny, kam., 1891, nr rej.: B/1696 z 21.05.2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Na terenie Gminy znajduje się jedno miejsce pamięci narodowej – Pomnik Orlicy z orlętami zlokalizowany pod Urzędem Gminy.

W Gminie Domaniów turystyka nie jest sektorem rozwiniętym i nie odgrywa istotnej roli w strukturze gospodarczej gminy. Brakuje tu większych atrakcji turystycznych, infrastruktury noclegowej oraz zaplecza gastronomiczno-usługowego, które mogłyby przyciągać turystów zewnętrznych. Obszar ten ma przede wszystkim charakter rolniczy i osadniczy, a walory przyrodnicze czy historyczne, choć lokalnie cenne, nie są zagospodarowane w sposób sprzyjający rozwojowi ruchu turystycznego. W związku z tym funkcja turystyczna gminy jest marginalna i ogranicza się głównie do sporadycznych, indywidualnych wizyt osób zainteresowanych lokalną kulturą lub krajobrazem.

Na tym tle wyróżnia się Muzeum „Sami Swoi – Festiwalowe wspomnienia” w Gostkowicach – lokalna inicjatywa kulturalna o potencjale turystycznym. Placówka powstała w 2015 roku z inicjatywy Edwarda Masłowskiego, przy udziale reżysera Sylwestra Chęcińskiego, i upamiętnia dorobek polskiej komedii filmowej. Ekspozycja obejmuje m.in. plakaty, fotografie, rekwizyty filmowe oraz rękopis scenariusza Andrzeja Mularczyka. Część plenerowa muzeum, stylizowana na scenerię wiejską, oddaje klimat filmów. Obiekt pełni również funkcję animacyjną – organizowane są tu wydarzenia cykliczne pod nazwą „Festiwalowe wspomnienia”, które integrują lokalną społeczność i promują dziedzictwo filmowe.

CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. Walory przyrodnicze

Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski (Solon i inni) na podstawie pracy Kondrackiego, Gmina Domaniów położona jest w megaregionie Pozaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, w podprowincji Nizin Środkowopolskich. Gmina zlokalizowana jest, według przyjętej regionalizacji, na terenie makroregionu Niziny Śląskiej. Obszar Gminy położony jest w granicach mezoregionu Równiny Wrocławskiej.

Powierzchnia Gminy Domaniów uboga jest we wzniesienia czy doliny. Ukształtowanie terenu ma głównie równinny charakter. Średnia wysokość n. p. m. oscyluje w granicach 140 m. Najwyższym punktem na terenie Gminy jest wzniesienie zlokalizowane w okolicy wsi Grodziszowice (tuż przy południowej granicy Gminy), którego wysokość wynosi 156,7 m n. p. m. Najniższym terenem jest obszar usytuowany w północnej części Gminy (w okolicy miejscowości Teodorów, tuż przy granicach Gminy wysuniętych najdalej na północ), który znajduje się na wysokości około 125 m n. p. m.

Wody powierzchniowe i podziemne

Całość terenu Gminy Domaniów położona jest w dorzeczu Odry. Przez teren Gminy przepływają potoki lub strumienie nizinne. Łączna powierzchnia wód powierzchniowych wynosi 74,01 ha (0,8 % powierzchni Gminy), z czego wody stojące zajmują 5,51 ha, wody płynące 23,48 ha i rowy 45,02 ha. Według podziału na jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Domaniów znajdują się trzy JCWP o numerach:

- RW6000091334899 – Zielona (potok lub strumień nizinny),
- RW600009133452 – Witówka (potok lub strumień nizinny),
- RW600009133669 – Żurawka (potok lub strumień nizinny).

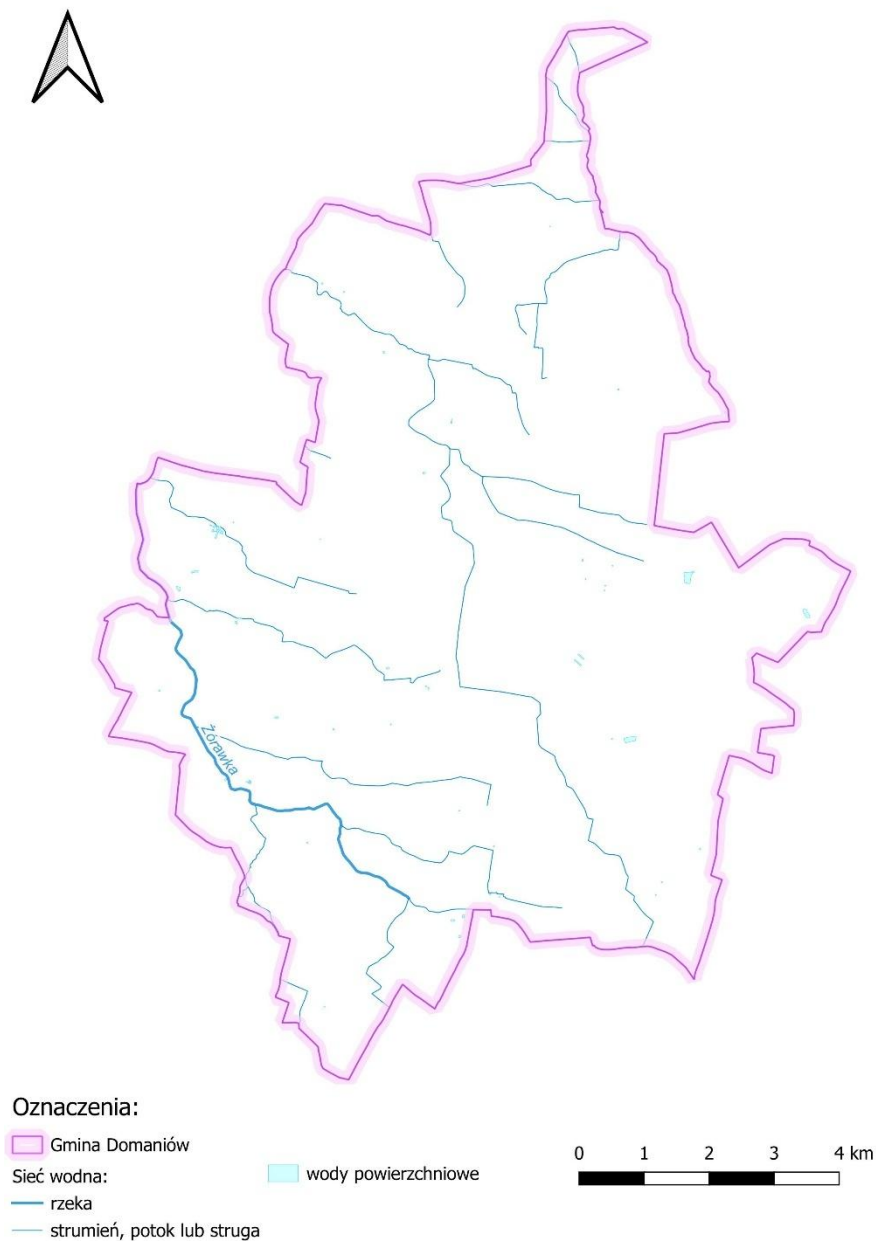
Na terenie Gminy Domaniów występują również wody podziemne. Zgodnie z obowiązującym podziałem jednolitych części wód podziemnych, na terenie Gminy znajdują się JCWPd o numerach:

- GW6000108,
- GW6000109.

Jednostki te znajdują się w dorzeczu Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry. W tych jednostkach zarówno stan chemiczny, jak i ilościowy oceniany jest jako dobry.

Zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne (j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.), Gmina Domaniów nie znajduje się:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$,
- na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$.

Ryc. 7. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Domaniów
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK.

Flora i fauna

Zgodnie z podziałem Polski na regiony geobotaniczne Matuszkiewicza, teren Gminy Domaniów położony jest w obrębie podokręgu Wrocławskiego. Podokrąg ten należy do Okręgu Legnicko-Brzeskiego, w szerszym ujęciu wchodzi on w skład Krainy Dolnośląskiej. Obszary te należą do Działu Brandenbursko-Wielkopolskiego, który z kolei stanowi część Podprowincji Środkowoeuropejskiej Właściwej.

Biorąc pod uwagę podział na krainy przyrodniczo-leśne, Gmina Domaniów zlokalizowana jest na terenie Krainy Śląskiej, w Dzielnicy Wrocławskiej. Dzielnica Wrocławska cechuje się niską lesistością, co oznacza, że powierzchnia lasów jest tu stosunkowo niewielka. Potencjalna produkcyjność siedlisk leśnych utrzymuje się na średnim poziomie, zbliżonym do przeciętnej w całej krainie. Mimo ograniczonej powierzchni leśnej, występujące tu drzewostany charakteryzują się wysoką zasobnością, przewyższającą średnią regionalną. Wskazuje to na dobrą jakość i wydajność istniejących zasobów leśnych.

Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne wg. Wosia, Gmina Domaniów zakwalifikowana została do Regionu Dolnośląskiego Środkowego. Na tle innych regionów klimatycznych Polski wyróżnia się on stosunkowo dużą liczbą dni przymrozkowych. Często występują tu dni z umiarkowanie chłodną pogodą przymrozkową – najczęściej słoneczne, z niewielkim zachmurzeniem lub bez opadów. Szczególnie charakterystyczne są dni przymrozkowe bardzo chłodne, których w ciągu roku występuje średnio około 43. Spośród nich dominują dni o tzw. typie pogody 510, co oznacza bardzo mroźną pogodę (temperatura poniżej -5°C), bez opadów, przy jednoczesnym dużym nasłonecznieniu lub małym zachmurzeniem. Tego typu dni – bardzo chłodne, słoneczne i suche – jest w regionie ponad 23 rocznie. Często pojawiają się także przymrozkowe dni pochmurne, z umiarkowanie zimną temperaturą i bez opadów, określane jako typ 610.

Jakość powietrza

W ramach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska prowadzony jest monitoring środowiska, w tym oceny jakości powietrza. Oceny jakości powietrza dokonywane są w odniesieniu do obszaru stref:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. mieszkańców,
- miast o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tys. mieszkańców,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Tym samym, na obszarze województwa dolnośląskiego wydzielone zostały następujące strefy:

- aglomeracja wrocławska,
- miasto Legnica,
- miasto Wałbrzych,
- strefa dolnośląska (pozostała część województwa).

Gmina Domaniów zalicza się do strefy dolnośląskiej. Badane rodzaje zanieczyszczeń prezentuje poniższa tabela.

Tab. 5. Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie dolnośląskiej w 2024 roku

OCHRONA ZDROWIA LUDZI											
Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	pył PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	pył PM2.5
A	A	A	A	C	C	A	C	A	A	C	A1

klasa A – stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych

klasa B – stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji

klasa C – stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 7.30. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5) z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2024”, opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu.

Na terenie Gminy zlokalizowana jest jedna stacja monitoringu jakości powietrza, na terenie szkoły we Wierzbnie.

Złóża kopalin

Zgodnie z danymi Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski – MIDAS, na terenie Gminy Domaniów nie występują złoża kopalin.

Ochrona przyrody

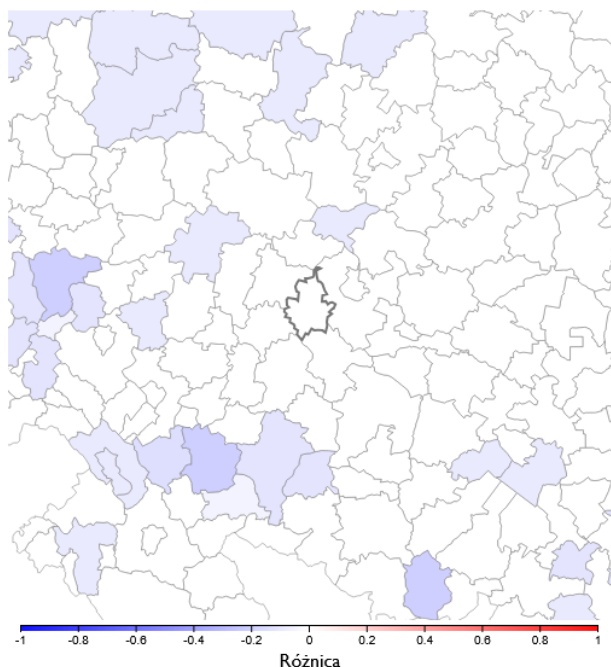
Ochrona przyrody na terenie Gminy Domaniów realizowana jest na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Zgodnie z przytoczoną ustawą za ochronę przyrody uznaje się zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składów, co odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody.

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Domaniów nie ma zlokalizowanych żadnych form ochrony przyrody. Przez obszar Gminy, nie przebiega również żaden korytarz ekologiczny.

2.2. Klimat i odnawialne źródła energii

Analizując klimat lokalny należy brać również pod uwagę zmiany klimatyczne, które silnie wpływają na komfort życia mieszkańców, w szczególności miast i terenów zurbanizowanych. Wdrażanie działań zwiększających odporność tych terenów na zmiany klimatu znajduje oparcie w szeroko pojętym interesie publicznym zawierającym się w dążeniu do zapewnienia jak najkorzystniejszych warunków bytowania człowieka. Poniższe zestawienie przedstawia analizę ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Domaniów w kolejnych dziesięcioleciach. Wynika z niego, że ryzyko zagrożenia jest duże, a niedobór zasobów wodnych może dotyczyć około 70% powierzchni Gminy. Wpływ na to będzie miało stopniowe podnoszenie się temperatury powietrza, a także zwiększanie się ryzyka zagrożenia suszą.

Porównanie: gospodarka wodna - zagrożenia niedoborem zasobów - RCP 8.5 - 2021-2030 vs 2011-2021

DOMANIÓW (POW. OŁAWSKI, WOJ. DOLNOŚLĄSKIE)

Informacje szczegółowe o obszarze

Ekspozycja: 0,388

Podatność: I

Zagrożenie:

- 2021-2030: 0,638
- 2031-2040: 0,688
- 2041-2050: 0,688
- 2051-2060: 0,688
- 2061-2070: 0,688
- 2071-2080: 0,738
- 2081-2090: 0,738
- 2091-2100: 0,625

Ryzyko:

- 2021-2030: 3
- 2031-2040: 3
- 2041-2050: 3
- 2051-2060: 3
- 2061-2070: 3
- 2071-2080: 4
- 2081-2090: 4
- 2091-2100: 3

Ryc. 8. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Domaniów

Źródło: <https://ryzyko.ios.gov.pl/> (dostęp: 14.07.2025).

Według Planu przeciwdziałania skutkom suszy, w Gminie Domaniów, wyróżnia się następujące klasy zagrożenia:

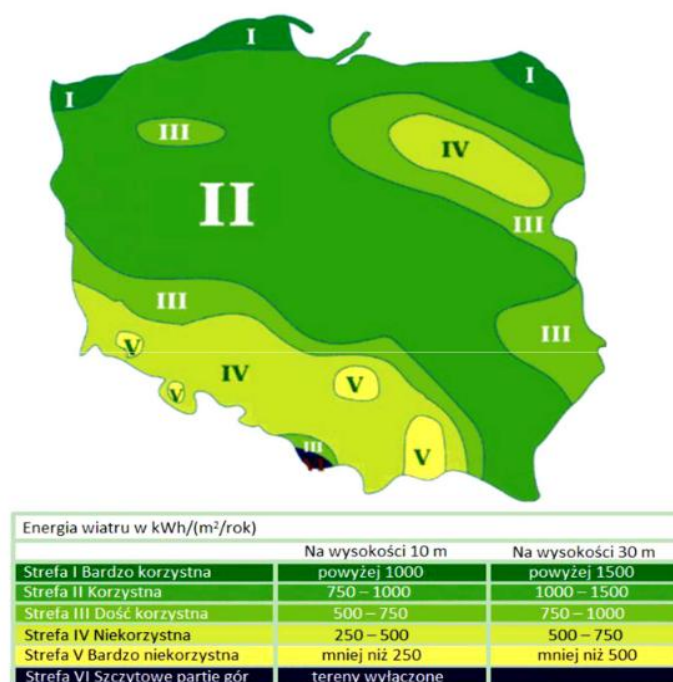
- zagrożenie suszą rolniczą – ekstremalne zagrożenie,
- zagrożenie suszą hydrologiczną – słabo zagrożone,
- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – w części południowej i północnej ekstremalne zagrożenie, w części centralnej silne zagrożenie,
- zagrożenie suszą atmosferyczną – silne zagrożenie.

W łącznym zestawieniu Gmina Domaniów jest w części południowej i północnej ekstremalnie zagrożona suszą, natomiast w części centralnej występuje silne zagrożenie.

Na przestrzeni ostatnich lat temat zrównoważonego rozwoju oraz transformacji energetycznej stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Ze względu na specyficzne uwarunkowania geograficzne Polski, najszybciej rozwijającymi się gałęziami OZE są technologie wykorzystujące potencjał wiatrowy, słoneczny oraz geotermalny.

Energia wiatrowa jest zasobem w pełni odnawialnym, niewyczerpalnym. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s.

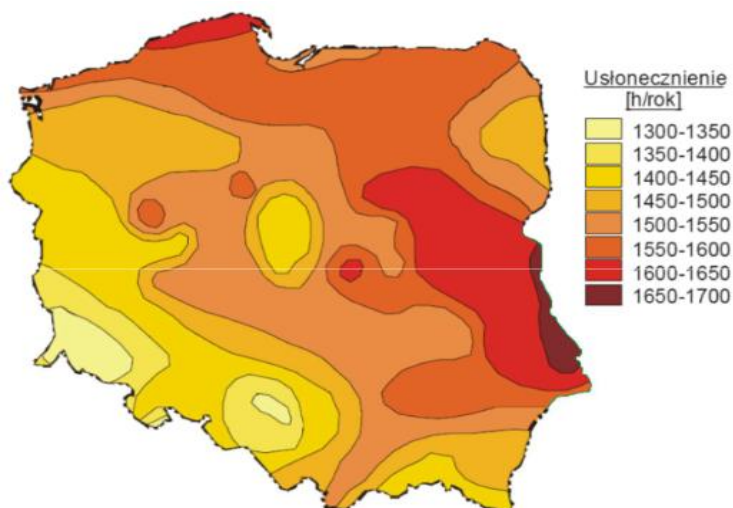
Poniższa rycina przedstawia rozkład energii wiatrowej w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Gmina Domaniów zlokalizowana jest na obszarze Strefy IV, która charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami wietrznymi – potencjał energetyczny obszaru mieści się w zakresie 250-500 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 metrów, a na wysokości 30 metrów 500-750 kWh/(m²/rok). Oznacza to, że Gmina Domaniów charakteryzuje się niekorzystnymi do lokalizowania na jej terenie siłowni wiatrowych. Obecnie w Gminie brak jest elektrowni wiatrowych.

Ryc. 9. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Domaniów położona jest na obszarze, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1400-1450 h/rok. Są to dobre warunki, które umożliwiają rozwój energetyki słonecznej na terenie badanej jednostki.

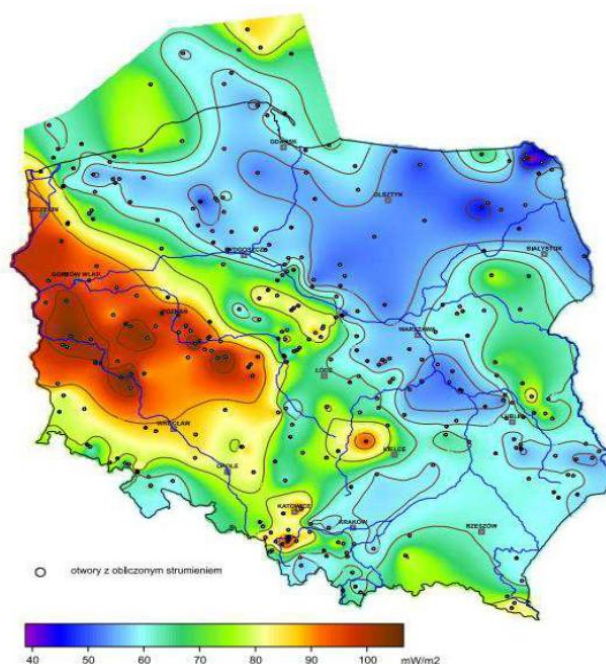
Ryc. 10. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energię geotermalną rozumieć należy jako energię cieplną wnętrza Ziemi. Energię tą dzieli się w zależności od głębokości, z której jest eksploatowana na dwa typy:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Mapa warunków geotermalnych w Polsce wskazuje, że Gmina Domaniów położona jest na obszarze, który charakteryzuje się korzystnym potencjałem do budowy instalacji geotermalnych.

Ryc. 11. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Przeprowadzona analiza pozwala zakładać, że Gmina Domaniów odznacza się korzystnymi uwarunkowaniami do rozwoju OZE. Dotyczy to szczególnie farm fotowoltaicznych oraz instalacji geotermalnych.

Niemniej, pomimo korzystnych uwarunkowań fizyczno-geograficznych, na terenie Gminy Domaniów nie wyznaczono terenów do rozwoju energetyki za pośrednictwem odnawialnych źródeł energii.

Zgodnie z postulatami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Gmina Domaniów znajduje się na obszarze potencjalnie najmniej konfliktowym dla lokalizacji elektrowni wiatrowych (ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe). Na jej terenie wyznaczono również miejsce lokalizacji stacji gazowej.

2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska

Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Zły stan techniczny infrastruktury technicznej skutkować może przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń, a co za tym idzie doprowadzić do jego degradacji. Jej niska dostępność w połączeniu z niską świadomością ekologiczną motywować natomiast może część społeczności do utylizowania problematycznych nieczystości ciekłych i stałych z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych, w sposób prowadzący do degradacji środowiska.

Urządzenia sieciowe i energia ciepła

Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zadania własne gminy obejmują między innymi kwestie związane z wodociągami i zaopatrzeniem w wodę, kanalizację czy zaopatrzeniem w gaz.

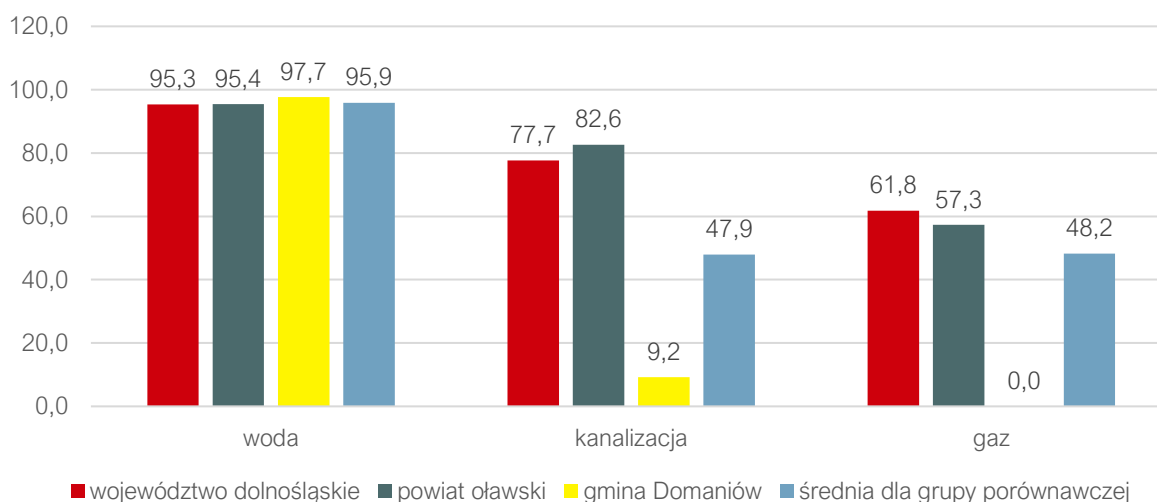
Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą, potencjał inwestycyjny danego terenu, a także na jakość środowiska.

Podmiotem odpowiedzialnym za bieżące utrzymanie i konserwację sieci i urządzeń wodociągowych w Gminie Domaniów jest znajdujący się na jej terenie Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Domaniowie. Według Głównego Urzędu Statystycznego, udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej w 2023 roku wynosił 97,7%, co w zestawieniu z jednostkami porównawczymi jest zadawalającym wynikiem. Jednakże zgodnie z informacjami przekazanymi przez Urząd Gminy Domaniów, w najbliższych latach planuje się rozbudowę sieci do blisko 100% terenów Gminy. Ponadto systematycznie wymieniane są przyłącza wodociągowe wykonane ze stali z uwagi na ich coraz częstsze awarie. Większość z nich została wykonana w latach 90. XX w. i obecnie jest w złym stanie technicznym.

Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Domaniowie również odpowiada za odprowadzanie ścieków na terenie Gminy. Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku jedynie 9,2% mieszkańców Gminy ma zapewniony dostęp do sieci kanalizacji, co powoduje znaczną różnicę w porównaniu do powiatu oławskiego (82,6%), całego województwa dolnośląskiego (77,7%) oraz grupy porównawczej (47,9%). Mieszkańcy nieposiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej do odprowadzania nieczystości ciekłych wykorzystują zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2024 r. rozbudowano sieć kanalizacji sanitarnej dla części miejscowości Domaniów, obecnie kontynuowana jest rozbudowa, a termin jej zakończenia to XI 2025 r. Po zakończonej inwestycji szacuje się, że skanalizowane zostanie ok. 25% Gminy. Dodatkowo, realizowane były programy polegające na dofinansowaniu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, obecnie planowane są kolejne tego typu programy.

Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku na terenie Gminy brak brakuje dostępu do sieci gazowej. Przy czym udział osób korzystających z sieci gazowej w województwie wyniósł 61,8%, w powiecie 57,3% oraz 48,2% w grupie porównawczej.

Na poniższej rycinie przedstawiono szczegółowo dane GUS, obrazujące udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Domaniów na tle powiatu oławskiego, województwa dolnośląskiego oraz grupy porównawczej w 2023 roku.

Ryc. 12. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Domaniów w 2023 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura nośników energii wykorzystywanych w Gminie Domaniów wskazuje na dominację tradycyjnych źródeł ciepła, w szczególności węgla kamiennego. Spośród wszystkich źródeł ciepła, aż 794 instalacje, co stanowi 85,38%, opalane są węglem kamiennym. Taki udział odzwierciedla silne przywiązanie do konwencjonalnych technologii grzewczych, które wciąż charakteryzują się relatywnie niskimi kosztami inwestycyjnymi, ale jednocześnie przyczyniają się do wysokiego poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza. Znacząco mniejszy udział mają inne nośniki energii. Gaz ziemny wykorzystywany jest jedynie w 9 przypadkach (0,97%), a olej opałowy w 17 instalacjach (1,83%). Niewielka liczba użytkowników gazu ziemnego może wynikać z ograniczonej dostępności sieci gazowej na terenie Gminy. Relatywnie niewielką grupę stanowią użytkownicy energii elektrycznej jako źródła ogrzewania – 25 instalacji, co odpowiada 2,69% ogółu. Na szczególną uwagę zasługuje jednak rosnący udział odnawialnych źródeł energii, w tym energii geotermalnej w postaci pomp ciepła, które znalazły zastosowanie w 85 przypadkach, co stanowi 9,14%. Choć udział ten jest jeszcze stosunkowo niewielki, świadczy o stopniowym wzroście świadomości ekologicznej mieszkańców oraz o zainteresowaniu nowoczesnymi, niskoemisyjnymi technologiami grzewczymi. Analizując przedstawioną strukturę, widać wyraźną potrzebę dalszego promowania i wspierania modernizacji systemów grzewczych, szczególnie w kierunku źródeł odnawialnych i niskoemisyjnych. Takie działania przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Gminy.

Tab. 6. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Domaniów w 2024 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział
węgiel kamienny	794	85,38%
gaz ziemny	9	0,97%
olej opałowy	17	1,83%
biomasa, w tym drewno	-	-
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	0	0%
energia elektryczna	25	2,69%
energia słoneczna (kolektory słoneczne)		0%
energia geotermalna (pompy ciepła)	85	9,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Gospodarka odpadami

Gmina jest odpowiedzialna za działania związane z utrzymaniem czystości i porządku na jej terenie. W ramach przetargu został wyłoniony podmiot odpowiedzialny za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie Gminy: Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Domaniowie. Jednostka współpracuje na rzecz sprawnego funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w Gminie, realizując obowiązki zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz standardami środowiskowymi. Na terenie Gminy nie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Najbliższy PSZOK, z którego mogą skorzystać mieszkańcy Gminy Domaniów znajduje się w Godzikowicach przy ulicy Stalowej 12 (55-200 Oława). Organizacja i prowadzenie punktu powierzone zostało P.H.U MAK-MET Stanisław Juśkiewicz. PSZOK pozostaje czynny przez cały rok, od poniedziałku do soboty z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy. Działalność PSZOK ma zapewnić prawidłowe gospodarowanie przez mieszkańców odpadami wielkogabarytowymi, budowlanymi, czy potencjalnie niebezpiecznymi (baterie). Należy jednak pamiętać, iż PSZOK również nie przyjmuje wszystkich rodzajów odpadów od osób prywatnych, a jedynie te wyszczególnione w regulaminie funkcjonowania punktu. Przeteterminowane leki są odbierane przez firmę: Pogotowie Sanitarно-Epidemiologiczne „NOWISTA” S.C. Sergiusz Stanek, Grzegorz Wąs ul. Armii Krajowej 35, 43-300 Bielsko-Biała. Odbiór odbywa się raz w miesiącu z dwóch punktów, które znajdują się w: Urzędzie Gminy Domaniów, Domaniów 56, Przychodni NZOZ, Wierzbno 1A. W budynkach znajdują się pojemniki specjalnie oznakowane i zabezpieczone, aby mieszkańcy Gminy mogli pozbywać się przeteterminowanych leków.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Domaniów w latach 2020-2024. W analizowanym okresie systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Domaniów objętych było średnio około 4 200 mieszkańców. Liczba osób

korzystających z systemu utrzymywała się na stabilnym poziomie, oscylując od 4 147 do 4 226. Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych w analizowanym okresie wahała się od 2 067,99 Mg w 2023 roku do 2 225,59 Mg w 2024 roku. Największy udział w strukturze odpadów miały odpady zmieszane, których masa wahała się od około 1 028 Mg w latach 2021–2022 do ponad 1 080 Mg w 2024 roku. Mimo dominacji odpadów zmieszanych, odnotowano systematyczny wzrost ilości odpadów segregowanych – z 829,17 Mg w 2020 roku do 1 145,45 Mg w 2024 roku. Udział odpadów segregowanych w łącznej masie odpadów sukcesywnie wzrastał, osiągając najwyższy poziom 52% w latach 2021 i 2022. W kolejnych latach udział ten nieznacznie spadł, wynosząc 48% w 2023 roku i 51% w 2024 roku. Ilość zebranych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca oscylowała w granicach 0,49-0,54 Mg rocznie. Najwyższą wartość odnotowano w 2024 roku (0,54 Mg na mieszkańca), co może być związane ze wzrostem konsumpcji oraz zmianami nawyków mieszkańców.

Pod względem poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych Gmina Domaniów w 2023 roku osiągnęła wskaźnik na poziomie 50,34%, co pozwoliło na spełnienie obowiązującego w tym roku wymogu (>35%). W 2024 roku poziom ten wyniósł 46,2%, minimalnie poniżej wymaganego wskaźnika (>45%). Najniższy wynik odnotowano w 2021 roku (16,34%), co wskazuje na istotne wyzwania w zakresie selektywnej zbiórki i przygotowania odpadów do recyklingu w tamtym okresie.

Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Domaniów w latach 2020-2024

		2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		4 226	4 163	4 206	4 191	4 147
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		2 090,29	2 150,92	2 138,73	2 067,99	2 225,59
zmieszane		1 261,12	1 028,08	1 028,16	1 069,74	1 080,14
segregowane		829,17	1 122,84	1 110,57	998,25	1 145,45
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		40%	52%	52%	48%	51%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,49	0,52	0,51	0,49	0,54
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (%)	gmina	30,36	16,34	33,24	50,34	46,2
	wymagany	>50	>20	>25	>35	>45

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

Dane te pokazują, że w ostatnich latach Gmina podejmowała działania w kierunku poprawy gospodarki odpadami, czego efektem był rosnący udział odpadów segregowanych oraz sukcesywne zbliżanie się do wymaganych prawnie poziomów recyklingu. Niemniej jednak, aby trwale osiągnąć i utrzymać wymagane wskaźniki, niezbędne są dalsze działania edukacyjne i inwestycje w infrastrukturę do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów.

Pozostała działalność

Gmina Domaniów prowadzi szereg działań wspierających szeroko pojętą edukację ekologiczną i ochronę środowiska, angażując zarówno mieszkańców, jak i instytucje lokalne. W szczególności gmina wspiera szkoły w organizacji i udziale w konkursach dotyczących edukacji ekologicznej, co sprzyja rozwijaniu świadomości przyrodniczej wśród dzieci i młodzieży.

Istotnym elementem działań jest aktywność w mediach społecznościowych, gdzie regularnie promowane są inicjatywy ekologiczne oraz przekazywane informacje dotyczące ochrony środowiska. W Gminie funkcjonuje także punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste Powietrze”, który umożliwia mieszkańcom uzyskanie profesjonalnego doradztwa w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków i wymiany źródeł ciepła.

Ponadto Gmina aktywnie wspiera ogólnopolskie i lokalne akcje, takie jak „Sprzątanie Świata”, które integrują społeczność wokół idei dbania o czystość i estetykę najbliższego otoczenia. Tego typu działania mają na celu nie tylko poprawę stanu środowiska, lecz także kształtowanie proekologicznych postaw wśród mieszkańców.

Podstawowymi dokumentami w zakresie ochrony środowiska obowiązującymi na terenie Gminy są:

- Plan Zrównoważone Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia (PZM MOFW),
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Domaniów na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Domaniów na lata 2020-2032,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie Gminy Domaniów w 2025 roku.

CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA

3.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą gmin jest liczba podmiotów gospodarczych działających na ich obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządowej. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze gmin powiatu oławskiego oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023.

W latach 2019–2023 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w powiecie oławskim wzrosła o 1 557, osiągając w 2023 roku poziom 9 843 podmiotów. Wzrost ten potwierdza ogólną tendencję rozwoju gospodarczego regionu oraz rosnącą aktywność przedsiębiorczą.

W Gminie Domaniów liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wzrosła w analizowanym okresie o 44, osiągając w 2023 roku wartość 487, co stanowiło 4,9% wszystkich podmiotów w powiecie. W porównaniu do 2019 roku, kiedy udział gminy wynosił 5,3%, odnotowano niewielki spadek udziału, co może świadczyć o wolniejszym tempie wzrostu liczby przedsiębiorstw w porównaniu do innych jednostek samorządu terytorialnego powiatu. Średnia dla grupy porównawczej jednostek wyniosła w 2023 roku 835 podmiotów, co oznacza wzrost o 106 podmiotów względem 2019 roku.

Dane te pokazują, że mimo stabilnego, choć umiarkowanego wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Domaniów, jej rola w strukturze gospodarczej powiatu pozostaje ograniczona. Z jednej strony świadczy to o dominującym rolniczym charakterze gminy i mniejszej skali urbanizacji, z drugiej zaś wskazuje na potencjał do dalszego rozwoju sektora usług, handlu czy niewielkiego przemysłu.

Tab. 8. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu oławskiego oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023

JST	2019		2023		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2019-2023
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat oławski	8 286	100,0%	9 843	100,0%	1 557
miasto Oława	3 986	48,1%	4 564	46,4%	578
gmina Domaniów	443	5,3%	487	4,9%	44
gmina Jelcz-Laskowice	2 360	28,5%	2 904	29,5%	544
gmina Oława	1 497	18,1%	1 888	19,2%	391
średnia dla grupy porównawczej	729	-	835	-	106

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na koniec 2023 roku na terenie Gminy Domaniów zarejestrowanych było 488 podmiotów gospodarczych, co potwierdza umiarkowaną aktywność gospodarczą typową dla gmin o charakterze rolniczo-wiejskim. Największy udział w strukturze podmiotów miały firmy z sektora budownictwa – 120 podmiotów, co stanowiło 25% ogółu. Kolejną znaczącą grupą były podmioty z sekcji handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, których zarejestrowano 104 (22%). Wysoką aktywność odnotowano również w branży przetwórstwa przemysłowego – 51 podmiotów (11%), co może być związane z przetwórstwem płodów rolnych oraz lokalnymi zakładami produkcyjnymi. Istotny udział w strukturze miały także sekcje pozostałej działalności usługowej (41 podmiotów, 8%), transportu i gospodarki magazynowej (33 podmioty, 7%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (20 podmiotów, 4%). Struktura gospodarcza Gminy Domaniów potwierdza przewagę tradycyjnych sektorów, w tym budownictwa, handlu oraz przetwórstwa przemysłowego, przy stosunkowo niewielkim udziale nowoczesnych usług i branż wysokich technologii. Stanowi to wyzwanie, ale także potencjał do dalszej dywersyfikacji gospodarki i przyciągania nowych inwestycji, w tym innowacyjnych oraz opartych na wiedzy.

Tab. 9. Podmioty działające na terenie Gminy Domaniów na koniec 2023 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	2%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	51	11%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	1%
SEKCJA F Budownictwo	120	25%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	104	22%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	33	7%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	1%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	12	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	4%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	4%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	19	4%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1%
SEKCJA P Edukacja	8	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	1%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	41	8%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

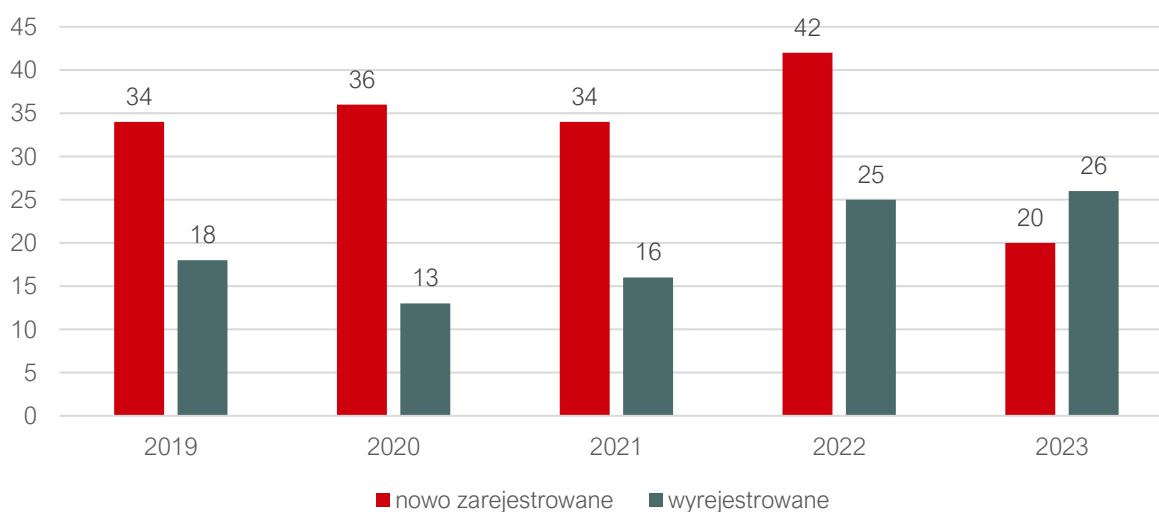
Największe przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Domaniów prezentuje poniższa tabela.

Tab. 10. Podmioty działające na terenie Gminy Domaniów na koniec 2023 r.

Nazwa przedsiębiorstwa	Zakres działalności/branża
Agro-Efekt Sp. z o. o. Swojków	sprzedaż środków ochrony roślin, nawozów, nasion, pasz, chemii rolnej, a także maszyn rolniczych, w tym ciągników i kombajnów oraz sprzętu do nawadniania i odnawialnych źródeł energii
GRIMME Polska Sp. z o. o.	sprzedaż, serwis, naprawa oraz wynajem maszyn rolniczych, szczególnie do uprawy ziemniaków, buraków i warzyw
TORBUD STEFAN TOROŃCZAK	budownictwo, usługi i materiały budowlane, usługi budowlano-remontowe, budowa dróg i autostrad
Piekarnia. Antoni Koch	produkcja pieczywa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Domaniów.

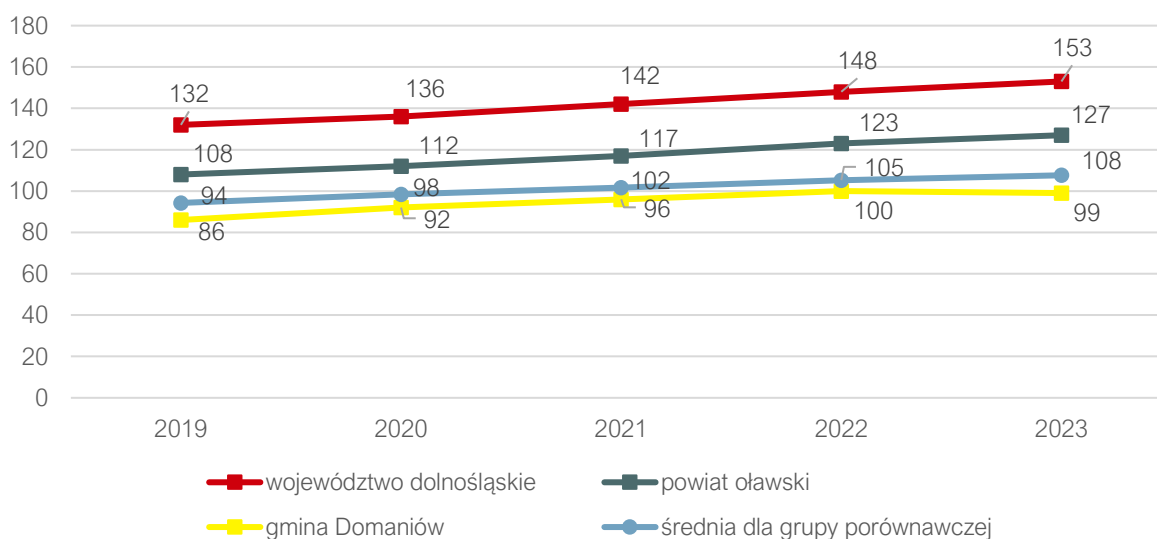
Poniższa rycina przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 na terenie Gminy Domaniów. Z analizy danych wynika, że do 2022 roku liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie Gminy Domaniów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Najwyższą różnicę odnotowano w 2020 roku, kiedy wyniosła ona 23 podmioty. Należy jednak zwrócić uwagę na zmiany, które zaszły w 2023 roku – liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z rejestru REGON przewyższyła liczbę pomiotów nowo zarejestrowanych o 6 podmiotów.

Ryc. 13. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Domaniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla osiągnięcia porównywalności poziomu rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego stosowane jest kryterium liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 tys. mieszkańców. Gminę Domaniów zestawiono ze średnią dla gmin powiatu oławskiego, województwa dolnośląskiego oraz grupy porównawczej, co prezentuje poniższa rycina. W latach 2019-2023 odnotowano tendencję wzrostową na terenie wszystkich jednostek. Średnia liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. Mieszkańców w gminach w województwie dolnośląskim w 2023 roku (153 podmioty) była zdecydowanie wyższa od średniej dla gmin powiatu oławskiego (127 podmiotów), grupy porównawczej (108 podmiotów) oraz dla Gminy Domaniów (99 podmiotów).

Ryc. 14. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Domaniów na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2019-2023

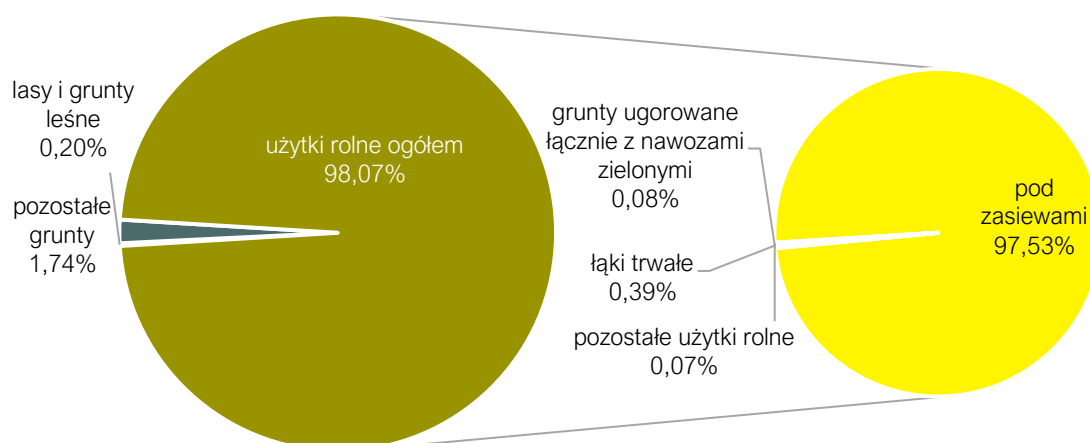
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

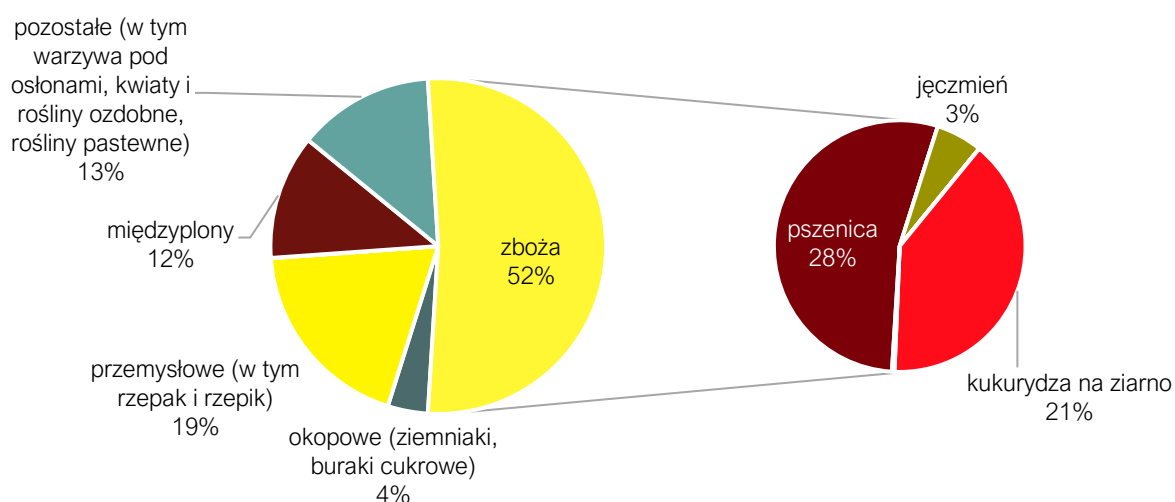
Gmina Domaniów ma charakter typowo rolniczy (użytki rolne stanowią około 93,3% jej powierzchni), dlatego analizując jej gospodarkę lokalną należy uwzględnić specyfikę znajdujących się na jej terenie gospodarstw rolnych. Najbardziej rzetelnym źródłem informacji odzwierciedlającym realny stan rolnictwa są przeprowadzone raz na 10 lat Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a uszczegółowionego na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy, a odmowa przystąpienia skutkować może nałożeniem grzywny. Dzięki przyjętym rozwiązaniom w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2020 r. według danych GUS wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Tym samym, analiza stanu rolnictwa na terenie Gminy Domaniów przeprowadzona została głównie w oparciu o dane pozyskane na drodze PSR 2020.

Na terenie Gminy dominują czarne ziemie właściwe, w znaczeniu mniejszym rozprzestrzenieniu występują również gleby brunatne. Dzięki dogodnym uwarunkowaniom klimatyczno-geologicznym występujące tutaj gleby odznaczają się wysoką urodzajnością o dużą pojemnością sorpcyjną. Około 90% gleb uprawianych należy do I, II i III klasy bonitacyjnej. Zaliczane są do bardzo silnie odpornych i do bardzo odpornych na degradację. Sprzyjają rozwojowi rolnictwa i prowadzeniu przetwórstwa rolno-spożywczego.

W 2020 roku użytki rolne zajmowały około 98% gospodarstw rolnych. W ich strukturze użytkowania dominowały grunty pod zasiewami, które stanowiły 98%. Z kolei lasy i grunty leśne stanowiły jedynie ok. 0,20% ich powierzchni, a pozostałe grunty – ok. 1,7%. Strukturę użytkowania gruntów rolnych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 15. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Domaniów w 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Ryc. 16. Powierzchnia zasiewów upraw w Gminie Domaniów w 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W 2020 r. w Gminie Domaniów łącznie zarejestrowanych było 332 gospodarstw rolnych, co stanowiło ok. 21% wszystkich gospodarstw rolnych znajdujących się w powiecie oławskim. Warto jednak zaznaczyć, że średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie Domaniów jest większa niż średnia dla powiatu oławskiego (na terenie badanej jednostki wyniosła ok. 30 ha, podczas gdy w całym powiecie średnia kształtowała się na poziomie ok. 21 ha). Większość z gospodarstw rolnych w Gminie Domaniów według grup obszarowych użytków rolnych zawierało się w przedziale 1-5 ha (32% wszystkich gospodarstw), a drugim z kolei były gospodarstwa znajdujące się w przedziale 15 ha i więcej (30%).

Tab. 11. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Domaniów na tle powiatu oławskiego

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	gmina Domaniów		powiat oławski	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	332	100%	1 569	100%
do 1 ha włącznie	0	0%	24	2%
1 - 5 ha	106	32%	778	50%
5 - 10 ha	86	26%	319	20%
10 - 15 ha	0	0%	138	9%
15 ha i więcej	98	30%	310	20%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	29,92		20,74	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

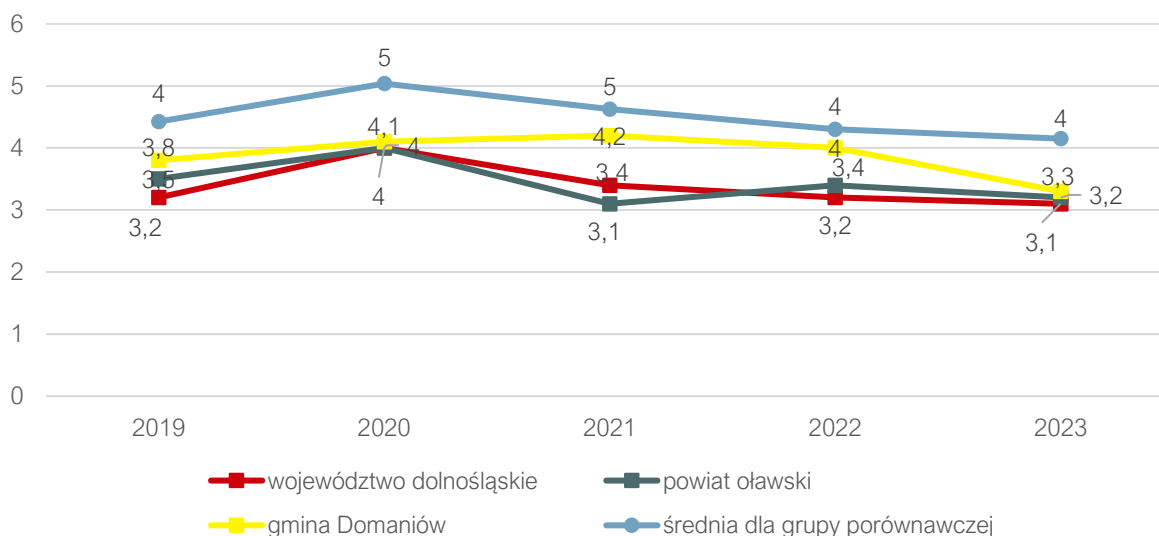
Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych jest szczególnie istotna w analizie ich dochodowości. Nadmierne rozdrobnienie determinuje brak możliwości utrzymania gospodarstwa domowego w oparciu o środki pozyskane z działalności rolniczej. Z kolei wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne wymagają wysokiego stopnia mechanizacji produkcji, co wiąże się z ich kapitałochłonnością. Zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (330). Poddając jednak analizie również inne źródła dochodu, widoczne jest, że najczęściej gospodarstwa domowe nie są utrzymywane wyłącznie z prowadzonej działalności rolniczej, ale również z innych form zarobkowania. W 26,9% przypadków były to również dochody z pracy najemnej, w 9,8% - dochody z emerytury i renty, w 8,5% dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej, a w 4,4% – dochody z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą. Wysoki udział gospodarstw czerpiących dochody z tytułu renty lub emerytury może świadczyć o tym, że są to gospodarstwa osób w wieku poprodukcyjnym, zajmujących się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Potencjalnie może to również świadczyć o tym, że kolejne pokolenia nie chcą przejmować rodzinnych gospodarstw i kontynuować prowadzenia działalności rolniczej. Mimo to wartość ta była niższa niż średnia w powiecie, gdzie udział ten wynosił około 12,5%.

Rynek pracy

Zjawiskiem ściśle związanym z dynamiką oraz kierunkiem rozwoju gospodarczego jednostki samorządowej jest sytuacja na rynku pracy. Dostępność stabilnego zatrudnienia

w połączeniu z satysfakcją z wykonywanej pracy ma bezpośredni wpływ na ocenę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą jednostki. Wyrazem złej sytuacji na lokalnym rynku pracy jest wzrost bezrobocia. Osobę bezrobotną rozumieć należy jako osobę, która ukończyła 18 rok życia i nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego, która pozostaje niezatrudniona i nie podejmuje działalności zarobkowej, ale może podjąć pracę i jest zarejestrowana w odpowiednim dla miejsca stałego bądź czasowego zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukuje miejsca zatrudnienia lub pracy zarobkowej. Wysokie bądź długotrwałe bezrobocie wpływać może także na nasilenie się innych problemów społecznych, takich jak: ubóstwo, alkoholizm czy przestępczość.

Poniższa rycina przedstawia zmiany udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Domaniów na tle średniej dla gmin powiatu oławskiego, województwa dolnośląskiego oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023. W analizowanym okresie średnia wartość wskaźnika na terenie badanej jednostki kształtowała się na poziomie 3,9%, co stanowiło wynik wyższy od średniej dla gmin województwa dolnośląskiego (3,4%) oraz powiatu rawickiego (3,4%), jednak niższy od średniej dla grupy porównawczej (5%). Udział osób pozostających bez pracy na terenie Gminy był najwyższy w 2021 roku, kiedy to kształtował się na poziomie 4,2%. Sytuacja ta była skutkiem kryzysu gospodarczego wywołanego globalną pandemią SARS-CoV-2. Zaobserwowano jednak, że już w kolejnych latach udział ten uległ zmniejszeniu i kształtował się w przedziale 4%-3,3%.

Ryc. 17. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Domaniów na tle średniej gmin powiatu, województwa i grupy porównawczej w latach 2019-2023
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Oławie, na dzień 30 czerwca 2025 roku, w powiecie oławskim zarejestrowanych było 1 699 osób bezrobotnych, z czego 826 stanowiły kobiety. Analizując czas pozostawania bez pracy, największy odsetek stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy.

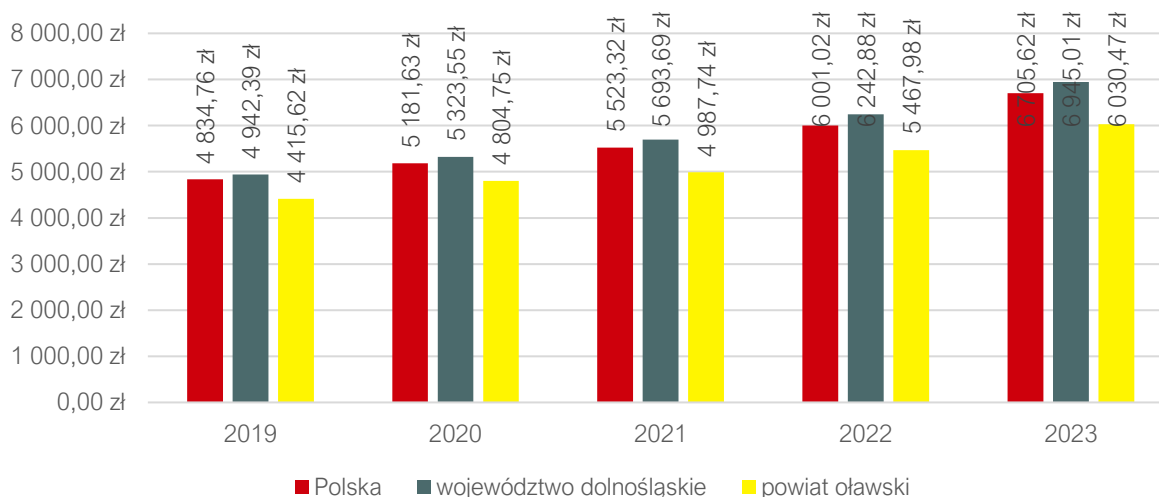
W grupie tej znalazło się łącznie 593 osoby (327 osób w przedziale 6–12 miesięcy i 325 osób powyżej 24 miesięcy). Nieco mniejszy udział dotyczył osób bez pracy od 3 do 6 miesięcy (301 osób) oraz od 1 do 3 miesięcy (286 osób), natomiast najniższy udział odnotowano wśród osób pozostających bez zatrudnienia krócej niż miesiąc (192 osoby). Struktura bezrobotnych w powiecie oławskim odzwierciedla wyzwania charakterystyczne dla obszarów wiejskich i rolniczych, w tym wysoki udział osób o niższych kwalifikacjach oraz duży odsetek osób długotrwale pozostających bez pracy. Dane te potwierdzają potrzebę dalszego rozwoju instrumentów wsparcia rynku pracy, w tym działań aktywizacyjnych, szkoleń podnoszących kwalifikacje oraz programów wspierających powrót kobiet na rynek pracy.

Tab. 12. Struktura bezrobotnych w powiecie oławskim w 2025 roku (stan na 30 czerwca 2025 r.)

		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		1699	826
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	192	102
	1-3	286	137
	3-6	301	145
	6-12	327	164
	12-24	268	117
	Powyżej 24	325	161
Wiek	18-24	182	108
	25-34	350	210
	35-44	457	250
	45-54	393	176
	55-59	191	79
	60 lat i więcej	126	3
Wykształcenie	wyższe	258	169
	policealne i średnie, zawodowe/branżowe	358	208
	średnie ogólnokształcące	243	157
	zasad. zawodowe/branżowe	386	124
	gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	454	168

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z rynku pracy MRiPS-01 Powiatowego Urzędu Pracy w Oławie

Według danych zawartych w Barometrze Zawodów w powiecie oławskim w 2025 roku występować będzie duży deficyt poszukujących pracy w następujących zawodach: mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń, lekarze pielęgniarze, pracownicy służb mundurowych, pracownicy socjalni oraz wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych.

Ryc. 18. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie oławskim i województwie dolnośląskim na tle kraju w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Stan finansów samorządowych

Stan finansów samorządowych determinuje zdolność jednostki samorządu terytorialnego do zaspokajania bieżących potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz podejmowania działań inwestycyjnych, przez co w znaczący sposób wpływa na dynamikę i kierunek rozwoju lokalnego.

Wykonanie budżetu

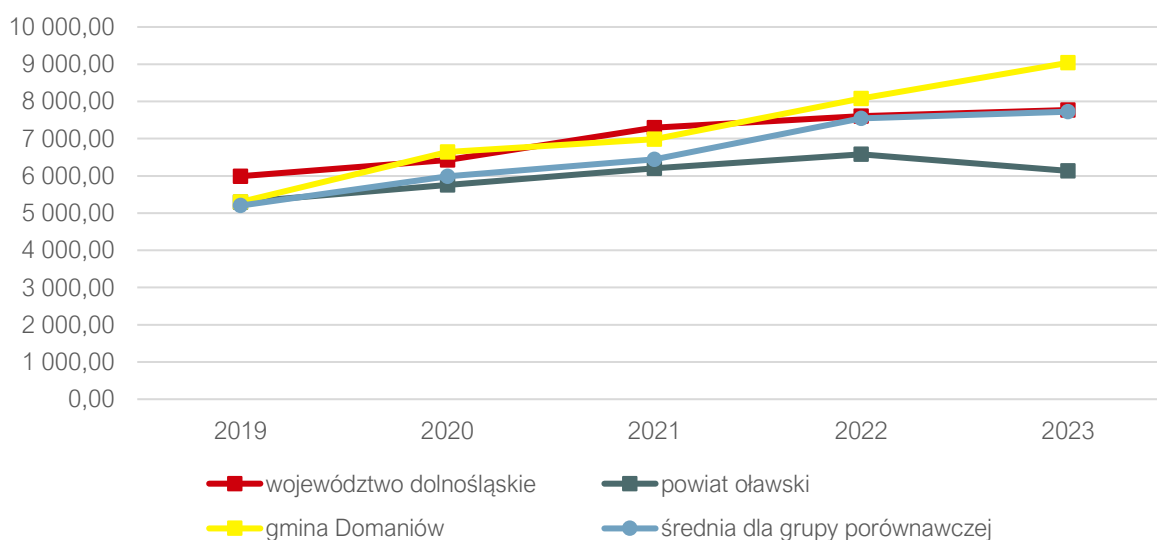
W latach 2019-2024 dochody Gminy Domaniów ulegały stopniowemu zwiększeniu z kwoty 27,4 mln zł do 52,4 mln zł. Wpływ na to miał sukcesywny wzrost dochodów bieżących, które średnio stanowiły 83% dochodów ogółem, w szczególności wzrost dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące, subwencji ogólnej oraz dochodów z tyt. udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Z kolei dochody majątkowe ulegały w tym okresie znacznym wahaniom. Najwyższe dochody majątkowe Gmina uzyskała w 2024 roku (15,6 mln zł, z czego dotacje i środki przeznaczone na inwestycje wynosiły 15,57 mln zł), a najniższe w 2019 roku (1,5 mln zł, z czego prawie 90% stanowiły dotacje i środki przeznaczone na inwestycje).

Tab. 13. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Gminy Domaniów w latach 2019-2024 (tys. zł)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem	27 358,41	33 493,49	35 027,83	40 083,68	44 510,56	52 415,12
Dochody bieżące	25 853,82	29 475,85	30 965,39	36 917,01	33 331,30	36 825,20
Dochody majątkowe	1 504,59	4 017,64	4 062,44	3 166,67	11 179,26	15 589,92
Wydatki ogółem	28 058,86	32 201,09	31 907,50	41 258,85	53 157,87	49 228,66
Wydatki bieżące	24 706,36	26 945,80	28 792,35	34 536,25	32 326,48	33 534,71
Wydatki majątkowe	3 352,50	5 255,30	3 115,15	6 722,59	20 831,39	15 693,95
Wynik budżetu	-700,46	1 292,40	3 120,34	-1 175,16	-8 647,31	3 186,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Przeliczając dochody ogółem na 1 mieszkańca, w latach 2019-2023 wynosiły one średnio 7 210,18 zł, przy czym z roku na rok ulegały one stopniowemu zwiększeniu. Porównując je do średniej dla gmin powiatu oławskiego, województwa dolnośląskiego oraz grupy porównawczej, Gmina Domaniów w latach 2020, 2022 oraz 2023 osiągnęła wyższy poziom dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

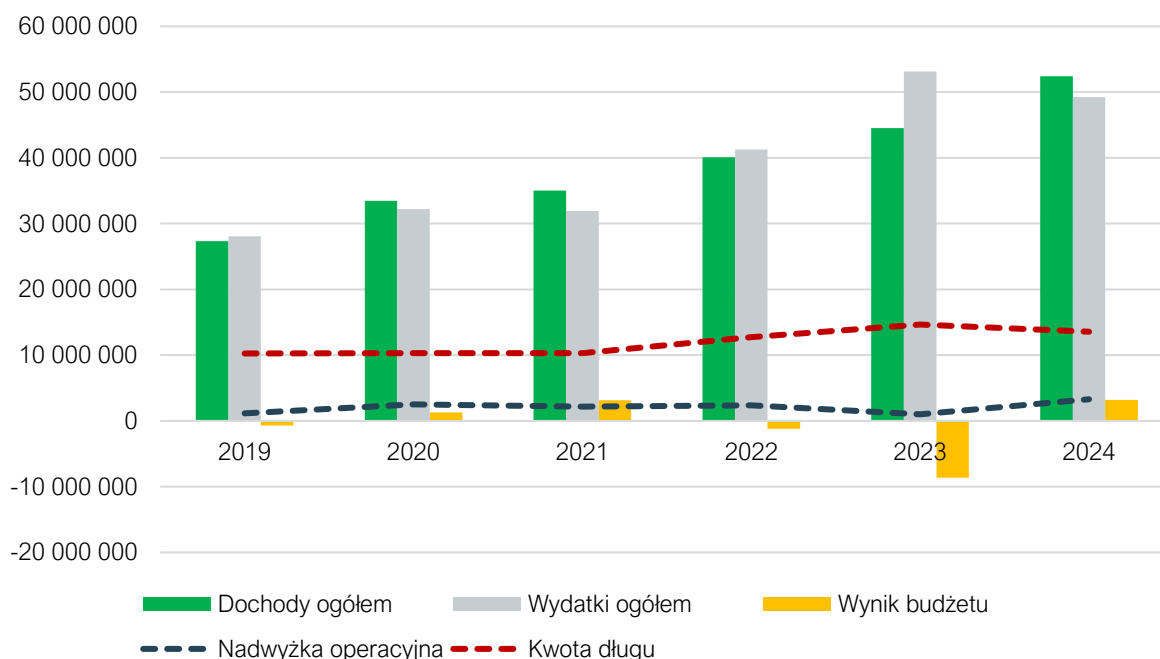

Ryc. 19. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej na latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki Gminy Domaniów, zauważa się tendencję wzrostową z 28,1 mln zł w 2019 roku do 53,2 mln zł w 2023 roku. W latach 2019-2022 wydatki bieżące stanowiły średnio około 87%, a w latach 2023-2024 ich udział zmniejszył się do 65%. Było to spowodowane zmianą sposobu rozliczania Programu Rodzina 500+/800+, gdzie wypłaty z tego programu przyznawane są przez ZUS (stąd wydatki bieżące uległy zmniejszeniu), a także wydatkowaniem przyznanych dotacji, głównie z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład (wydatki majątkowe w tym roku były porównywalne do łącznej kwoty wydatków majątkowych poniesionych w pozostałych latach analizy).

Poniższy wykres przedstawia wykonanie budżetu Gminy Domaniów w latach 2019-2023. Zestawiając dochody i wydatki Gminy Domaniów należy zauważyć, że w latach 2019, 2022 i 2023, łączne dochody budżetowe nie pokrywały wydatków, powodując w tych latach deficyt budżetowy. Najwyższy ujemny wynik budżetu wystąpił w 2023 roku, kształtując się na poziomie -8,6 mln zł. W tym roku najniższy wynik osiągnęła również nadwyżka budżetowa (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) osiągając nieco ponad 1 mln. zł. Niski poziom nadwyżki operacyjnej, jeżeli będzie się utrzymywał w kolejnych latach, może zagrażać stabilności finansowej Gminy, stąd należy podjąć działania zmierzające do poprawy generowanych dochodów bieżących lub ograniczenia wydatków bieżących. Ponadto kwota długu w analizowanym okresie wahała się średnio na poziomie 12 mln zł, stanowiąc około 31% dochodów ogółem.

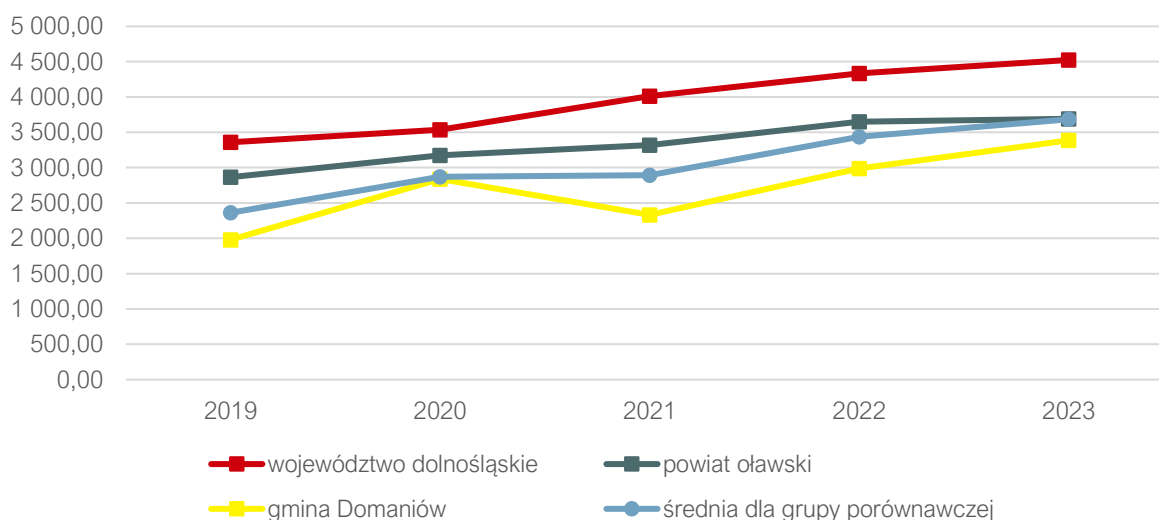
Ryc. 20. Wykonanie budżetu Gminy Domaniów w latach 2019-2024
 Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najistotniejszą rolę odgrywają dochody własne, które są czynnikiem decydującym o samodzielności finansowej jednostki. Zaliczane są do nich przede wszystkim podatki o opłaty lokalne. Jest to szczególnie ważne, ponieważ w tej kategorii dochodów gmina posiada prerogatywy do kształtowania ich poziomu poprzez wydawanie uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki znacznemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

W latach 2019-2023 dochody własne Gminy Domaniów na 1 mieszkańca wzrosły z 1 980,28 zł do 3 385,97 zł, co oznacza poprawę o ponad 70%. Pomimo tego dynamizmu, poziom dochodów nadal pozostaje niższy niż średnia dla powiatu oławskiego (3 691,38 zł) i województwa dolnośląskiego (4 524,19 zł), a także niższy niż średnia dla gmin porównywalnych (3 684,32 zł w 2023 roku).

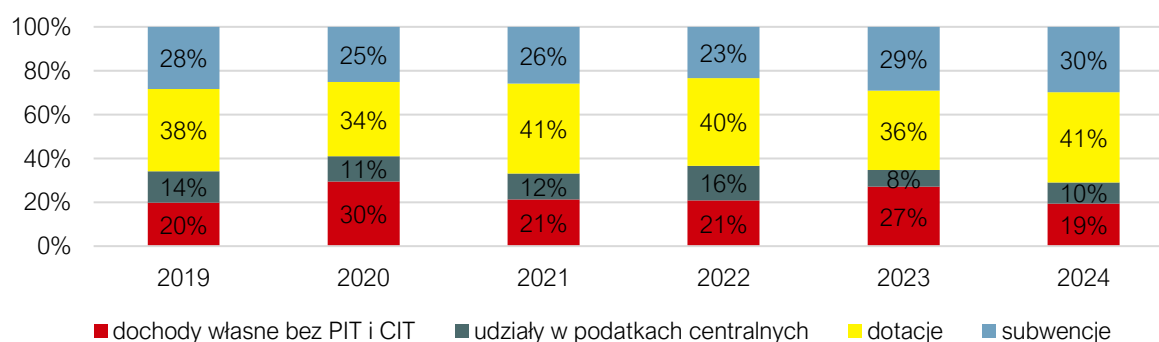
Rok 2021 przyniósł spadek dochodów (do 2 330,24 zł), prawdopodobnie w związku z ograniczeniami pandemicznymi. W kolejnych latach nastąpił jednak wzrost. Dane wskazują na umiarkowany potencjał dochodowy gminy, co wynika z jej rolniczego charakteru i ograniczonej bazy podatkowej.

Ryc. 21. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa i grupy porównawczej w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Gminy Domaniów w latach 2019-2024 można zaobserwować, że najwyższy udział w tych dochodach miały dotacje. W latach 2019-2022 stanowiły one średnio 38% wszystkich wpływów budżetowych, a w 2023 roku, ze względu na całkowite przeniesienie wypłat z Programu Rodzina 500+/800+ do ZUS, uległy one zmniejszeniu do 36%. Z kolei drugą największą grupę dochodów Gminy stanowiły subwencje. W latach 2019-2024 ich średni udział kształtował się na poziomie ok. 27%. W analizowanym okresie dochody własne (bez PIT i CIT), do których zalicza się m.in. podatki i opłaty lokalne stanowiły średnio 23%. Z kolei najniższy udział w strukturze dochodów budżetowych stanowił udział w podatkach centralnych – średnio 12%. Wynik ten świadczy o ograniczonej możliwości samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwości samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

Ryc. 22. Struktura dochodów Gminy Domaniów w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród dochodów podatkowych najważniejszą rolę odgrywają dochody z tyt. udziału gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatku od nieruchomości.

Średnio w latach 2019-2024 podatek PIT wahał się między 3,3 mln zł w 2023 roku a 6,3 mln zł w 2022 roku. Różnice te były spowodowane zmianą polityki fiskalnej na poziomie państwa. Z kolei podatek od nieruchomości ulegał stopniowemu wzrostowi do poziomu 3,5 mln zł w 2024 roku. Rolniczy charakter Gminy Domaniów podkreślają wysokie dochody z tyt. podatku rolnego – w 2019 roku wynosiły one 1,79 mln zł, a w 2024 roku osiągnęły poziom 2,84 mln zł, co oznacza wzrost o ponad 58% w ciągu pięciu lat. W analizowanym okresie Gmina Domaniów osiągnęła również znaczne dochody z podatku od czynności cywilnoprawnych oraz podatku od środków transportowych (w analizowanym okresie stosowała obniżone stawki podatkowe od środków transportowych). Należy jednak zwrócić uwagę, że dochody od czynności cywilnoprawnych w 2023 roku uległy znacznemu zmniejszeniu w stosunku do poprzedniego roku. Co istotne, dochody z tyt. udziału gminy w podatku od osób prawnych (CIT) nie stanowiły istotnego źródła dla Gminy Domaniów. Relatywnie niskie wartości dochodów z CIT odzwierciedlają rolniczy charakter Gminy Domaniów oraz niewielką liczbę dużych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność.

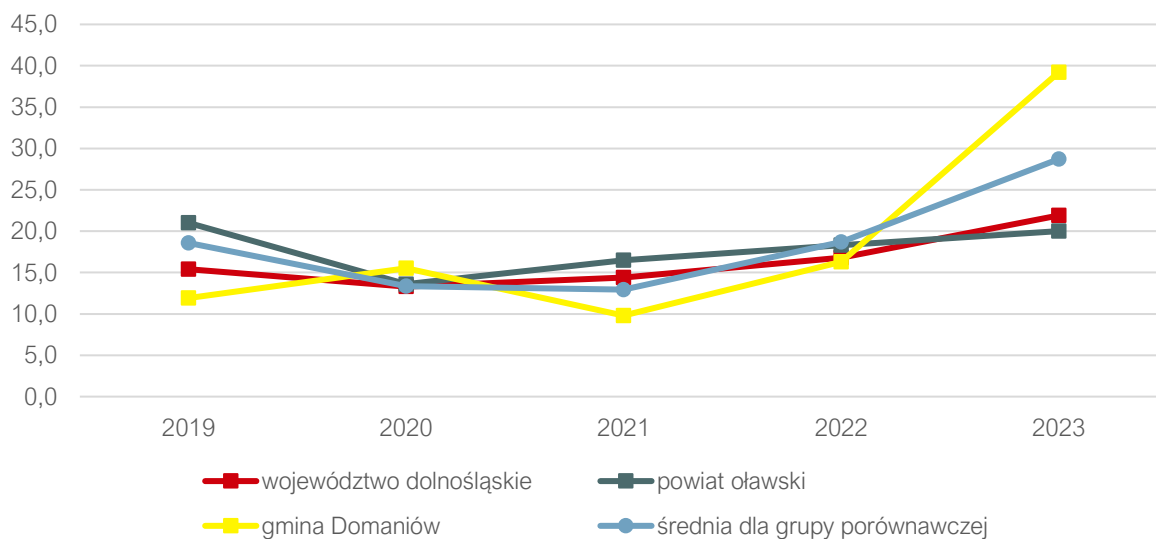
Tab. 14. Dochody podatkowe Gminy Domaniów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PIT	3 882 209,00	3 802 066,00	4 057 630,00	6 325 652,57	3 299 917,00	4 940 126,00
CIT	42 601,86	15 947,60	85 801,35	25 257,64	48 788,00	83 052,00
podatek rolny	1 792 121,80	1 997 261,82	1 966 138,49	2 005 225,80	2 550 679,07	2 843 930,20
podatek od nieruchomości	2 355 738,72	2 573 020,17	2 615 203,98	2 692 646,04	3 186 057,25	3 542 704,63
podatek leśny	1 573,84	1 560,34	1 568,01	1 692,00	2 607,67	2 612,35
podatek od środków transportowych	124 840,67	129 260,06	141 263,16	171 176,18	181 843,48	192 117,00
podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	9 001,88	8 436,54	8 790,78	20 967,68	22 495,22	23 818,12
podatek od czynności cywilnoprawnych	183 813,14	191 941,00	446 248,94	281 291,79	185 828,81	315 476,66
wpływy z opłaty skarbowej	15 459,83	14 772,00	21 520,00	20 553,00	19 904,00	18 397,75
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród wydatków budżetowych, największy ich udział w latach 2019-2024 dotyczył kolejno działu 801 – Oświata i wychowanie (średnio 40%), 855 – Rodzina (14%), 750 – Administracja publiczna (10%), 600 – Transport i łączność (6%), 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (5%) oraz 855 – Rodzina (5%). Z kolei średni udział wydatków inwestycyjnych w latach 2019-2022 wynosił 18,5% i w 2023 roku zwiększył się

do 39,2% osiągając poziom wyższy od średniej dla gmin powiatu oławskiego, województwa dolnośląskiego oraz grupy porównawczej.

Ryc. 23. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Domaniów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2023 roku w Gminie Domaniów, zrealizowano, kontynuowano lub rozpoczęto realizację m.in. następujących projektów:

- Termomodernizacja budynków szkolnych w Gminie Domaniów (łącznie: 14 434 647,03 zł),
- Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Domaniowie (łącznie: 25 000,00 zł),
- Zakup infrastruktury sprzętowej na potrzeby projektu pn. „Cyfrowa Gmina Domaniów” (łącznie 133 488,09 zł).

Finansowanie ze źródeł zewnętrznych

Poniższa tabela prezentuje wykaz projektów, na które Gmina Domaniów pozyskała dofinansowanie z Funduszy Europejskich w latach 2007-2024. Łączna wartość dofinansowania wyniosła ok. 26,8 mln zł.

Tab. 15. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość dofinansowania	Wartość projektu
Fundusze Europejskie na lata 2007-2013				
1.	Przebudowa obiektu szkolnego na potrzeby Przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Danielowicach i wyposażenie nowopowstałej placówki przedszkolnej	Gmina Domaniów	368 203, 96 zł	905 466, 52 zł
2.	Szkoła możliwości	Gmina Domaniów	277 465, 50 zł	326 430, 00 zł
3.	Dajmy dzieciom lepszy start	Gmina Domaniów	212 478, 75 zł	249 975, 00 zł
4.	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III	Gmina Domaniów	98 614, 62 zł	116 017, 20 zł
Fundusze Europejskie na lata 2014-2020				
1.	Termomodernizacja budynków szkolnych w Gminie Domaniów	Gmina Domaniów	6 794 684, 63 zł	15 354 876, 92 zł
2.	Świat wokół nas – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Domaniów i Gminę Wiązów	Gmina Domaniów	1 200 299, 28 zł	1 412 116, 80 zł
3.	Szczęśliwe dzieci to szczęśliwi rodzice: Pierwszy Klub Malucha w Gminie Domaniów	Gmina Domaniów	1 024 355, 60 zł	1 205 796, 00 zł
4.	E-gmina – rozwój i poprawa dostępności elektronicznych usług administracji publicznej dla mieszkańców Gminy Domaniów	Gmina Domaniów	980 924, 06 zł	1 154 028, 30 zł
5.	Aktywizacja mieszkańców Gminy Domaniów	Gmina Domaniów	836 285, 27 zł	983 865, 03 zł

6.	Rozwój edukacji w Gminie Domaniów	Gmina Domaniów	366 729, 82 zł	431 446, 87 zł
7.	Szkoła XXI wieku – wyposażenie w nowoczesny i specjalistyczny sprzęt szkół w Domaniowie i Wierzbnie	Gmina Domaniów	189 060, 72 zł	228 940, 26 zł
8.	Poprawa jakości powietrza poprzez modernizację systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych w gminach powiatu oławskiego, strzeńskiego i średzkiego	Gmina Domaniów	9 906 632, 49 zł	11 677 461, 79 zł
Fundusze Europejskie na lata 2021-2027				
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Domaniów – etap 3	Gmina Domaniów	4 538 713, 00 zł	5 629 496, 37 zł
2.	W Gminie Domaniów każdy jest ważny!	Gmina Domaniów	1 314 726, 84 zł	1 878 181, 20 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl.

Gmina Domaniów pozyskała również środki z Rządowego Funduszu Polski Ład, będącego Programem Inwestycji Strategicznych mającego na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie działań inwestycyjnych realizowanych przez JST. Gmina Domaniów pozyskała w ten sposób dotacje na inwestycje na łączną kwotę ponad 35,6 mln zł.

Tab. 16. Inwestycje w Gminie Domaniów zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład

Lp.	Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania	Data ogłoszenia wyników
1.	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach szkolnych na terenie Gminy Domaniów	12 579 967, 96 zł	25.10.2021 r.
2.	Budowa przedszkola z oddziałem żłobkowym w Wierzbnie	10 948 000, 00 zł	30.05.2022 r.
3.	Restauracja i konserwacja pięciu kościołów z terenu Gminy Domaniów wpisanych do rejestru zabytków wraz z ich otoczeniem	989 800, 00 zł	14.07.2023 r.
4.	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Domaniów	2 599 940, 00 zł	15.09.2023 r.

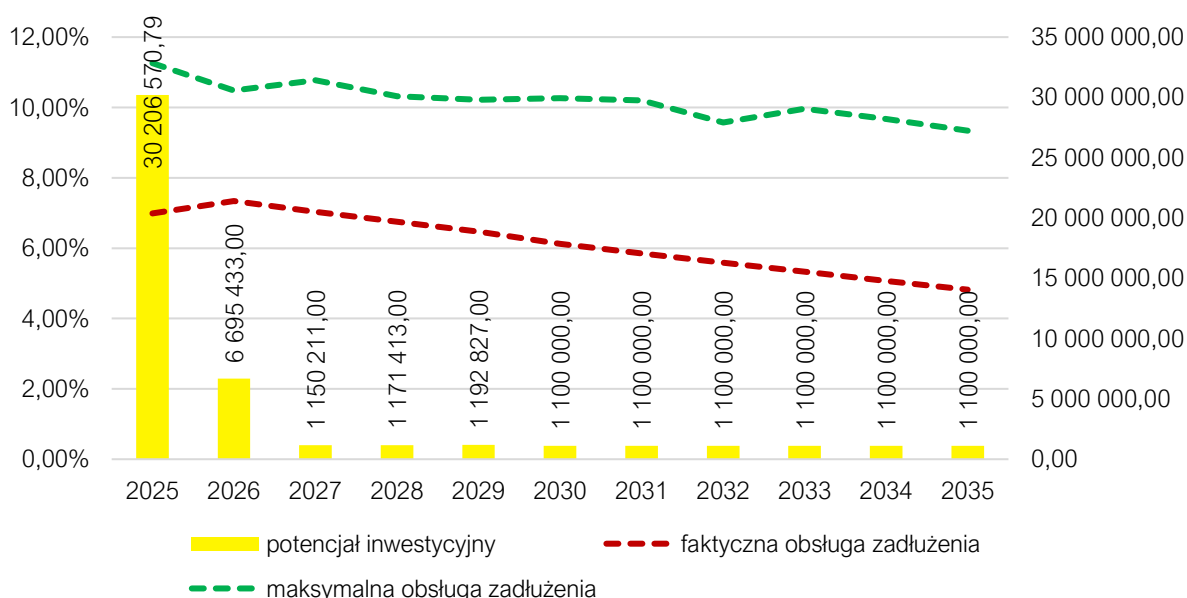
5.	Restauracja i konserwacja trzech kościołów z terenu Gminy Domaniów wpisanych do rejestru zabytków wraz z ich otoczeniem	485 100, 00 zł	26.09.2023 r.
6.	Kompleksowa modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Domaniów	7 999 999, 40 zł	07.10.2023 r.

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Domaniów na lata 2025-2035 zgodnie z uchwałą Nr XV/78/25 Rady Gminy Domaniów z dnia 15 maja 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Domaniów na lata 2025-2042. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Domaniów pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 24. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Domaniów na lata 2025-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XV/78/25 Rady Gminy Domaniów z dnia 15 maja 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Domaniów na lata 2025-2042.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat

kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny na lata 2025-2035 wyniesie ok. 47 mln zł, z czego w 2025 i 2026 roku wydatkowane będzie kolejno 30,2 mln zł i 6,7 mln zł. Największą zaplanowaną inwestycją będzie budowa przedszkola w Wierzbnie wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz zagospodarowaniem terenu, dla której łączne nakłady finansowe wyniosą prawie 16 mln zł.

Należy mieć na względzie, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia również szacunkowe wartości.

CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA

4.1. Demografia

Sytuacja demograficzna stanowi podstawowy czynnik kształtujący dynamikę oraz kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost demograficzny wpływa zarówno na zasobność kapitału ludzkiego, a co za tym idzie na potencjał danego rynku pracy, jak i na ilość relacji międzyludzkich, które są szczególnie istotnym elementem pozwalającym budować silny kapitał społeczny. Sytuacja demograficzna oraz prognozy demograficzne stanowią podstawę do programowania działań przez lokalne samorządy w wieloletnich perspektywach. Są zatem kluczowym czynnikiem w kontekście rozwoju lokalnego oraz planowania strategicznego.

Zgodnie z danymi GUS Gmina Domaniów w 2023 roku liczyła 4 914 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię jednostki skutkowało gęstością zaludnienia na poziomie 52 os./km². Spośród gmin powiatu oławskiego była to najmniejsza gęstość zaludnienia.

Tab. 17. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu oławskiego w 2023 roku

JST	Ludność na 1 km ² w 2023 r.
miasto Oława	1 212,2
gmina Domaniów	52,00
gmina Jelcz-Laskowice	141,40
gmina Oława	66,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące liczby ludności w powiecie oławskim w latach 2019-2023 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności Gminy Domaniów spadła z 5 162 do 4 914 osób, co oznacza ubytek o 4,8% i najniższą dynamikę wśród jednostek powiatu (98,8%). W 2023 roku mieszkańcy Gminy stanowili 6% ogółu ludności powiatu oławskiego. Dla porównania, największy udział miały miasto Oława (43%) i gmina Jelcz-Laskowice (31%). Dane te potwierdzają stabilizujący się, ale nieznacznie malejący trend demograficzny, charakterystyczny dla wielu gmin wiejskich. Wskazują one na potrzebę działań przeciwdziałających odpływowi mieszkańców, zwłaszcza młodych.

Tab. 18. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu oławskiego oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023

JST	2019	2020	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
powiat oławski	76 752	77 405	77 341	77 300	77 428	100%	100,2%
miasto Oława	33 108	33 295	33 201	33 153	33 166	43%	100,0%
gmina Domaniów	5 162	5 019	4 962	4 923	4 914	6%	98,8%
gmina Jelcz-Laskowice	23 292	23 658	23 636	23 661	23 712	31%	100,4%
gmina Oława	15 190	15 433	15 542	15 563	15 636	20%	100,7%
średnia dla grupy porównawczej	7 639	7 644	7 652	7 641	7 652	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na liczbę ludności w jednostkach samorządu terytorialnego wpływ mają dwa czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji. Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Saldo migracji natomiast jest różnicą pomiędzy liczbą osób, które w danym okresie zameldowały się na danym obszarze, a liczbą osób wymeldowanych.

W celu osiągnięcia porównywalności pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego zdecydowano się na ujęcie przyrostu naturalnego i salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

W 2023 roku Gmina Domaniów odnotowała ujemny przyrost naturalny na poziomie -3,25, co jest jednym z najniższych wyników w powiecie (-1,25) i poniżej średniej dla grupy porównawczej (-3,14). Jednocześnie od 2019 roku notuje się silny spadek wartości tego wskaźnika, co potwierdza negatywne trendy demograficzne. Z drugiej strony, Gmina wyróżnia się dodatnim saldem migracji – w 2023 roku wyniosło ono 3,86, co jest najwyższą wartością w powiecie oławskim i znacznie przekracza średnią dla grupy porównawczej (2,37) oraz województwa (1,40).

Dane te sugerują, że mimo ubytku naturalnego, Gmina Domaniów pozostaje atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, szczególnie dla osób przeprowadzających się z innych obszarów – co może wynikać m.in. z bliskości Wrocławia, względnie niższych kosztów życia oraz spokojnego, wiejskiego charakteru Gminy.

Tab. 19. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Domaniów w latach 2019-2023 na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.
województwo dolnośląskie	-4,40	-0,60	1,40	-0,07
powiat oławski	-1,25	-0,52	3,18	0,38
miasto Oława	-1,12	-0,71	2,08	-0,47

gmina Domaniów	-3,25	-1,20	3,86	1,84
gmina Jelcz-Laskowice	-1,01	-0,44	3,37	0,79
gmina Olawa	-1,29	-0,01	5,01	1,06
średnia dla grupy porównawczej	-3,14	-0,36	2,37	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Grupą istotnie wpływającą na rozwój demograficzny oraz gospodarczy danego obszaru są osoby w wieku kreatywnym (25-34 lat). Grupa ta jest szczególnie istotna ze względu na wysokie prawdopodobieństwo założenia rodziny przez jej przedstawicieli w relatywnie niedługim czasie oraz wyboru „miejsca do życia”, rozumianego jako kwestię zakupu mieszkania oraz podjęcie stałej pracy.

W latach 2019-2023 Gmina Domaniów odnotowała wyraźny spadek osób w wieku 25–34 lata w strukturze demograficznej. W 2019 roku grupa ta stanowiła 14,08% ogółu mieszkańców, natomiast w 2023 roku już tylko 11,95%, co oznacza dynamikę na poziomie 85%. Zmiana ta jest nieco łagodniejsza niż w powiecie oławskim (83%), ale wpisuje się w ogólnopolski trend depopulacji młodych dorosłych.

Obok osób w wieku kreatywnym równie istotną grupą, wpływającą na sytuację demograficzną i gospodarczą danego obszaru, są osoby w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział seniorów w danej społeczności wiąże się z koniecznością zwiększenia wydatków w takich obszarach jak zdrowie czy usługi społeczne oraz koniecznością dostosowania infrastruktury i sektora usług społecznych do ich potrzeb.

Jednocześnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym w relacji do populacji produkcyjnej – z 21,9% w 2019 roku do 25,8% w 2023 roku. Oznacza to wzrost o 18%, czyli najszybsze tempo spośród porównywanych jednostek terytorialnych. Wskaźnik ten przekracza również poziom wojewódzki (113%) i powiatowy (115%).

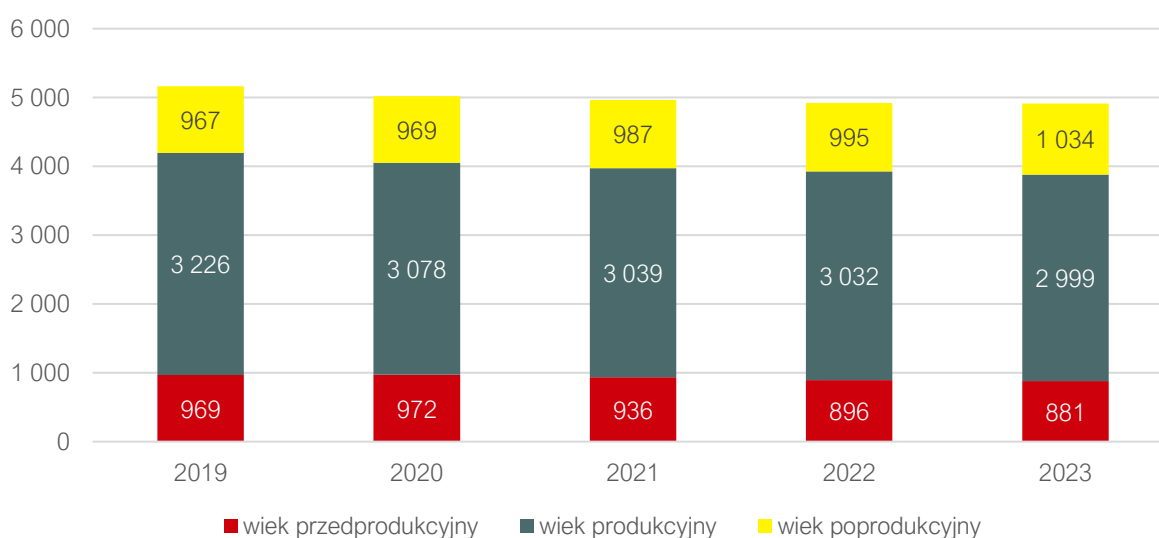
Dane te wskazują na proces starzenia się społeczeństwa, który w gminie Domaniów postępuje szybciej niż w otoczeniu. Taka struktura demograficzna może ograniczać rozwój lokalnej gospodarki, a jednocześnie zwiększać zapotrzebowanie na działania wspierające rozwój usług opiekuńczych i przeciwdziałanie migracji młodych mieszkańców.

Tab. 20. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Domaniów w 2019 i 2023 roku na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2019	2023	dynamika	2019	2023	dynamika
województwo dolnośląskie	13,96	12,71	91%	28,70	32,40	113%
powiat oławski	13,52	11,27	83%	27,00	31,00	115%
gmina Domaniów	14,08	11,95	85%	21,90	25,80	118%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazują dane GUS w latach 2019-2023 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła z 969 w 2019 roku do 881 w 2023 roku, co oznacza ubytek o blisko 9%. Jednocześnie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z 3 226 do 2 999, czyli o ponad 220 osób w ciągu pięciu lat. Oznacza to stopniowe kurczenie się grupy aktywnej zawodowo, co może mieć konsekwencje dla lokalnego rynku pracy i zdolności Gminy do generowania dochodów podatkowych. W przeciwieństwie do tych grup, liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym systematycznie rosła – z 967 w 2019 roku do 1 034 w 2023 roku. To wzrost o niemal 7%, który potwierdza proces starzenia się społeczeństwa. Zjawiska te prowadzą do pogłębiania się niekorzystnej proporcji między grupami wiekowymi: zmniejsza się udział osób młodych i pracujących, a rośnie udział seniorów, co generuje rosnące potrzeby w zakresie ochrony zdrowia, usług opiekuńczych i wsparcia społecznego. Szczegóły zostały przedstawione na rycinie poniżej.

Ryc. 25. Struktura ludności w Gminie Domaniów w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.2. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny stanowi termin z pogranicza ekonomii i socjologii. Rozumieć go należy jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach i zaufaniu jednostek. Dzięki kapitałowi społecznemu, ludzie mogą osiągać większe korzyści ekonomiczne. Uważa się, że występuje silna korelacja pomiędzy poziomem kapitału społecznego, a produktywnością gospodarki.

Żłobki i przedszkola

Rola żłobków oraz przedszkoli w lokalnej społeczności polega na umożliwieniu rodzicom szybszego powrotu na rynek pracy, w związku ze zwolnieniem ich z konieczności sprawowania opieki nad dziećmi, a także na ich wzajemnej integracji, co korzystnie wpływa na budowanie kapitału społecznego.

Na terenie Gminy Domaniów funkcjonuje jeden klub dziecięcy – Klub Malucha w Gminie Domaniów zlokalizowany w miejscowości Domaniów 78. Placówka prowadzona jest przez Gminę Domaniów. Klub świadczy opiekę dla 16 dzieci (liczba miejsc – 20) od poniedziałku do piątku w godzinach 6:00 – 16:00. Opłata za pobyt dziecka w Klubie Malucha w Gminie Domaniów wynosi 1 500,00 zł miesięcznie w wymiarze 10 godzin dziennie, rodzic w przypadku przekroczenia limitu 10 godzin ponosi opłatę w wysokości 30 zł za każdą rozpoczętą dodatkową godzinę pobytu dziecka w klubie. Maksymalna opłata za wyżywienie dziecka wynosi 19,50 zł (od 1 września 2025 r.).

Placówka funkcjonuje od 2020 roku jako jednostka budżetowa, realizując zadania z zakresu wczesnej edukacji i wychowania zgodnie z założeniami polityki prorodzinnej gminy. Klub zapewnia całodzienną opiekę w warunkach sprzyjających wieloaspektowemu rozwojowi psychofizycznemu, oferując indywidualne podejście do potrzeb rozwojowych każdego dziecka.

Podstawową misją placówki jest stymulowanie rozwoju społecznego, emocjonalnego i poznawczego poprzez zróżnicowane zajęcia edukacyjne, w tym zajęcia ruchowe, plastyczne oraz muzyczne. Proces dydaktyczno-wychowawczy prowadzony jest przez wykwalifikowaną kadrę, która stosuje nowoczesne metody pracy z małym dzieckiem, wspierając rozwój samodzielności, kreatywności oraz kompetencji interpersonalnych. Klub Malucha w Domaniowie dysponuje obecnie bezpieczną i dostosowaną do potrzeb najmłodszych infrastrukturą, w tym placem zabaw zrealizowanym ze środków programu „Maluch+” oraz budżetu Gminy Domaniów. Dodatkowo, w ramach programu „Aktywny Plac Zabaw 2025”, planowana jest modernizacja tego terenu – inwestycja jest obecnie na etapie realizacji.

Dodatkowo, Gmina Domaniów planuje otwarcie filii Klubu Malucha w miejscowości Wierzbno, tworząc 20 nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3, dzięki środkom z programu „Maluch+” 2022–2029.

Według danych Urzędu Gminy Domaniów, opieka nad dziećmi powyżej 3 roku życia w Gminie zapewniana jest poprzez Przedszkole Publiczne w Polwicy oraz Przedszkole Publiczne w Danielowicach. W sumie opiekę przedszkolną w roku szkolnym 2024/2025 pobierało 137 dzieci, z czego 100 w Przedszkolu Publicznym w Danielowicach.

Należy zwrócić uwagę na godziny otwarcia placówek, czas funkcjonowania każdej z nich wynosił 10 godzin dziennie.

Tab. 21. Przedszkola na terenie Gminy Domaniów w 2025 roku

Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
-------------------	---------------	-------------	------------------------	------------------

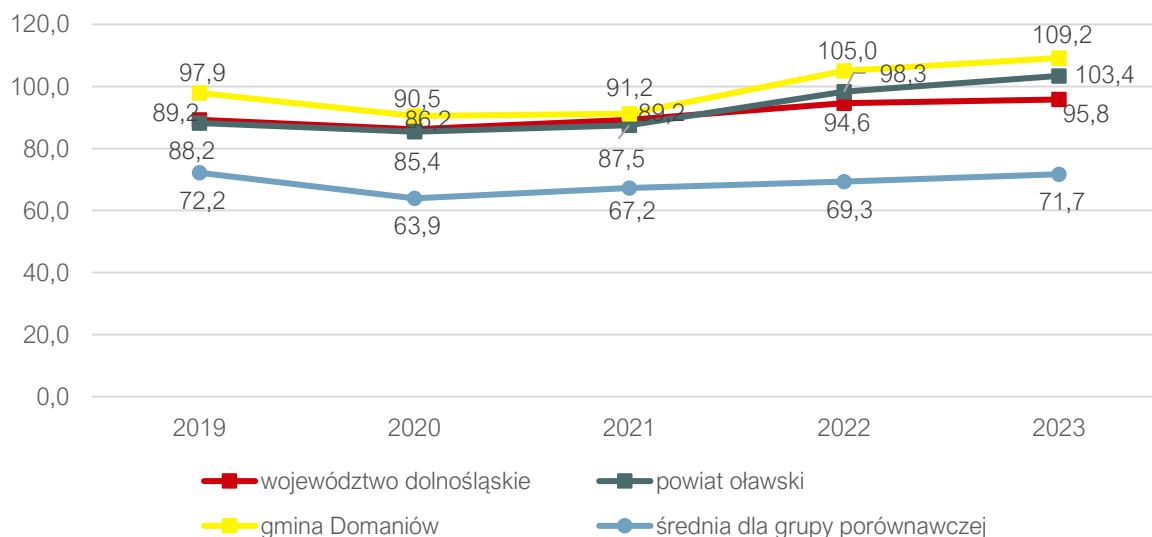
Przedszkole Publiczne w Polwicy	37	2	19	6:00-16:00
Przedszkole Publiczne w Danielowicach	100	4	25	6:30-16:30

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

Wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego w Gminie Domaniów w latach 2019-2023 utrzymywał się na bardzo wysokim poziomie i systematycznie rósł. W 2019 roku 97,9% dzieci w wieku 3-5 lat objętych było wychowaniem przedszkolnym, natomiast w 2023 roku wskaźnik ten osiągnął aż 109,2%, co oznacza, że do przedszkoli uczęszczają także dzieci spoza gminy lub młodsze dzieci z innych roczników.

Gmina Domaniów nie tylko przekracza wartości wskaźnika osiągnięte w powiecie oławskim (103,4%) i w województwie dolnośląskim (95,8%), ale także zdecydowanie przewyższa średnią dla grupy porównawczej, która w 2023 roku wyniosła zaledwie 71,7%.

Wysoki poziom dostępności i wykorzystania edukacji przedszkolnej świadczy o dobrej organizacji lokalnej sieci placówek oraz o pozytywnym nastawieniu rodziców do edukacji przedszkolnej jako ważnego etapu rozwoju dziecka. Dane potwierdzają, że Gmina skutecznie odpowiada na potrzeby mieszkańców w tym zakresie, co może pozytywnie wpływać na decyzje o osiedlaniu się rodzin z małymi dziećmi.

Ryc. 26. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szkoły

Dostęp do dobrej edukacji stanowi jeden z głównych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki. Jest to również czynnik szczególnie istotny dla rozwoju dzieci,

a co za tym idzie – lokalnej społeczności. Szkoły, oprócz funkcji edukacyjnej, odpowiedzialne są również za kształtowanie postaw moralnych podopiecznych poprzez monitorowanie ich zachowań, angażowanie do pracy w grupach oraz tworzenie warunków do wzajemnej integracji i socjalizacji.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gminy w Polsce mają obowiązek zapewniać dostęp do edukacji publicznej.

Na terenie Gminy Domaniów w roku szkolnym 2023/2024 funkcjonowały trzy publiczne szkoły podstawowe – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Domaniowie, Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Wierzbnie oraz Szkoła Podstawowa w Goszczynie. Jednak w wyniku podjętej decyzji Rady Gminy Domaniów, po uzyskaniu pozytywnej opinii Dolnośląskiego Kuratora Oświaty, placówka ta zostanie zlikwidowana i zakończy swoją działalność z końcem sierpnia 2025 roku.

Publiczne placówki oświatowe na terenie Gminy charakteryzują się zbliżoną wielkością – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Domaniowie posiadającej 11 oddziałów, do których w roku szkolnym 2024/2025 uczęszczało 227 uczniów, natomiast w Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Wierzbnie, uczęszczało 199 uczniów w podziale na 11 oddziałów. Średnia wielkość oddziałów w poszczególnych szkołach znajdowała się w przedziale od 18 do 21 uczniów. Liczba etatów nauczycieli w placówkach oscylowała w przedziale od 23,61 do 26,77. Szczegóły zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 22. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Domaniów w roku szkolnym 2024/2025

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Domaniowie	227	11	21	26,72
Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Wierzbnie	199	11	18	21,61
Szkoła Podstawowa w Goszczynie	59	9	7	23,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

Funkcjonujące placówki dysponują nowoczesną i dobrze rozwiniętą bazą dydaktyczną, która zapewnia wysoką jakość kształcenia oraz komfortowe warunki nauki. Szkoła Podstawowa w Domaniowie posiada 13 sal lekcyjnych, natomiast Szkoła Podstawowa w Wierzbnie – 15 sal. Stan obiektów sportowych oraz sal gimnastycznych w obu szkołach oceniany jest jako bardzo dobry, co umożliwia realizację zajęć wychowania fizycznego w odpowiednich warunkach i sprzyja rozwojowi aktywności fizycznej uczniów. W obu placówkach funkcjonują pracownie językowe, co pozwala na prowadzenie zajęć językowych z wykorzystaniem nowoczesnych metod nauczania. Szkoły nie posiadają klas dwujęzycznych, sportowych ani integracyjnych. Pod względem wyposażenia technologicznego, Szkoła Podstawowa w Domaniowie dysponuje 104 komputerami

przeznaczonymi do użytku uczniów oraz 8 projektorami multimedialnymi. W Szkole Podstawowej w Wierzbnie uczniowie mają do dyspozycji 72 komputery oraz 7 projektorów. Obie szkoły są wyposażone w szafki indywidualne dla każdego ucznia, co podnosi standard organizacji przestrzeni i bezpieczeństwa rzeczy osobistych. Na terenie szkół nie funkcjonuje monitoring wizyjny, co istotne w najbliższym roku szkolnym 2025/2026 planowany jest termin wyposażenia szkół w monitoring. Obie szkoły oferują również spędzanie czasu w świetlicach szkolnych. W Domaniowie świetlica działa od godziny 6:45 oraz w godzinach przed odjazdem autobusów szkolnych do domu po 5 lekcji, natomiast w Wierzbnie od godziny 11:10. Dla pracowników oraz rodziców zapewnione są parkingi przy szkołach, co ułatwia organizację dowozu dzieci i codzienne funkcjonowanie placówek. W zakresie opieki zdrowotnej, w obu szkołach funkcjonują gabinety pielęgniarskie, natomiast szkoły, przedszkola i klub dziecięcy korzystają z mogilnego stomatologa – Dentobus. Gmina Domaniów od kilku lat w ramach porozumienia z Dentobusem wspiera działania profilaktyczne i prozdrowotne związane również z higieną jamy ustnej i uzębienia wśród dzieci i młodzieży. Uczniowie mogą skorzystać również ze wsparcia psychologa, co ma istotne znaczenie dla profilaktyki i wsparcia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Każda ze szkół zapewnia również wsparcie pedagoga specjalnego. Szkoły posiadają także wyposażone na najwyższym poziomie sale sensoryczne oraz sale wyciszeń, które zostały wykonane po całociowym remoncie w latach 2022-2023 sfinansowanym z środków europejskich w ramach trzech programów: „Dostępna szkoła”, „Termomodernizacja szkół” oraz „Polski Ład”. Stan bazy dydaktycznej szkół w Gminie Domaniów można ocenić jako dobry, a wyposażenie techniczne i zaplecze socjalne sprzyjają realizacji nowoczesnych form edukacji oraz wspieraniu wszechstronnego rozwoju uczniów.

Tab. 23. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Domaniów w 2024 roku

Nazwa szkoły:	SP w Domaniowie	SP w Wierzbnie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	13	15
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	bardzo dobry	bardzo dobry
Pracownie językowe	tak	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	104	72
Projektory multimedialne (szt.)	8	7
Kamery - monitoring szkolny	nie	nie
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak
Świetlice (godziny otwarcia)	tak (od 7:00)	tak (od 11:10)
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak

Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	gabinet pielęgniarstwa	gabinet pielęgniarstwa
Wsparcie psychologa	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

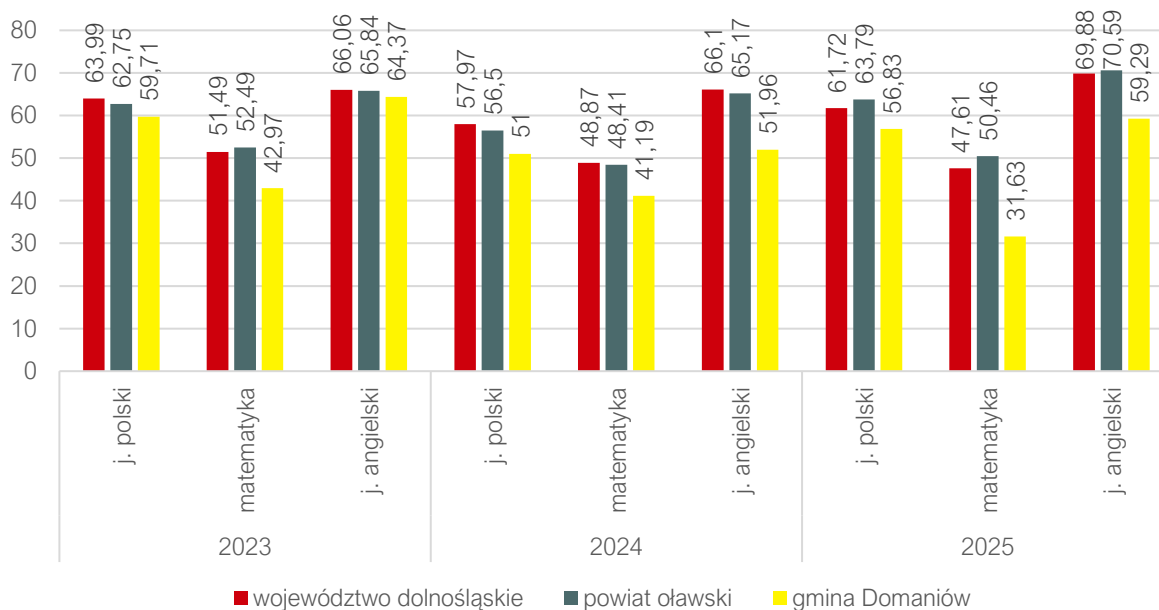
W latach 2020-2025 łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Domaniów wraz z klasami „0” uległa zwiększeniu z 413 do 490. Liczba uczniów z terenu Gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin wyniosła między 53 a 73 uczniów. w latach 2020-2024, a następnie zmniejszyła się do 126 w roku szkolnym 2024-2025.

Tab. 24. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Domaniów uczęszczająca do szkół na terenie Gminy w latach 2020-2025

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0"	413	432	404	485	490
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	brak danych	73	53	61	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

Podstawowym celem rozwoju edukacji oraz bazy edukacyjnej w danej jednostce jest zwiększenie jej skuteczności, rozumianej jako rozwój wiedzy i kompetencji uczniów. Najczęściej stosowaną formą weryfikacji ich postępów edukacyjnych są testy, egzaminy i sprawdziany wewnętrzne oraz zewnętrzne. Podstawowy test jakiemu poddawani są uczniowie szkół podstawowych w całej Polsce jest test ósmoklasisty, przeprowadzany pod koniec edukacji podstawowej. W celu zdiagnozowania efektów nauczania w szkołach podstawowych w Gminie Domaniów zdecydowano się na porównanie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty w Gminie, powiecie oławskim oraz województwie dolnośląskim.

Ryc. 27. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Domaniów w latach 2023-2025 na tle powiatu i województwa
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław.

Istotnym czynnikiem wpływającym na edukację uczniów są wszelkie projekty edukacyjne, konkursy oraz oferowane wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami. W ostatnich latach w szkołach znajdujących się na terenie Gminy Domaniów realizowano/organizowano m.in. następujące:

- projekty edukacyjne: "Świat wokół nas" – RPDS, "Dostępnej Szkoły" pn.: „Wspieramy dostępność”, grantowe projekty z TOYOTY "ścieżka moto-sensoryczna – spacer w dobrą przyszłość oraz bezpieczne dojście uczniów do szkoły”,
- konkursy: Konkurs Gminny i Powiatowy Wiedzy Pożarniczej, Zdolny Ślązak; konkursy organizowane z okazji Jubileuszków Gminnych organizowanych przez CKiC,
- formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami: dodatkowe zajęcia z psychologiem, pedagogiem i specjalistami w zakresie, terapii umiejętności społecznych (TUS), logopedyczne, zajęcia sensoryczne, zajęcia indywidualne; dodatkowe zajęcia wspierające, dydaktyczno-wyrównawcze, koła zainteresowań, różne metody i formy zajęć, np. cyrkowe, artystyczne, czytelnicze, czy w formie zajęć i wycieczek szkolnych i zew. projektów wyżej wymienionych "REwGD" czy "Wspieramy dostępność".

Dodatkowo, uczniowie szkół podstawowych zlokalizowanych w Gminie Domaniów uczestniczyli w następujących zawodach i turniejach sportowych: zawody w tenisa stołowego i w siatkówkę, lekkoatletyka głównie skok w wzwyż, piłka nożna, lekkoatletyka, pchnięcie kulą, biegi sztafetowe.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2019-2024. Na jej podstawie można zauważyć, że wydatki bieżące na oświatę corocznie rosły – od 2019 roku do 2024 roku o ok. 11,9 mln zł. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 64% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale od ok. 2,6 mln zł do ok. 6,2 mln zł rocznie. Gmina w badanym okresie najwyższe wydatki majątkowe w dziale oświaty i wychowania poniosła w 2023 roku. Wyniosły one wtedy ok. 14,5 mln zł, co spowodowane było realizacją prac związanych z termomodernizacją szkół. Ponadto warto zauważyć coroczny wzrost kwoty subwencji oświatowej. Następowo to przy stopniu pokrycia wydatków subwencją oświatową oscylującym w granicach 31-60%, co skutkowało coroczną różnicą pomiędzy subwencją oświatową a wydatkami w tym dziale w przedziale od ok. 4 mln zł w 2019 roku do 19,1 mln zł w 2023 roku. Świadczy to o tym, że wzrost kwoty subwencji oświatowej był niewspółmierny ze wzrostem całkowitych wydatków w tym dziale.

Tab. 25. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Domaniów w latach 2019-2024 (tys. zł)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki ogółem	9 949,39	10 539,46	10 724,23	14 616,38	27 650,41	21 801,11
Wydatki bieżące	9 949,39	10 261,81	10 724,23	12 523,04	13 191,16	15 439,79
Wydatki majątkowe	0,00	277,65	0,00	2 093,34	14 459,25	6 361,32
Subwencja oświatowa	5 960,76	6 224,24	6 459,51	7 222,52	8 537,75	11 424,68
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 988,64	4 315,22	4 264,73	7 393,86	19 112,66	10 376,43
Stopień pokrycia	60%	59%	60%	49%	31%	52%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Domaniów.

Kultura i sport

Kultura w lokalnej społeczności pełni m.in. funkcje: integracyjną, edukacyjną, komunikacyjną, tożsamościową, rozrywkową, twórczą, ekonomiczną czy społeczną. Szczególnie istotne z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego są funkcje społeczne, związane z regulacją norm, obyczajów i kodów kulturowych, a zatem wpływające na kształtowanie kapitału społecznego oraz funkcje integracyjne, przez które rozumieć należy zdolność kultury do tworzenia poczucia wspólnoty poprzez tworzenie wspólnych przeżyć i doświadczeń. Dodatkowo, kultura pełni ważną rolę poprzez dostarczanie lokalnym społecznościom możliwości spędzania wolnego czasu, wzbogaconego o elementy twórcze, innowacyjne lub edukacyjne.

Podmiotem realizującym zadania w zakresie kultury w Gminie Domaniów jest Centrum Kultury i Czytelnictwa Gminy Domaniów.

Głównymi celami Centrum jest upowszechnienie kultury i czytelnictwa, w szczególności prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby

mieszkańców w dziedzinie działalności kulturalnej, edukacyjnej, sportowej, rekreacyjnej, promocyjnej a także stymulowanie aktywności lokalnej społeczności. Działalność obiektu prowadzona jest w kilkunastu obiektach mieszczących się na terenie Gminy. Należą do nich m.in.:

- Centrum Kultury i Czytelnictwa Gminy Domaniów,
- Filia Biblioteki i Sala w Wierzbnie,
- Hala sportowa w Wierzbnie,
- Boiska typu orlik (Wierzbno, Domaniów),
- Boiska tartanowe (Kuchary, Piskorzów, Polwica, Wyszkowice),
- Boiska trawiaste (Skrzypnik, Piskorzów, Wierzbno, Domaniów),
- świetlice wiejskie (Grodziszowice, Kończyce, Wyszkowice, Goszczyna, Domaniów, Skrzypnik, Piskorzówek, Piskorzów, Kuchary, Swojków, Gęsice, Janków, Teodorów, Polwica),
- Klub Seniora w Domaniowie.

CKiC oferuje szeroki wachlarz zajęć i wydarzeń, takich jak warsztaty plastyczne, zajęcia językowe, spotkania klubów młodzieżowych i senioralnych, a także organizuje imprezy plenerowe, kiermasze i festyny. W okresie wakacyjnym instytucja prowadzi cykl animacyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach wiejskich, obejmujących gry, zabawy i aktywności integracyjne prowadzone przez doświadczonych animatorów.

W ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, CKiC zrealizowało inwestycje w nowoczesne centra dostępu do wiedzy i kultury w Domaniowie i Wierzbnie, które obejmują wypożyczalnię książek, czytelnie, sale zabaw dla dzieci, pracownie komputerowe oraz sale audiowizualne. Biblioteki wyposażone są w stanowiska do samodzielnych wypożyczeń oraz książkomaty, umożliwiające czytelnikom korzystanie z księgozbioru w dogodnym czasie.

Instytucja kultury jest również organizatorem imprez kulturalnych i rekreacyjnych na terenie całej Gminy, realizowane wydarzenia mają zasięg lokalny. Do najważniejszych imprez kulturalno-sportowych organizowanych na terenie Gminy zalicza się:

- **Wydarzenia z okazji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy** – to coroczne wydarzenie charytatywne, które integruje lokalną społeczność wokół idei solidarności i wspólnego działania na rzecz ochrony zdrowia dzieci. Organizowane przez lokalny sztab, wydarzenie obejmuje różnorodne atrakcje, takie jak koncerty, licytacje, pokazy artystyczne oraz aktywności dla dzieci i młodzieży. Wolontariusze z charakterystycznymi puszkami kwestują na terenie Gminy.
- **Dożynki Gminne** – to coroczne święto plonów, będące wyrazem wdzięczności dla rolników za ich całoroczny trud. Wydarzenie rozpoczyna się uroczystą mszą świętą

w kościele pw. Nawiedzenia NMP w Domaniowie, po której barwny korowód przechodzi na boisko sportowe, gdzie odbywa się dalsza część uroczystości. Program obejmuje konkursy na najpiękniejszy wieniec dożynkowy oraz drugi konkurs np. „Dożynkowe Smaki”, występy artystyczne lokalnych zespołów, pokazy sportowe, a wieczorem koncerty gwiazd polskiej sceny muzycznej. Dożynki w Domaniowie (w 2025 roku w Piskorzówku) stanowią ważny element integracji społeczności lokalnej, pielęgnowania tradycji oraz promocji kultury ludowej.

- **Kiermasz Wiosenny oraz Bożonarodzeniowy** – są dwa wydarzenia plenerowe o dużym znaczeniu integracyjnym i kulturowym: Oba wydarzenia łączą lokalną społeczność wokół tradycji, rękodzieła i wspólnego świętowania. Kiermasz Wiosenny, odbywający się w kwietniu przed budynkiem Centrum Kultury i Czytelnictwa w Domaniowie, ma charakter rodzinny i ogrodniczo-rzemieślniczy. Na licznych stoiskach można znaleźć rośliny, kwiaty, wyroby rękodzielnicze oraz lokalne specjały przygotowane przez Koła Gospodyń Wiejskich. Całość uzupełniają występy artystyczne lokalnych zespołów, tworząc atmosferę radosnego powitania wiosny. Kiermasz Bożonarodzeniowy, zainaugurowany w grudniu 2024 roku na boisku sportowym w Domaniowie, szybko zyskał popularność jako wydarzenie o wyjątkowym klimacie świątecznym. Oferuje bogaty wybór rękodzieła, ozdób świątecznych i tradycyjnych potraw regionalnych, przygotowanych przez lokalne gospodynie. W programie znajdują się także warsztaty dekorowania pierników i tworzenia ozdób choinkowych, a dla najmłodszych — spotkanie ze Świętym Mikołajem. Klimat wydarzenia dopełniają świąteczne dekoracje, kolędy i wspólne animacje. Oba kiermasze stały się ważnym elementem kalendarza kulturalnego Gminy, promując lokalne tradycje, integrując mieszkańców oraz wspierając lokalnych artystów i producentów.

Sport i rekreacja w Gminie Domaniów odgrywają ważną rolę w życiu społecznym mieszkańców. Szczególną wizytówką Gminy Domaniów w dziedzinie sportu jest działalność m.in. LKS Polwica Wierzbno, jednego z najbardziej rozpoznawalnych klubów na Dolnym Śląsku. Główną dyscypliną uprawianą w klubie jest podnoszenie ciężarów. Klub może poszczycić się imponującymi wynikami – m.in. 16-letnią nieprzerwaną passą zwycięstw w Dolnośląskim Wieloboju Atletycznym, licznymi medalami w Lidze Dolnośląskiej i Ogólnopolskim Wieloboju dla najmłodszych zawodników. W 2023 roku drużyna Polwicy zwyciężyła w finałowej rundzie Wieloboju Atletycznego. Zawodnicy Polwicy odnoszą także sukcesy w rywalizacji międzynarodowej. Grupa Masters zdobywa medale mistrzostw Europy i świata, bijąc jednocześnie rekordy Polski. Działalność Polwicy wykracza poza sam sport. Klub integruje społeczność lokalną, aktywizuje dzieci, młodzież, promuje zdrowy styl życia oraz buduje pozytywny wizerunek Gminy Domaniów.

Szczególną uwagę należy zwrócić również na działalność UKS Orlica. Jest to uczniowski klub sportowy ukierunkowanym na rozwój lekkoatletyki wśród dzieci i młodzieży. Zawodnicy regularnie odnoszą sukcesy na arenie wojewódzkiej i krajowej, zdobywając medale mistrzostw Dolnego Śląska i startując w finałach mistrzostw Polski. Klub pełni również funkcję integracyjną w środowisku lokalnym, promuje aktywność fizyczną i korzysta ze wsparcia gminy, m.in. poprzez stypendia sportowe i inwestycje w infrastrukturę.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo stanowi fundament stabilności i rozwoju. Zapewnia mieszkańcom poczucie ochrony, wpływa na ich zdrowie i dobrostan, sprzyja współpracy, angażowaniu się w życie wspólnoty oraz pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy i społeczny JST.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych Gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Domaniów odpowiadają funkcjonariusze Posterunku Policji w Domaniowie (Domaniów 55b), który jest jednostką Policji podległą Komendzie Powiatowej w Oławie. Posterunek zatrudnia 2 funkcjonariuszy. Najczęściej popełnianym wykroczeniem społecznie uciążliwym jest spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, w szczególności na polanie przed wiaduktem w miejscowości Chwastnica oraz na terenie placu zabaw „Podwórko NIVEA” znajdującego się w miejscowości Wierzbno (osiedle). Na terenie Gminy funkcjonuje system monitoringu wizyjnego, monitorowane są m.in. następujące obiekty boisko ORLIK w Wierzbnie, plac przy Centrum Kultury i Czytelnictwa Gminy Domaniów.

Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiadają również strażacy z 4 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w Domaniowie, w Wierzbnie, w Goszczynie oraz w Kończycach. Jednostka OSP w Domaniowie oraz OSP w Wierzbnie zostały ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG) – ich rejonem operacyjnym jest powiat oławski (dla reszty jednostek: Gmina). Wszystkie gminne jednostki OSP współpracują z Gminą Domaniów poprzez zabezpieczanie wydarzeń organizowanych na jej terenie.

Tab. 26. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Domaniów

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
Ochotnicza Straż Pożarna w Domaniowie	Domaniów 65/1	tak
Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbnie	Wierzbno 68	tak
Ochotnicza Straż Pożarna w Goszczynie	Goszczyna 12	nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Kończycach	Kończyce 42	nie

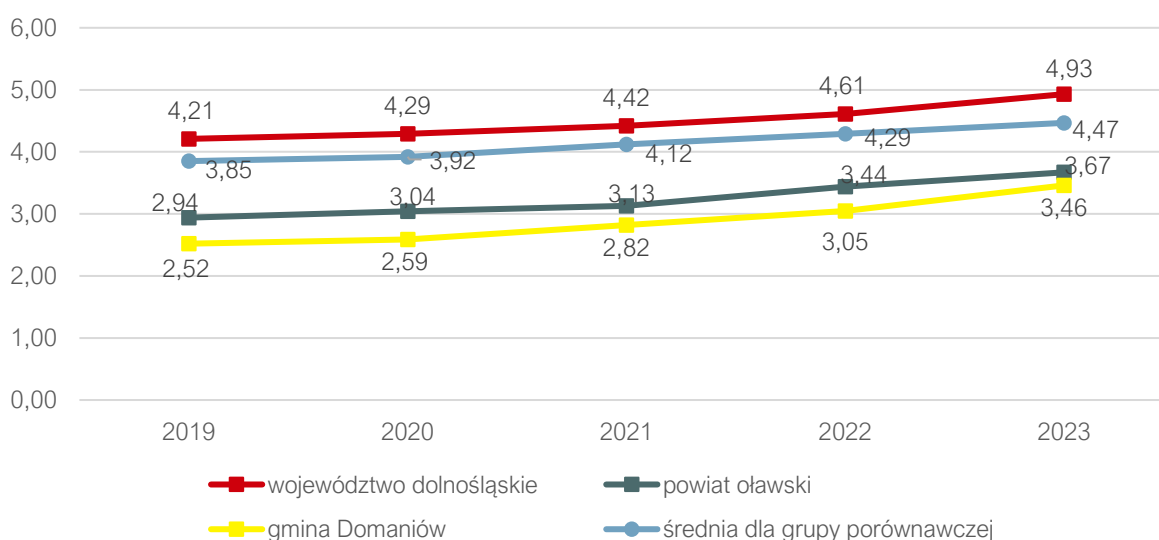
Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne

Jednym z elementów otoczenia wewnętrznego gminy są organizacje pozarządowe działające na jej obszarze. Ich liczba odzwierciedlać może także stopień zaangażowania społecznego w sprawy publiczne. W celu analizy stanu sektora NGO-sów (*ang. Non-governmental organization*) w Gminie Domaniów zdecydowano się na przeliczenie liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców oraz porównanie sytuacji Gminy z obszarem powiatu oławskiego, województwa dolnośląskiego oraz grupy porównawczej.

W analizowanym okresie liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających w Gminie Domaniów systematycznie rosła – z 2,52 organizacji na 1000 mieszkańców w 2019 roku do 3,46 w 2023 roku. Oznacza to wzrost o blisko 38%, który świadczy o stopniowej aktywizacji mieszkańców w obszarze działań obywatelskich i lokalnej partycypacji.

Mimo wzrostu, Gmina wciąż pozostaje poniżej średniej dla grupy porównawczej (4,47) oraz województwa dolnośląskiego (4,93), choć dystans ten w ostatnich latach wyraźnie się zmniejsza. W 2023 roku wskaźnik dla Gminy Domaniów był zbliżony do średniej powiatu oławskiego (3,67), co wskazuje na stabilizację pozycji.

Rozwój sektora organizacji społecznych może być efektem rosnącego dostępu do programów dotacyjnych, realizacji projektów unijnych. Dalsze wzmacnianie potencjału trzeciego sektora stanowi szansę na rozwój aktywności obywatelskiej, integrację społeczną oraz skuteczniejsze odpowiadanie na lokalne potrzeby mieszkańców.

Ryc. 28. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Portalu Rejestrów Sądowych, w 2024 r. w Gminie Domaniów, działało 20 organizacji pozarządowych. Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy wymienić można:

- Ludowy Klub Sportowy Polwica – Wierzbno,
- Piłkarskie Stowarzyszenie Sportowe „Ap Football Stars”,
- LKS Rapid Domaniów.

Szczególną rolę w życiu społeczności lokalnych odgrywają koła gospodyń wiejskich (KGW). Jak wskazuje ustawa o kołach gospodyń wiejskich stanowią one dobrowolne, niezależne od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizację mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Odgrywają one również kluczową rolę w propagowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów. Według danych Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich oraz Krajowego Rejestru w Gminie Domaniów funkcjonuje 11 Kół Gospodyń Wiejskich: w Piskorzówku, w Domaniowie, w Piskorzowie, w Jankowie, w Goszczynie, w Wierzbnie, w Radłowicach, w Kończycach, w Skrzypnikach, w Swojkowie oraz Radoszkowicach. KGW mają swój wkład w kultywowanie lokalnych tradycji, a także aktywizację i integrację obszarów wiejskich.

Obok istniejących organizacji pozarządowych, warto także zwrócić uwagę na formy partycypacji społecznej w zarządzaniu jednostką samorządu terytorialnego. Zarządzanie w sposób deliberatywny umożliwia uwzględnienie interesów wielu grup społecznych, co z kolei w sposób znaczący wpływa na jakość życia mieszkańców. W Gminie Domaniów instrumentem służącym kształtowaniu polityki współpracy z organizacjami pozarządowymi jest program Wieloletni program współpracy Gminy Domaniów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na lata 2025-2026. Zgodnie z treścią przedmiotowego programu przedmiotem współpracy Gminy Domaniów na lata 2025-2026 z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest:

1. określenie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspokajania,
2. realizacja zadań Gminy określonych w ustawach,
3. wzrost efektywności działań kierowanych do społeczności lokalnej.

Gmina Domaniów jest członkiem stowarzyszenia – **Lokalna Grupa Działania Lider A4**. Obszar działania LGD obejmuje pięć gmin: Domaniów, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice oraz Żórawinę. W ramach swojej działalności LGD organizuje spotkania informacyjno-szkoleniowe, wspiera organizacje pozarządowe, oferuje bezpłatne doradztwo indywidualne i monitoruje realizację projektów przez beneficjentów. Ważnym elementem aktywności są coroczne wydarzenia kulturalne, promocja atrakcji turystycznych oraz rozwój produktów lokalnych, co służy budowaniu pozytywnego

wizerunku regionu i wzmacnianiu jego potencjału społeczno-gospodarczego. LGD „Lider A4” pełni zatem istotną rolę inicjując współpracę międzysektorową i angażując mieszkańców w procesy decyzyjne i projektowe, co w dłuższej perspektywie sprzyja zwiększeniu spójności społecznej i poprawie jakości życia na obszarach wiejskich.

Gmina Domaniów współpracuje z Gminą Hagenow-Land (Niemcy) na podstawie porozumienia partnerskiego podpisanego 28 września 2001 roku, jednak historia tych kontaktów sięga już 1963 roku. Początkowo relacje miały charakter zawodowy – zapoczątkowane zostały przez praktyki księgowych z PGR Polwica w gospodarstwie Pritzier, a w latach osiemdziesiątych rozwinęły się dzięki corocznym wymianom pracowników i praktykantów. Kontakty te sprzyjały zacieśnianiu więzi, budowaniu przyjaźni oraz wzajemnemu poznawaniu się mieszkańców obu gmin.

Po transformacjach gospodarczych lat dziewięćdziesiątych współpraca była kontynuowana przez związki sportowe, a w 1999 roku podjęto działania w celu jej formalnego odnowienia. Od momentu podpisania umowy partnerskiej współpraca rozwinęła się na wielu płaszczyznach: zawodowej (wymiana doświadczeń rolniczych), społeczno-kulturalnej (organizacja wspólnych wydarzeń i spotkań), sportowej (wymiany drużyn i zawody), a także w obszarze bezpieczeństwa (kontakty między jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych).

Mieszkańcy obu gmin mają szansę uczestniczyć we wspólnie opracowanym programie spotkań i wydarzeń, które sprzyjają odnowieniu tradycji, pielęgnowaniu wspólnych wartości i wzmacnianiu więzi między społecznościami. Gmina Domaniów, współpracując z Hagenow-Land, buduje tym samym przykład aktywnego i żywego partnerstwa transgranicznego, opartego na wzajemnym zaufaniu i dążeniu do zrównoważonego rozwoju społecznego.

4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna stanowi element istotnie wpływający na jakość życia oraz przewidywaną długość życia. Dostęp do dobrej opieki zdrowotnej wpływać może pozytywnie również na rozwój gospodarczy, poprzez ograniczenie negatywnych skutków chorób i kontuzji oraz związane z tym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności. Mając na uwadze występujące w Polsce zjawisko starzenia się społeczeństwa służba zdrowia odgrywa też znaczną rolę w związku ze szczególnym popytem na jej usługi wśród seniorów.

Zgodnie z danymi Narodowego Funduszu Zdrowia w Gminie Domaniów znajduje się jeden punkt podstawowej opieki zdrowotnej – NZOZ Zdrowie zlokalizowana pod adresem Wierzbno 1A. Jednak co istotne, na terenie Gminy brakuje punktu aptecznego, z którego mieszkańcy mogą skorzystać w celu zaopatrzenia się w niezbędne leki oraz wyroby medyczne.

Najbliższą placówką szpitalną jest Zespół Opieki Zdrowotnej w Oławie, mieszczący się przy ul. Baczyńskiego 1 (55-200 Oława), w odległości około 15,5 km od centrum Gminy Domaniów.

Podmiotem świadczącym usługi społeczne na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Domaniów, który zlokalizowany jest pod adresem Domaniów 56. GOPS w Domaniowie realizuje zadania w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, obejmujące zarówno zadania własne Gminy, jak i zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. W ramach swoich kompetencji GOPS prowadzi m.in. działania z zakresu pracy socjalnej, przyznaje i wypłaca świadczenia pieniężne i niepieniężne, w tym stypendia szkolne o charakterze socjalnym, dodatki mieszkaniowe, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia rodzinne. Ponadto placówka realizuje inne formy wsparcia przewidziane przepisami prawa, odpowiadając na potrzeby mieszkańców i wspierając ich w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

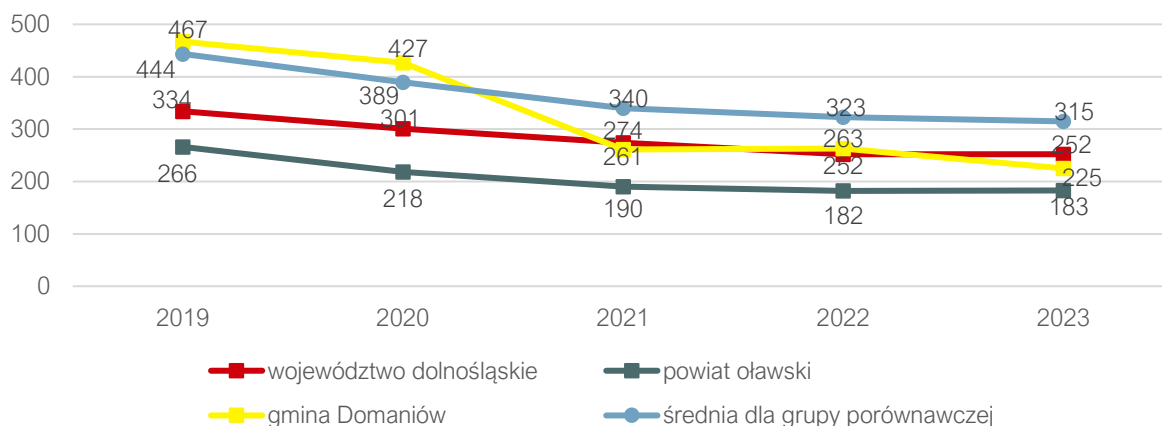
Od 2025 roku na terenie Gminy wdrożone zostały usługi asystenckie, opiekuńcze oraz sąsiedzkie, w ramach nich objętych wsparciem zostało 50 osób. Dodatkowo wsparciem opiekunów faktycznych, objętych zostało 10 osób.

Dodatkowo, wdrażane są usługi indywidualnego transportu "door-to-door" oraz poprawa dostępności architektonicznej budynków mieszkalnych, co świadczy o zaangażowaniu w poprawę jakości życia mieszkańców.

W latach 2019-2023 w Gminie Domaniów odnotowano systematyczny spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności – z 467 jednostek w 2019 roku do 225 w 2023 roku, co oznacza redukcję o ponad 50% w ciągu pięciu lat. Choć w 2021 i 2022 roku nastąpiło chwilowe zatrzymanie tendencji spadkowej, w 2023 roku wartość wskaźnika ponownie się obniżyła.

Dla porównania, w powiecie oławskim wartość tego samego wskaźnika wyniosła 183, a średnia dla grupy porównawczej gmin wiejskich – 315, co oznacza, że Gmina Domaniów mimo postępującej poprawy, Z kolei wskaźnik dla województwa dolnośląskiego w 2023 roku wyniósł 252, co również wskazuje, że Gmina Domaniów zbliża się do poziomu regionalnego, wyraźnie poprawiając swoją sytuację na przestrzeni ostatnich lat.

Tendencja ta może być efektem wzrostu skuteczności działań prewencyjnych, poprawy infrastruktury publicznej, aktywności służb mundurowych oraz większej integracji lokalnych społeczności.

Ryc. 29. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Domaniów na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina realizuje Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. W ramach programu działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. W 2024 roku Komisja brała udział w wydarzeniach gminnych w celu promowania profilaktyki. Komisja również aktywnie współpracowała m.in. z szkołami oraz CKiC w Domaniowie.

Gmina Domaniów posiada 16 lokali (15 mieszkań komunalnych, 1 mieszkanie socjalne). Zasady gospodarowania mieniem komunalnym Gminy Domaniów, zostały określone na podstawie Uchwały Nr XL/264/18 Rady Gminy Domaniów z dnia 28 marca 2018 roku w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Stawka czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokalu z zasobu mieszkaniowego gminy obejmuje stawkę bazową podwyższoną o czynniki podwyższające lub obniżoną o czynniki obniżające wartość użytkową lokalu.

Czynniki podwyższającymi wartość użytkową lokali, powodującymi podwyższenie stawki czynszu są:

- lokal z centralnym ogrzewaniem z zewnątrz: +20%,
- lokal z ciepłą wodą: +10%.

Czynniki obniżającymi wartość użytkową lokali, powodującymi obniżenie stawki bazowego czynszu są:

- brak centralnego ogrzewania: -20%,
- brak ciepłej wody: -10%,
- brak łazienki i toalety: -10%.

Czynniki obniżające stawkę bazową czynszu nie dotyczą czynszu za lokale socjalne.

Spis rycin:

Ryc. 1. Położenie Gminy Domaniów na tle województwa dolnośląskiego i powiatu oławskiego.....	103
Ryc. 2. Sieć drogowa na terenie Gminy Domaniów.....	105
Ryc. 3. Odległości od centrum miejscowości Domaniów pokonywane samochodem osobowym w ciągu 30 minut (dane orientacyjne)	106
Ryc. 4. Podział województwa dolnośląskiego na obszary funkcjonalne	109
Ryc. 5. Pokrycie terenu Gminy Domaniów	111
Ryc. 6. Zasięg przestrzenny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Domaniów	112
Ryc. 7. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Domaniów	117
Ryc. 8. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Domaniów	120
Ryc. 9. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m ² /rok) na wysokości 10 i 30 metrów.....	121
Ryc. 10. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce.....	122
Ryc. 11. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski	123
Ryc. 12. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Domaniów w 2023 roku na tle powiatu i województwa	125
Ryc. 13. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Domaniów	131
Ryc. 14. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Domaniów na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2019-2023	132
Ryc. 15. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Domaniów w 2020 roku	133
Ryc. 16. Powierzchnia zasiewów upraw w Gminie Domaniów w 2020 roku	133

Ryc. 17. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Domaniów na tle średniej gmin powiatu, województwa i grupy porównawczej w latach 2019-2023	135
Ryc. 18. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie oławskim i województwie dolnośląskim na tle kraju w latach 2019-2023	137
Ryc. 19. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej na latach 2019-2023	138
Ryc. 20. Wykonanie budżetu Gminy Domaniów w latach 2019-2024	139
Ryc. 21. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa i grupy porównawczej w latach 2019-2023	140
Ryc. 22. Struktura dochodów Gminy Domaniów w latach 2019-2024	140
Ryc. 23. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Domaniów na tle powiatu i województwa	142
Ryc. 24. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Domaniów na lata 2025-2035.....	145
Ryc. 26. Struktura ludności w Gminie Domaniów w latach 2019-2023	150
Ryc. 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023	152
Ryc. 28. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Domaniów w latach 2023-2025 na tle powiatu i województwa	156
Ryc. 30. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Domaniów na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023	161
Ryc. 31. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Domaniów na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023.....	165

Spis tabel:

Tab. 1. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2025 w Gminie Domaniów (tys. zł)	107
Tab. 2. Inwestycje infrastrukturalne zrealizowane na terenie Gminy Domaniów w 2024 roku.....	107
Tab. 3. Ruch budowlany w Gminie Domaniów w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu oławskiego.....	113
Tab. 4. Wykaz obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego na terenie Gminy Domaniów.....	114
Tab. 5. Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonaniem z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie dolnośląskiej w 2024 roku	119
Tab. 6. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Domaniów w 2024 roku	126
Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Domaniów w latach 2020-2024.....	127
Tab. 8. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu oławskiego oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023	129
Tab. 9. Podmioty działające na terenie Gminy Domaniów na koniec 2023 r. według sekcji PKD.....	130
Tab. 10. Podmioty działające na terenie Gminy Domaniów na koniec 2023 r.....	131
Tab. 11. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Domaniów na tle powiatu oławskiego	134
Tab. 12. Struktura bezrobotnych w powiecie oławskim w 2025 roku (stan na 30 czerwca 2025 r.)	136
Tab. 13. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Gminy Domaniów w latach 2019-2024 (tys. zł)	137
Tab. 14. Dochody podatkowe Gminy Domaniów w latach 2019-2024.....	141
Tab. 15. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich.....	143
Tab. 16. Inwestycje w Gminie Domaniów zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład	144

Tab. 17. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu oławskiego w 2023 roku.....	147
Tab. 18. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu oławskiego oraz grupy porównawczej w latach 2019-2023.....	148
Tab. 19. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Domaniów w latach 2019-2023 na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej	148
Tab. 20. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Domaniów w 2019 i 2023 roku na tle powiatu, województwa oraz grupy porównawczej	149
Tab. 21. Przedszkola na terenie Gminy Domaniów w 2025 roku	151
Tab. 22. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Domaniów w roku szkolnym 2023/2024	153
Tab. 23. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Domaniów w 2024 roku	154
Tab. 24. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Domaniów uczęszczająca do szkół na terenie Gminy w latach 2020-2025.....	155
Tab. 25. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Domaniów w latach 2019-2024 (tys. zł)	157
Tab. 26. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Domaniów	160

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Domaniów na lata 2026-2035

Szanowni Państwo,

W związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza ocenę najniższą, natomiast 5 ocenę najwyższą, *nie dotyczy/nie mam zdania* nie jest zaliczane do średniej.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)?						
skuteczność działania pomocy społecznej?						
dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy?						
dostęp do klubów malucha?						
wsparcie osób starszych (np. DPS, Kluby Seniora)?						
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)?						
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
bezpieczeństwo publiczne?						
dostępność budynków administracji publicznej?						
OBSZAR: GOSPODARKA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/	1	2	3	4	5

	nie mam zdania					
atrakcyjność inwestycyjną?						
możliwość uzyskania zatrudnienia?						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem?						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej?						
funkcjonowanie transportu zbiorowego?						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)?						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej?						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
estetykę (czystość na obszarach publicznych)?						
jakość powietrza?						
ofertę w działaniach wspierających ochronę środowiska np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła?						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
świadomość ekologiczną mieszkańców?						
system odbioru odpadów?						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
walory środowiska przyrodniczego?						

rozwój odnawialnych źródeł energii?						
OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
stan dróg?						
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
dostępność sieci wodociągowej?						
dostępność sieci kanalizacyjnej?						
dostępność sieci gazowej?						
dostęp do szerokopasmowego Internetu?						
OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność turystyczną?						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej?						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)?						
poziom bazy gastronomicznej?						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)?						
jakość istniejących dróg rowerowych?						
jakość istniejących chodników?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dorosłych?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów?						

działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
OBSZAR: EDUKACJA I KULTURA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
dostęp do edukacji przedszkolnej?						
jakość edukacji przedszkolnej?						
jakość infrastruktury przedszkolnej?						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
dojazd do szkół ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach?						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach?						
dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach?						
organizację dowozu dzieci do szkół?						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych?						
dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
działalność Centrum Kultury i Czytelnictwa Gminy Domaniów?						
działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa dróg rowerowych
- ☐ rozbudowa ciągów pieszych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego

- ☐ rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- ☐ rozwój infrastruktury kulturalnej
- ☐ rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- ☐ renowacja zabytków
- ☐ poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości - ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: ulgi)
- ☐ rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ zwiększenie liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ **zwiększenie działań promocyjnych Gminy**
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (jakie?)

Część III:

1. Proszę o podanie, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

Metryczka

Płeć:

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna
- ☐ nie chcę podawać

Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-25 lat
- ☐ 26-35 lat
- ☐ 36-45 lat
- ☐ 46-55 lat
- ☐ 56-65 lat
- ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- ☐ uczeń/student
- ☐ rolnik
- ☐ przedsiębiorca
- ☐ osoba pracująca (inna niż rolnik lub przedsiębiorca)
- ☐ bezrobotna
- ☐ emeryt / rencista
- ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem Gminy
- ☐ nie jestem mieszkańcem Gminy

Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna

CEL I: Nowoczesna i harmonijna przestrzeń Gminy Domaniów – funkcjonalna, estetyczna i bezpieczna, sprzyjająca wysokiej jakości życia mieszkańców					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej podstawą zrównoważonego rozwoju	• Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej.				
	• Systematyczna rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz systemu przydomowych oczyszczalni ścieków.				
	• Współpraca z operatorami w zakresie rozwoju sieci szerokopasmowego Internetu oraz poprawy jakości usług telekomunikacyjnych.				
	• Podejmowanie działań zmierzających do rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy.				
	• Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych oraz współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu.				
	• Budowa i modernizacja chodników oraz sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, połączonych z istniejącą infrastrukturą we współpracy z sąsiadującymi gminami, powiatem i województwem dolnośląskim.				
	• Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, inteligentnych przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej, montaż wyświetlaczy prędkości i poprawę stanu oznakowania drogowego.				
	• Rozwój e-usług w instytucjach gminnych.				
	• Nawiązanie współpracy z przewoźnikami w oparciu o analizę potrzeb komunikacyjnych mieszkańców, w celu poprawy dostępności transportu publicznego na terenie Gminy oraz regularnych połączeń z Wrocławiem, Oławą i Opolem.				
Racjonalne kształtowanie przestrzeni gwarantujące	• Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy.				

wysoką jakość życia mieszkańców	• Sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w szczególności dla strategicznych obszarów rozwojowych Gminy.				
	• Zapewnienie rezerw terenowych pod rozwój usług i aktywności gospodarczej.				
	• Ochrona gleb rolnych wysokich klas bonitacyjnych.				
	• Wsparcie przy podziale i scalaniu gruntów, w szczególności na potrzeby realizacji inwestycji celu publicznego.				
Poprawa bezpieczeństwa, dostępności i estetyki przestrzeni publicznych	• Rozwój oświetlenia szczególnie w nowych strefach zabudowy.				
	• Modernizacja i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej (place zabaw, boiska).				
	• Renowacja obiektów zabytkowych i miejsc pamięci.				
	• Opracowanie i prowadzenie rzetelnej Gminnej Ewidencji Zabytków.				
	• Modernizacja terenów przy świetlicach wiejskich i poprawa ich funkcjonalności.				
	• Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni rekreacyjnych dla wszystkich grup społecznych.				
	• Wprowadzenie spójnego systemu oznakowania miejsc sportu i rekreacji.				
	• Podnoszenie walorów estetycznych przestrzeni publicznych (zieleni, mała architektura, porządek).				
	• Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach i budynkach publicznych.				
	• Rozbudowa i modernizacja gminnego systemu monitoringu.				
	• Rozwój systemów wczesnego ostrzegania i informowania mieszkańców.				
	• Szkolenia mieszkańców i służb z zakresu pierwszej pomocy i reagowania kryzysowego.				
	• Doposażenie jednostek OSP w nowoczesny sprzęt ratowniczy i gaśniczy.				

CEL II: Czyste środowisko i nowoczesna gospodarka zasobami naturalnymi jako kierunek zrównoważonego rozwoju Gminy Domaniów.

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Ochrona zasobów wodnych i adaptacja do zmian klimatu	• Poprawa systemu melioracji poprzez modernizację istniejących urządzeń, pozyskiwanie środków zewnętrznych na konserwację oraz rozwój współpracy instytucjonalnej.				
	• Rozwój lokalnej retencji: budowa zbiorników małej retencji, ogrodów deszczowych, zbiorników przydomowych oraz wykorzystanie wód opadowych w rolnictwie i gospodarstwach domowych.				
	• Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody, w tym wdrażanie technologii ograniczających problem twardej wody.				
Transformacja energetyczna i poprawa jakości środowiska	• Współpraca z operatorami systemów elektroenergetycznych w celu modernizacji sieci oraz rozwoju OZE.				
	• Edukacja i konsultacje społeczne w zakresie odnawialnych źródeł energii.				
	• Wsparcie mieszkańców w wymianie starych pieców i montażu niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz przydomowych instalacji OZE.				
	• Rozwój efektywności energetycznej w budynkach publicznych – termomodernizacja, montaż fotowoltaiki i pomp ciepła.				
	• Zwiększanie powierzchni terenów zielonych (nasadzenia drzew, łąki kwietne, pasy roślinności przy drogach).				
	• Wsparcie lokalnych pszczelarzy i działań chroniących zapylacze.				

	• Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.				
Racjonalna gospodarka zasobami i edukacja ekologiczna	• Wdrażanie systemów monitoringu środowiskowego w celu szybszego reagowania na zmiany jakości zasobów naturalnych.				
	• Ograniczanie presji inwestycyjnej na gleby wysokiej klasy i tereny cenne przyrodniczo.				
	• Utworzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.				
	• Systematyczna poprawa jakości selektywnej zbiórki odpadów (gabaryty, elektrośmieci, odpady niebezpieczne).				
	• Organizacja kampanii informacyjnych, warsztatów i konkursów ekologicznych w szkołach oraz dla dorosłych.				
	• Wsparcie lokalnych inicjatyw ekologicznych (sprzątanie, akcje sadzenia drzew).				

CEL III: Nowoczesne rolnictwo i lokalna przedsiębiorczość wspierane przez rozwój strefy inwestycyjnej jako podstawa rozwoju gospodarczego Gminy Domaniów.

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie lokalnej gospodarki	• Utworzenie strefy aktywności gospodarczej w rejonie węzła autostrady A4 poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych, ich odpowiednie uzbrojenie techniczne oraz opracowanie oferty promocyjnej skierowanej do inwestorów.				
	• Tworzenie lokalnych zachęt podatkowych i inwestycyjnych dla przedsiębiorców w celu zwiększenia atrakcyjności Gminy.				
	• Rozwój usług doradczych, szkoleń i kursów zawodowych we współpracy z instytucjami rynku pracy i szkołami w celu dopasowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnych firm.				
	• Realizacja programów aktywizacyjnych dla mieszkańców ukierunkowanych na zdobywanie nowych kwalifikacji, wspieranie osób bezrobotnych i biernych zawodowo.				
	• Utworzenie i rozwój systemu wymiany informacji o lokalnym rynku pracy poprzez stworzenie gminnej platformy ofert zatrudnienia oraz usprawnienie komunikacji między pracodawcami, mieszkańcami i instytucjami rynku pracy.				
	• Opracowanie i wdrożenie produktu lokalnego – wizytówki gminy, który stanie się elementem promocji i budowy tożsamości gospodarczo-kulturowej Domaniowa.				

	• Promocja i wspieranie produktów lokalnych oraz rozwój krótkich łańcuchów dostaw jako elementu budowy marki gminy.				
	• Wspieranie rozwoju sektora usług i inicjatyw społeczno-gospodarczych poprzez współpracę samorządu, NGO i przedsiębiorców.				
	• Rozszerzenie i promocja oferty kół gospodyń wiejskich, lokalnych producentów żywności i drobnych wytwórców.				
	• Rozwój infrastruktury gastronomicznej i turystyczno-rekreacyjnej (np. punkty gastronomiczne przy terenach rekreacyjnych, współpraca z KGW i lokalnymi producentami).				
	• Nawiązanie i rozwijanie współpracy z prywatnym muzeum „Sami Swoi – Festiwalowe wspomnienia” w Gostkowicach jako element promocji gminy.				
Nowoczesne i konkurencyjne rolnictwo jako fundament rozwoju Gminy	• Wsparcie dla gospodarstw w procesach modernizacji, mechanizacji i dywersyfikacji produkcji rolnej.				
	• Wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego na poziomie lokalnym oraz inicjatyw związanych ze sprzedażą bezpośrednią i promocją wysokiej jakości produktów rolnych.				
	• Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz działań na rzecz zrównoważonego gospodarowania wodą w gospodarstwach.				
	• Organizacja szkoleń, warsztatów i doradztwa dla rolników w zakresie innowacyjnych technologii, pozyskiwania funduszy zewnętrznych i adaptacji do zmian klimatu.				
	• Łączenie rolnictwa z inicjatywami społecznymi i edukacyjnymi – np. gospodarstwa edukacyjne, współpraca z placówkami oświatowymi.				

	• Integracja rolnictwa z turystyką wiejską, np. przez wspieranie rozwoju agroturystyki i sprzedaż bezpośrednią produktów rolnych.				
	• Organizowanie wydarzeń promujących rolnictwo, takich jak targi rolnicze, festiwale kulinarne.				

CEL IV: Aktywna i zintegrowana społeczność Gminy Domaniów z dostępem do wysokiej jakości edukacji, usług zdrowotnych i oferty kulturalno-sportowej.

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Wysoka jakość edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży	• Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 m.in. utworzenie Klubu Malucha we Wierzbnie.				
	• Rozbudowa i modernizacja przedszkoli i szkół, w tym dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.				
	• Organizacja diagnozy potrzeb i rozmów z uczniami w celu lepszego dostosowania oferty zajęć do ich oczekiwań.				
	• Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych poprzez tworzenie kółek tematycznych (plastyczne, aktorskie, chemiczne, matematyczne, szachowe), dodatkowe zajęcia językowe oraz wprowadzenie programów innowacyjnych.				
	• Utworzenie szkolnych sklepików w placówkach.				
	• Dopuszaenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny.				
	• Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy szkołach – m.in. budowa bieżni lekkoatletycznej, remont sal gimnastycznych, wymiana sprzętu sportowego.				

	• Prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w celu wyrównania szans edukacyjnych i społecznych.				
	• Organizacja i promocja wydarzeń edukacyjno-sportowych, w tym powrót do tradycji organizowania zawodów szachowych.				
	• Zwiększenie dostępności transportu szkolnego – uruchomienie dodatkowych kursów autobusów, aby umożliwić dzieciom i młodzieży udział w zajęciach pozalekcyjnych.				
Rozwój i dostępność usług społecznych oraz zdrowotnych	• Organizacja szkoleń dla pracowników pomocy społecznej, z naciskiem na lepszy przepływ informacji i wykorzystanie nowoczesnych narzędzi komunikacji (media, strony internetowe, tablice ogłoszeń).				
	• Spotkania z przedsiębiorcami z branży medycznej oraz dążenie do uruchomienia ośrodka zdrowia w Domaniewie.				
	• Rozszerzenie oferty wsparcia społecznego i integracyjnego dla seniorów – kluby spotkań, zajęcia aktywizacyjne, programy międzypokoleniowe.				
	• Utworzenie i rozwój ośrodka zdrowia w Domaniewie, zapewniającego podstawową opiekę zdrowotną oraz teleporady, z możliwością organizacji cyklicznych konsultacji specjalistycznych i badań profilaktycznych.				

	• Zwiększanie dostępności usług zdrowotnych i społecznych dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych w budynkach publicznych (podjazdy, windy, schodolazy, toalety dostosowane) oraz dostosowanie e-usług do standardów dostępności cyfrowej.				
	• Rozszerzenie oferty usług społecznych świadczonych przez GOPS, w tym rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i sąsiedzkich, poradnictwa psychologicznego, prawnego i obywatelskiego oraz wsparcia interwencyjnego dla osób w kryzysie.				
	• Wsparcie seniorów poprzez rozwój Klubu Seniora, wdrażanie programów zdrowotnych i aktywizacyjnych, rozwój usług teleopieki oraz działań wytnieniowych dla opiekunów osób niesamodzielnych.				
	• Podnoszenie kwalifikacji i rozwój kadr pomocy społecznej i medycznej poprzez systematyczne szkolenia, superwizje oraz programy motywacyjne, a także rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem.				
	• Usprawnienie systemu komunikacji z mieszkańcami poprzez stworzenie jednolitego punktu informacyjnego (infolinia, strona internetowa) zawierającego katalog usług zdrowotnych i społecznych oraz harmonogram dyżurów.				

	• Wprowadzenie systematycznego monitoringu potrzeb i efektów działań w obszarze zdrowia i polityki społecznej, obejmującego coroczną diagnozę sytuacji mieszkańców i raportowanie wyników.				
Integracja społeczna, rozwój kultury i sportu	• Edukacja mieszkańców w zakresie korzystania z funduszy sołeckich i ich przeznaczania na lokalną infrastrukturę.				
	• Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich oraz uporządkowanie ich otoczenia, aby stały się lokalnymi centrami integracji społecznej.				
	• Wykorzystanie świetlic i bibliotek jako miejsc organizacji wydarzeń kulturalnych, warsztatów i zajęć sportowych.				
	• Promocja oferty sportowej i kulturalnej (m.in. kluby sportowe, zajęcia pozalekcyjne, szachy, zajęcia CKiZ) – przygotowanie dostępnych i przejrzystych materiałów informacyjnych.				
	• Zacieśnienie współpracy między gminą a organizacjami pozarządowymi, Kołami Gospodyń Wiejskich i klubami sportowymi w zakresie wspólnej organizacji wydarzeń.				
	• Współpraca instytucji kultury na terenie gminy i opracowanie wspólnego planu wydarzeń wraz z jego promocją.				
	• Organizacja kampanii informacyjnych i lepsze rozpowszechnianie informacji o wydarzeniach, aby zwiększyć frekwencję i zaangażowanie mieszkańców.				

	• Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej – m.in. budowa bieżni lekkoatletycznej, modernizacja boisk, wsparcie klubów sportowych.				
	• Promocja sportu i aktywności fizycznej wśród wszystkich grup wiekowych.				